

म. ग्रं. सं. ठाणे

विषय

सं. नं.

२१७

१२२

नांजलि.

(स्त्रियांकरितां गाणीं.)

कै० श्री. कृष्णाबाई पाटील.

गांधर्व महा विद्यालय छापखान्यांत छापिली.

जानेवारी १९२२

मुंबई.

REFBK-0002143

REFBK-0002143

[किंमत १२ आणे.]

काव्य दा.भ.
६२ २०२३

वि.सं.सं.
आजि.
१९९९

अनुक्रमणिका.

६१-
६३-

विषय.	भाग १ ला.	पृष्ठ.
१ गणपति	...	१
२-८ विठोबा	...	१
९-१५ राम	...	५
१६ केशवराज	...	१०
१७-८ दत्त	...	११
१९ शंकर	...	१२
२० अंबिका	...	१३
२१ मासुती	...	१३
	भाग २ रा.	
२२ रामजन्म	...	१३
२३ मासुतिजन्म	...	१५
२४ अहिल्योद्धार	...	१५
२५ दशरथनिधन	...	१६
२६-७ भरतभाव	...	१७
२८ रामकीर्ति	...	१८
२९ पार्वतीगर्वहरण	...	१९
३० रामाचा शोक	...	२०
३१ सीतेचा निरोप	...	२१
३२ लक्ष्मणशक्ति	...	२२
३३ रावण जानकी संवाद	...	२३
३४ रावणास विश्वरूप दर्शन	...	२३
३५-६ मुद्रिका	...	२४

विषय.	भाग	२	रा.	पृष्ठ.
३७ पूर्वस्मृति	...	...	...	२५
३८ सीतात्याग	...	...	...	२६
३९ सीतावनवासवृत्त कथन	...	...	...	२७
४०-१ धांवा द्रौपदीचा	...	...	...	३१
४२ चुडेदान	...	...	...	३३
४३ सावित्री चरित्र	...	...	...	३४
४४ स्थालीपाक	...	...	...	४०
४५ दुर्वासामिक्षा	...	...	...	४१
४६ कृष्णजन्म	...	...	...	४२
४७ रुक्मिणाचे विचार	...	...	...	४४
४८ ध्रुवस्तुति	...	...	...	४४
४९ गजेंद्रमोक्ष	...	...	...	४५
५०-१ अक्रूर	...	...	...	४६
५२ रुक्मिणी स्वयंवर	...	...	...	४७
५३ कात्यायनी व्रत	...	...	...	४८
५४ उद्धव	...	...	...	४९
५५ सुदाम चरित्र	...	...	...	५०
५६ प्रल्हाद चरित्र	...	...	...	५१
५७ शंकराचार्य जन्म	...	...	...	५२
५८ मैनावतीचा उपदेश	...	...	...	५३
५९ भिराबाई	...	...	...	५४
६० सखूबाई	...	...	...	५६

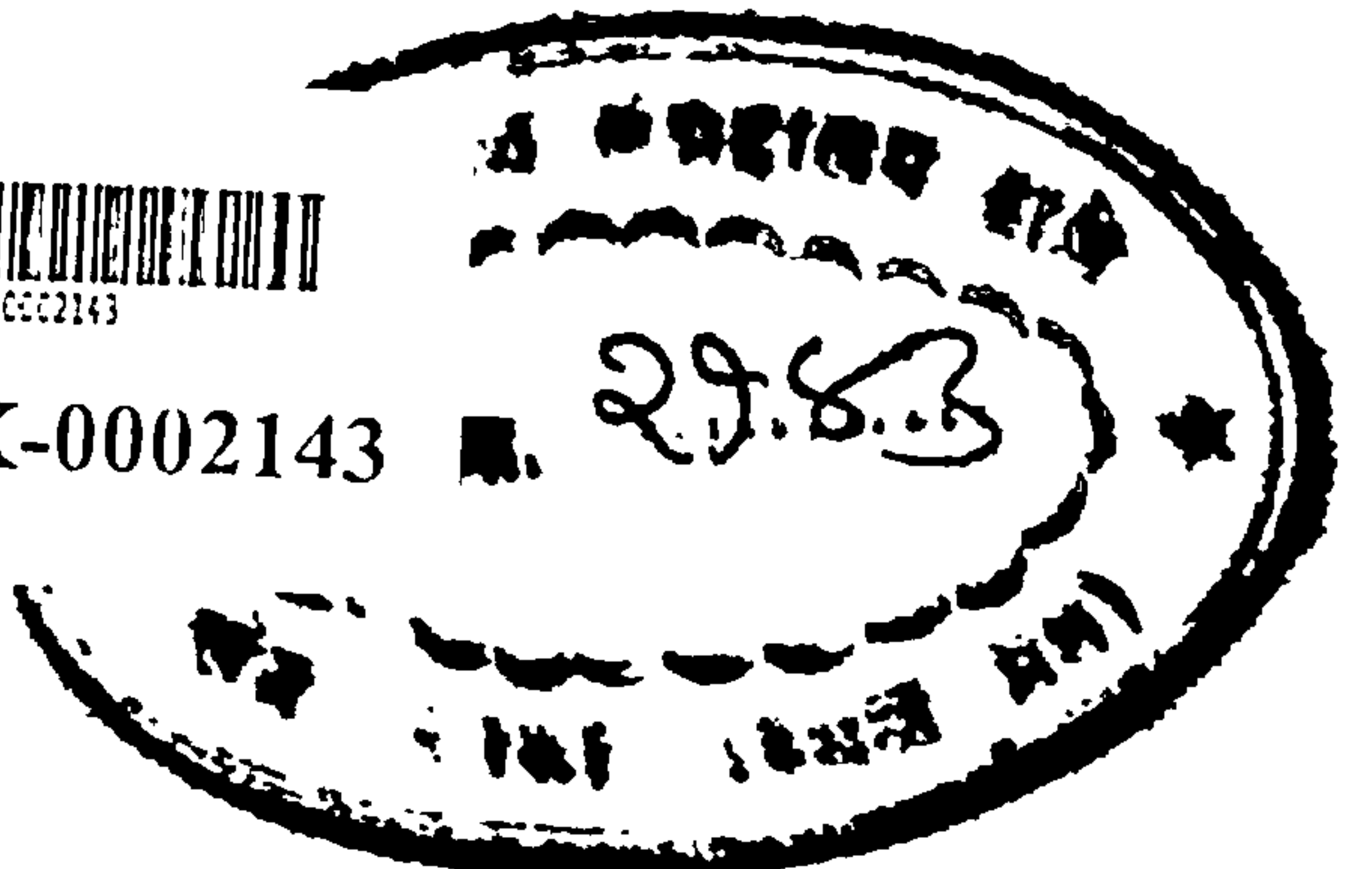
विषय.	भाग ३ रा.			पृष्ठ.
६१-२ मंगळागौर	...	...	...	५८
६३-४ मनास बोध	...	...	...	५९
६५-७ जिव्हेस प्रार्थना	...	...	...	६०
६८ पंचविषय	...	...	...	६२
६९ माझे सासर	...	...	...	६२
७० माहेरचेंमूळ	...	...	...	६३
७१ तुळसी वृंदावन	...	...	...	६४
७२ संसार	...	...	...	६४
७३ भाऊबीज	....	...	...	६५
७४ परीक्षा	...	...	...	६६
७५ नवरात्र	...	...	...	६७
७६ हलवा	...	...	...	६७
७७ शंकर झालेला राम	...	...	...	६८
७८ संतमालिका	...	...	...	६८
७९-० कथेचें वेड	...	...	...	६९
८१ नाशिक येथील टिळकांची स्वारी	...	...	...	७२
८२ अक्कलकोट	...	...	...	७३
८३ यशोदागोदोहन	...	...	...	७३
८४ स्वप्न	...	...	...	७४
८५ चहा	...	...	...	७४

REFBK-0002143

म.

२१.६.७३

प्रस्तावना.

सांसारिक आपत्तीशीं झगडतांना येत असलेल्या मनस्तापाचे शमनार्थ महाराष्ट्र संत कवींचे प्रासादिक ग्रंथ वाचण्याचा क्रम ठेविला. अशा रीतीने काळ घालवीत असतां, आपण “ वेडें वांकुडें गाईन परी तुझा म्हणवीन ” या साधूत्तीप्रमाणें यथाशक्ति परमेश्वराचे गुणानुवाद गावे अशी आवड उत्पन्न झाली, त्याचेंच दृश्य फल ही सुमनांजलि होय. याचे एकंदर तीन भाग केले आहेत. पहिल्या भागांत गणपति, विठोबा, राम वगैरे देवांचीं स्तुतिपर गाणीं आहेत. दुसऱ्यांत रामायण, भारत, भागवत व इतर ग्रंथ यांतील निरनिराळ्या पौराणिक प्रसंगांवर पदे, कटाव वगैरे निरनिराळे छंदांतील गाणीं आहेत. तिसऱ्या भागांत उपदेशपर, व्यवहारांतील प्रसंग रूपकानें स्पष्ट केलेले, व इतर किरकोळ प्रासंगिक रचना आहे. तीन्ही भागांत मिळून एकंदर ८५ गाणीं आहेत. बहुतेकांवर साधारण स्त्री वर्गास समजतील अशा चाली दिलेल्या आहेत. या सुमनांजलीचा माझ्या भगिनींकडून हंसक्षीर न्यायानें आदर होईल अशी आशा आहे.

ग्रंथकर्ती.

हें पुस्तक छापून तयार झालेलें पहाण्यास दुर्दैवानें ग्रंथकर्ती जगली नाहीं, हें कळविण्यास आम्हांस अत्यंत खेद होतो. त्या वरेच दिवस आजारी असून त्यांस गेल्या आक्टोबर महिन्यांत देवाज्ञा झाली.

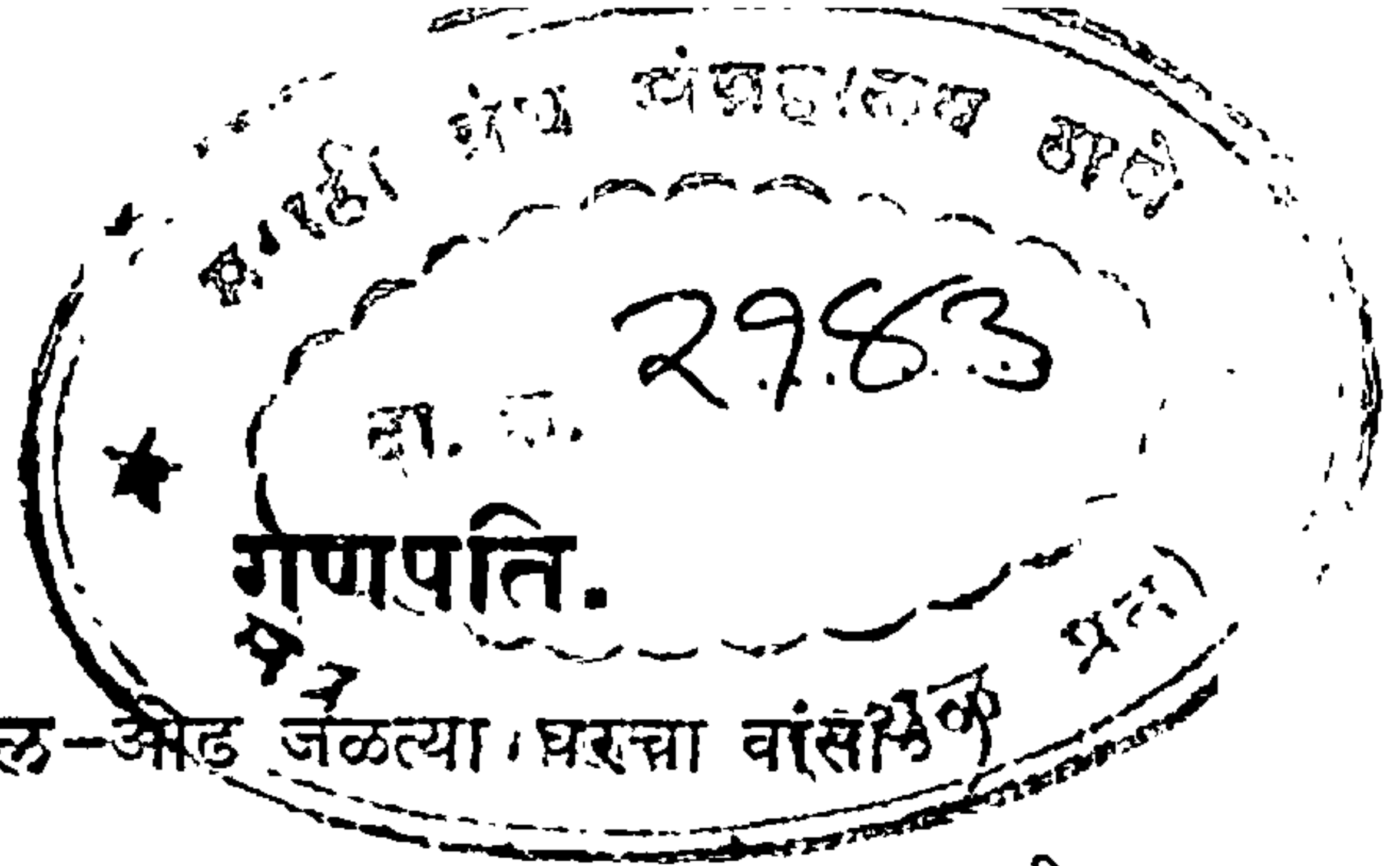
प्रकाशक,

समर्पण.

ज्यांच्या प्रेरणेनें मला संत कवींच्या ग्रंथांची गोडी
लागली, त्या माझ्या पूज्य मातापित्यांचे
चरणांवर ही सुमनांजलि
भक्तिपूर्वक अर्पण
केली असे.

कृष्णावाई.

(चाल-ओढ जळत्या घरचा वांसभेळ)

हा भाद्रपदाचा महिना सुखकर झाला ॥ गणराज गृहासी आला ॥ ध्रु० ॥
 शिशु ह्यणति गणपतीवाप्पा आला सदनीं ॥ कारें मोदक लाडू जननी ॥
 दीपोत्सव जिकडे तिकडे दिसतो नयनीं ॥ जाहली सुशोभित रजनी ॥ चाल ॥
 द्विज मंत्रघोष कुणि करिती ॥ कुठें पुराण कोर्तन प्रीती ॥ कुठें जय जय
 मंगल मूर्ती ॥ कुठें मधुर वाजवुनि पेटी रिझविते प्रभुला ॥ गणराज० ॥ १ ॥
 गजवक्त्र गौरिचापुत्र स्वतंत्र स्वयेंचा ॥ पुरवितो लळा दासांचा ॥ पशुपाळ
 वाळ लडिवाळ काळविघ्नांचा ॥ स्वामीच सकल सिद्धींचा ॥ चाल ॥ चंद्रकोर
 विलसे भाळा ॥ हृदयावरि मौक्तिक-माळा ॥ कांसेस पितांवर पिवळा ॥
 सिंदुरासुरासि वधाया सायुध झाला ॥ गणराज० ॥ २ ॥ अहंकार सिंदुरासुर
 मातला भारी ॥ विघ्नेशा विघ्न निवारी ॥ मनसहित इंद्रिये यानें जिकुनि सारीं ॥
 जाहला आपण अधिकारी ॥ चाल ॥ चहूंकडे चालवी सत्ता ॥ मारील कोणया
 मत्ता ॥ नाहींच धीर या चित्ता ॥ हे काम कोप आणि लोभ मिळाले
 ह्याला ॥ गणराज० ॥ ३ ॥ कारतोस नाश विघ्नांचा निज नामांनीं ॥ ऐकिलें
 असें मी कानीं ॥ सिंदुरासुरावारि स्वारी करिसि नच अजुनी ॥ प्रार्थना तुला
 दिनरजनी ॥ चाल ॥ कां विलंब झाला ताता ॥ तुजवीण कोण मज त्राता ॥ मी
 काय करूं तरि आतां ॥ तव नाम करिल मम काम भरंवसा धरिला ॥ गण० ॥ ४ ॥

विठोबा.

(चाल-श्रीगुरुचे चरण कंज०)

कथितरि मज पांडुरंग चरण भेट देइल कां ॥ ध्रु० ॥ शांति क्षमा किमपि
 नसे ॥ भूतदया दूर वसे ॥ धांव पाव ह्यणुने कसे ॥ आस पूर्ण होइल कां ॥
 कधि० ॥ १ ॥ भजन पुजन नाहिं कदा ॥ श्रवण मनन विषय सदा ॥ काम
 क्रोध मोहमदा ॥ घडिभरि तरि आवरिल कां ॥ कधि० ॥ २ ॥ तीर्थत्रते

वोलुं नका ॥ दान धर्म नाहिं रुका ॥ धरियेली आस फुका ॥ भक्त सखा
पावेल कां ॥ कधिं० ॥३॥ भक्ति भाव नाहिं मनीं ॥ समदृष्टी नाहिं जनीं ॥
व्यर्थ आस धरिलि मनीं ॥ खास पूर्ण होइल कां ॥ कधिं० ॥ ४ ॥ नच
ठावा संतसंग ॥ परोपकारिं न झिजे अंग ॥ वदनिं ह्यगें पांडुरंग ॥ एकवार
पाहिन कां ॥ कधिं० ॥ ५ ॥

विठोबा.

(चाल-खरें वाणलें अर्जुना०)

चला एकदां जाउं या पंढरीला ॥ पाहुं डोळेभरी श्रीहरीला ॥ ध्रु० ॥
चंद्रभागे तटीं मूर्ति हे गोमटी पदकमल तळवटीं वीट साजे ॥ हस्त ठेवुनि
कटीं कस्तुरी मळवटी केशराची उटी श्यामतुनला ॥ चला० ॥१॥ शशी आणि
दिनपती अंबरीं तळपती कुंडलें मकरकृति श्रवणिं तैसीं ॥ शंभुलिंगा शिरीं
भक्तवत्सल धरी मुकुट चपलेपरी मस्तकाला ॥ चला० ॥२॥ पीतवसनें कटीं
वेष्टुनी गोमटी नासिकाग्रीं दिंठी ठेउनीयां ॥ रत्नकौस्तुभ उरीं वैजयन्तीवरी
तुलसिचे त्यावरी हार त्याला ॥ चला० ॥ ३ ॥ रुक्मिण्यादिक सती भोंवत्या
विलसती गरुड आणि मारुती वद्धहस्ती ॥ कार्तिकाषाडिला संतमेळा भला ॥
पंढरी चालला दर्शनाला ॥ चला० ॥४॥ पाहुं विठ्ठलसखा वाहुं तुळशी बुका
नाशि जो पातकां नाममात्रें ॥ विठ्ठले माउले तव कृपें गाइलें दाखवीं पाउलें
कन्यकेला ॥ चला० ॥ ५ ॥

विठोबा.

(चाल-मन माझें भ्यालें.)

न सुचे कांहिं मला ॥ रुक्मिणिचा वर उभा विटेवरि मजवारि कां रुसला ॥
ध्रु० ॥ दाटी मोडुनि दिधली वाट ॥ चरणां संनिध नेउनि नीट ॥ धुळभेटीचा
ऐसा थाट ॥ मग कां विट आला ॥ रुक्मिणिचा० ॥ १ ॥ अलंकार भूषणें
घालुनी ॥ कटिवारि ठेवियले कर दोन्ही ॥ पहावा पुंडलीकवरदानी ॥ दसरा

सण आला ॥ रुक्मिणिचा० ॥ २ ॥ काय भयंकर तेथें दाटी ॥ किमपी
 रीघ दिसेना दृष्टी ॥ केंचे दर्शन केंची भेटी ॥ कष्टी जिव झाला ॥ रुक्मि० ॥ ३ ॥
 सर्वे शिपाई वरवा होता ॥ दाटी मोडुनि दिधला रस्ता ॥ नयनां पाहुनियां
 भगवंता ॥ हर्ष मना झाला ॥ रुक्मिणिचा० ॥ ४ ॥ नयनां देखियलें
 मुखकमळ ॥ पदकमळां जों ठेविन भाळ ॥ करिती पुजारी कोल्हाळ ॥ जिव
 मम गोंधळला ॥ रुक्मिणिचा ० ॥ ५ ॥ देव सोंवळा आहे वाई ॥ लागूं
 नको तूं याच्या पायां ॥ दूर उभी राहुनियां वेई ॥ दर्शन जरि तुजला ॥
 रुक्मिणिचा० ॥ ६ ॥ दुसुनिच वंदुनियां पदकमलें खिन्न मनें मग सदनां
 आलें ॥ हृदयां विठ्ठल देखुनि धालें ॥ सकलहि श्रम हरला ॥ रुक्मि ० ॥ ७ ॥

पंढरपुरचा विठोबा.

(चाल-ईश्वर हा स्थिरचरीं.)

चंद्रभागेच्या तिरीं कर कटावरी विटेवारे मूर्ति दिसे गोजिरी ॥ चला
 जाऊं पाहूं डोळेभरी ॥ ध्रु० ॥ कितिक मर्दिलेअरी उचलिला गिरी कष्टला
 भगिनापातिच्या घरीं ॥ श्रमुनियां कर ठेवी कटिवरी ॥ १ ॥ दुस्तर ह्यणती
 जरी भवनदी परी नसे कीं मद्भक्तां यावरी ॥ सुचवितो कर ठेवुनि
 कटिवरी ॥ २ ॥ किंवहुना श्रीहरी ह्यणे अंतरीं न कळे भक्त येति कथि तरी ॥
 यास्तव कर ठेवी कटिवरी ॥ ३ ॥ श्रवणिं कुंडलें वरीं तिलक कस्तुरी विराजे
 शंभुलिंग कीं शिरीं ॥ मस्तकीं मुकूट चपळेपरी ॥ ४ ॥ उटि शोभे केशरी
 श्यामतनुवरी कौस्तुभमणि तो हृदयावरी ॥ तुलसिचे हारहि नानापरी ॥ ५ ॥
 नासिकाग्रादिठीवरी दोन उद्धरी उधळला बुका श्रीमुखावरी ॥ कटीला शोभवि
 पोतांवरी ॥ ६ ॥ टाळविणा निजकरीं हर्ष अंतरीं हरिदिनीं संत येति पंढरी ॥
 मुखानें पांडुरंगश्रीहरी ॥ ७ ॥ मनुजजन्म ये जरी जाई पंढरी एकदां नयनि
 पाहिं श्रीहरी ॥ वदतसे संतांची वैखरी ॥ ८ ॥

वैद्यांचा विठोबा.

(चाल-जाऊं कामाला.)

जाऊं पाहुं चला ॥ विठोबा पंढरीहुनि आला ॥ ध्रु० ॥ एके वेळी भांमक
वाळी प्रभुला करि विनती ॥ हौस मम पुरवा प्राणपती ॥ अमरपुरासम
भुंवापुरि ही ऐकियली ख्याती ॥ आपुले भक्त तिथें वसती ॥ चार दिवस
राहुनियां येऊं पुनरपि पंढरिला ॥ विठोबा० ॥ १ ॥ रुक्मिणिसंगें विठ्ठल
आले मुंवापुरिं त्वरित ॥ कळविला नाहिं कुणा वेत ॥ मोटारीचा वेग पाहुना
झाली भयभीत ॥ रुक्मिणी० ॥ प्रभूनें दृढ धरिला हात ॥ दिवे मजेचे
द्राम विजेची दावियली तिजला ॥ विठोबा० ॥ २ ॥ आपाटांच्या यात्रे
सम ही मार्गी कां दाटी ॥ धांवती लोक कशासाठीं ॥ मुंवापुरिची नित्यचि
यात्रा वदले जगजेठी ॥ रुक्मिणी नवल करी पोटीं ॥ इतुक्यामाजी भक्त
जनांनीं विठ्ठल ओळखिला ॥ विठोबा० ॥ ३ ॥ सुंदर मंदिर निर्मुनि तेथें
रुक्मिणीचा कांत ॥ नेउनी पूजियला त्वरित ॥ प्रेमानंदें कीर्तन छंदें
मोहियलें चित्त ॥ विसरला पंढरिची मात ॥ पंढरपुर हें इथेंच आमुचें
जय विठ्ठल वोला ॥ विठोबा० ॥ ४ ॥

विठोबा-आक्षीचा.

(चाल-हा भाद्रपदाचा महिना.)

या अक्षय त्रानामाजी सुखरूप वसला ॥ पांडुरंग नयनीं दिसला ॥ ध्रु० ॥
परिसेना भक्तविनती धांवत येई ॥ सर्वे आणिली रखुमावाई ॥ त्या अष्ट-
नायिका कोठें दिसति न वाई ॥ गरुडासि जाहलें काई ॥ हनुमंत दिसेना
नयनीं ॥ तूं पुंडलीकवरदानी ॥ आलासि कसा त्यां त्यजुनी ॥ कां पंढरपुर
रक्षायी ठेविसि त्यांला ॥ पांडुरंग० ॥ १ ॥ किति मंद सुगंधित वायू येत
चहुंकडुनी ॥ गळताति सुमन तरुवरुनी ॥ हे आम्रवृक्ष किति लवले फळ-
भारांनीं ॥ दिसताहे प्रसुदित अवनी ॥ नारळी पोफळी केळीं ॥ हे जांव

लिंग आणि आवळी ॥ करवंद जांभुळें काळीं ॥ हीं चंपकसुमनें पिवळीं
परिमळ सुटला ॥ पांडुरंग० ॥ २ ॥ स्थळ रमणिय देखुनि रमला रुक्मिणि-
कांत ॥ राहिला इथेंच निवांत ॥ कुणि साधुसंत नच दिसति करितसे खंत ॥
कटिवरी ठेवुनी हात ॥ दाहिंपोहे रगडुनि खावे ॥ कडकडेवाल चावावे ॥
पोह्यांचे पापड वरवे ॥ स्वादिष्ट आववणिभात रुचेल कीं तुजला ॥
पांडुरंग० ॥ ३ ॥ नच पुराण कीर्तन कैची काकडआरती ॥ दिनरात खपति
जनशेतीं ॥ खावोनी पानतमाखु कुचेष्टा करिती ॥ तव भजनिं किमपि नच
रमती ॥ भिळवोनी सुंदर जोडी ॥ मौजेनें उडविति गाडी ॥ तव भजनिं
कायसी गोडी ॥ दे आवड तव भजनाची या कृष्णेला ॥ पांडुरंग० ॥ ४ ॥

विठोबा खानदेशी.

(चाल-लोभ हरीचा लटका)

पांडुरंग मज दिसला ॥ गे वाई ॥ पांडुरंग मज दिसला ॥ ध्रु० ॥ राई
रखुमाई घेउनि संगें अंजनिच्या तटिं वसला ॥ गे वाई ० ॥ १ ॥ पंढरपुरच्या
भक्तजनांवरि काय ह्यणवुनी रुसला ॥ गे वाई० ॥ २ ॥ दाहिं दुध लोणी
विपुलाचि येथें ऐकुनि व्यर्थचि फसला ॥ गे वाई० ॥ ३ ॥ नैवेद्याचा थाट
विलोकुनि मौनधरुनि मनिं हंसला ॥ गे वाई० ॥ ४ ॥ भक्त कधीं मज
नेतिल ह्यणुनी वाट वघत जणुं वसला ॥ गे वाई० ॥ ५ ॥ सुमनहार जर
नित्य भिळेना मुक्तहारमग कसला ॥ गे वाई० ॥ ६ ॥ बहुत प्रयत्नें नयनिं
दिसेना प्रेमभाव मनिं नसला ॥ गे वाई० ॥ ७ ॥ मुकुट कुंडला रहित प्रभू
हा कृष्णेच्या मनिं ठसला ॥ गे वाई ॥ ८ ॥

रामवर्णन.

(चाल-वाडीग्रामीं पुण्यक्षेत्रीं०)

रामदर्शनासि चला लाभ हा भला ॥ सूर्यवंशीं हृषीकेशी आजी अवत-
रला ॥ ध्रु० ॥ चरण गोजिरे जान्हवी जेथें पावली जन्माला ॥ त्यावरि वाळे
चांक्या साजति प्रभुच्या चरणाला ॥ सरळ पोटाच्या लाजविती ज्या कर्दळीं-

स्तंभाला ॥ सुनीळ मांज्या वर्तुळ गुडघे शोभति बहु ज्याला ॥ सिंहासमकटिं
 दिव्य पीतांबर त्यावरि वेष्टियला ॥ १ ॥ उदर साजिरें त्यावर सुंदर
 शोभतसे त्रिवळी ॥ बहुतचिशोभे चारमुखांचा विधि नाभिकमळीं ॥ श्रीव-
 त्साभिध सुंदर लांछन शोभे हत्कमळीं ॥ कौस्तुमत जें लपविलि वाटे सूर्य-
 प्रभा सगळी ॥ सरळ बाहु रातात्पलसम ते शोभति कर ज्याला ॥ २ ॥
 बाहुभूषणें जडित शोभती कंकण करिं त्याला ॥ दशांगुलीं त्या मुद्रा तळपति
 भासति जणुं चपला ॥ कंठ कंबुसम बहुतचि शोभे प्रमुच्या वदनाला ॥
 अधर पांवाळीं दंत हिऱ्यासम जिव्हा जणुं चपला ॥ श्रवणिं कुंडलें प्रकाश
 त्यांचा प्रमुच्या गालांला ॥ ३ ॥ त्रिभुवनिचें ही तेज उणें ये प्रमुच्या नयनांला ॥
 सरळ नासिका सौख्यचि जेथें झालें पवनाला ॥ भाळ विशाळचि तिलक
 कस्तुरी त्यावारि रेखियला ॥ कुरळ केश ते साहनि त्यावर घालित मुकुटाला ॥
 बहुतचि शोभा मुकुटाजवळी मयूरपिच्छाला ॥ ४ ॥ जनककुमरीसीं अंकीं
 घेउनि सिंहासनिं बसला ॥ चरणसरोर्जां वानरवेष्टें मारुति मज दिसला ॥
 दिव्यधनुर्धर त्रिभुवनसुंदर प्रमुच्या रूपाला ॥ दृष्ट खरोखर होइल ऐसें
 वाटतसें मजला ॥ जगपालक तो बालक किति मी वर्णवें त्याला ॥ ५ ॥

राम.

(चाल-असा धरि छंद०)

श्रीरंगुराया ॥ वंदन हें तुझिया पायां ॥ ध्रु० ॥ सुरकार्यास्तव दिनकर
 वंशीं ॥ दशरथसदनीं अवतरलासी ॥ गाधिज तुज ये मागायासी ॥ मख
 रक्षायी ॥ वंदन० ॥ १ ॥ विदेहपुरिला ऋधिसह जातां ॥ मार्गी उद्धरिली
 मुनिकांता ॥ भंगुनियां शवचाप तत्वतां ॥ परिणिलि जाया वंदन० ॥ २ ॥
 पित्राज्ञेनें जाशि वनासी ॥ संगें सीता लक्ष्मण नेसी ॥ भरत येइ तुज
 विनवायासी ॥ राज्य कराया ॥ वंदन० ॥ ३ ॥ दिधल्या पादुकाचि भरताला ॥
 समजाविलें बहुतचि त्याला ॥ चवदा वर्षे क्रमुनि वनाला ॥ येइन सखया ॥
 वंदन० ॥ ४ ॥ ऋषिवचनानें पंचवटीतें ॥ वसशी बांधुनि पर्णकुटीतें ॥ विटं-
 चूनियां शूर्पणखेतें ॥ वधिसि खराया ॥ वंदन० ॥ ५ ॥ मायामृग तो

आणायतं ॥ सीतावचनें जाशी त्वरितें ॥ रावण येउनी पर्णकुटीतें ॥
हरिली जाया ॥ वंदन० ॥ ६ ॥ देखुनि पंपासरोवरासी ॥ शोकाकुल
तूं फारचि होसी ॥ नग सीतेचे दाखवि तुजसी ॥ मारुतिराया ॥
वंदन० ॥ ७ ॥ देखुनियां नग हर्षित होसी ॥ सख्यचि केलें ऋवंगमांसी ॥
वाली वधुनी सोडविलीसी ॥ सुग्रिवजाया ॥ वंदन० ॥ ८ ॥ सीताशुद्धिस
वानर गेले ॥ नलगे वार्ता व्यर्थचि श्रमले ॥ मणि सीतेचा घेउनि आले ॥
मारुतिराया ॥ वंदन० ॥ ९ ॥ सेतु वांधुनी त्वरितगतीसी ॥ लंके जाउनि
रावण वधिसी ॥ लंकापुरि मग वक्षिस देशी ॥ विभीषणराया ॥ वंदन० ॥ १० ॥
स्त्री बंधूसह पुष्पक्यानीं ॥ वैसुनियां येसी निजसदनीं ॥ आनंदें भरतासे
भेटुनी ॥ करिशि राज्याया ॥ वंदन० ॥ ११ ॥ तव गुण रामा अगणित
असती ॥ दशशतवदना नच वर्णवती ॥ तेथें मजला कैची शक्ती ॥ गुण-
वर्णाया ॥ वंदन० ॥ १२ ॥

राम.

(चाल-हटा तटानें पटा रंगनुनि०)

जय जय रामा रघुकुळदीपा रविवंशाभूषणा ॥ वर्णिती सनकादिक तव
गुणा ॥ ध्रु० ॥ चवदा वर्षे क्रमुनि वनासी राक्षसकुळ मारुनी ॥ सोडिले
सुरवर वंदींतुन ॥ सोडविलें सीतेसी लंका विभीषणा देउन ॥ येशि मग
निज नगरा परतुन ॥ सर्व अयोध्या हर्षित झाली श्रीरामापाहुन ॥ निमालें
दोपदुःख मुळिहुन ॥ चाल ॥ प्रभुसाठीं ज्याचा कंठि प्राण दाटला ॥ बहु
आनंदानें भरता त्या भेटला ॥ तो समय तयाला सुखकर बहु वाटला ॥
साष्टांगें प्रणिपात करितसे वशिष्टगुरुकारणा ॥ वर्णिती० ॥ १ ॥ कौसल्येसी
चंदुनियां प्रभु वंदि कैकईप्रती ॥ पाहुनी लज्जित मनिं दुर्मती ॥ करी नमन
तो लक्ष्मणाच्या मातेला रघुपती ॥ जाहली मुदित सुमित्रासती ॥ सुमुहू-
र्तानें सिंहासनिं मग वैसे सीतापती ॥ पाठिसीं बंधुत्रय शोभती ॥ चाल
अंकावर शोभे सुंदर सीतासती ॥ पुढें हस्त जोडुनी तिष्ठतसे मारुती ॥ तें
रूप साजिरें वर्णु तरी मी क्तिती ॥ हीच विनंती प्रभुचरणाप्रति चुकवि भव-
भ्रमणा ॥ वर्णिती० ॥ २ ॥

गोराराम-झावबाचा.

(चाल-ईश्वर हा स्थिरचरीं.)

पालवमार्गावरी राममंदिरीं चला जाऊं पाहूं या सत्वरीं ॥ असे कां राम-
मूर्ति गोजिरी ॥ ध्रु० ॥ फुलझाडें कितितरी दिसति बहुपरीं गमतसें ऐसें मज
अंतरां ॥ प्रभूची पुष्पवाटिका खरी ॥ पालव० ॥ १ ॥ घनश्याम हा जरी
गौरतनु धरी कराया भक्तकामना पुरी ॥ असे कां भक्ताधिन श्रीहरी ॥
पालव० ॥ २ ॥ विशाल भालावरी तिलक कस्तुरी झळकतो दिव्यमुकुट तो
शिरीं ॥ सुवक्रसें छत्र दिसे त्यावरी ॥ पालव० ॥ ३ ॥ स्मित वदनेंदूवरी
चापशर करीं मौक्तिकमाला हृदयावरी ॥ त्यावर सुमनमाळ साजिरी ॥
पालव० ॥ ४ ॥ पीतवास हा जरी शुभ्र कथितरी कधीं ता पीतांबर केशरी ॥
कर्ताला शोभवि वरव्यापरी ॥ पालव० ॥ ५ ॥ वामांगां सुंदरी निकट नच
दुरी उभा तो लक्ष्मण दक्षिण करीं ॥ दिसतसे अनुपम शोभा खरी ॥
पालव० ॥ ६ ॥ स्मरतां विघ्नें हरी दीन उद्धरी होय जो प्रसन्न दूर्वांकुरीं ॥
त्याची मूर्ति दिसे साजिरी ॥ पालव० ॥ ७ ॥ रामाज्ञा शिरिंधरी दनुज संहरीं
असे जे चिरंजीव महिवरी ॥ त्याची मूर्ति दिसे गोजिरी ॥ पालव० ॥ ८ ॥
पाहतां निशिअवसरीं सुवक्र कितितरी लाविले दापच नानापरी ॥
जशांकां नक्षत्रे अंवरिं ॥ पालव० ॥ ९ ॥ हीच अयोध्यापुरी गमे क्षणभरीं
पाहतां तृप्ति नव्हे अंतरां ॥ पुरेना वर्णाया वैखरी ॥ पालव० ॥ १० ॥

काळाराम-ठाकुरद्वारं.

(चाल-मन माझे भ्यालें.)

सिंहासनां वसला ॥ जाऊं चला एकवेळ पाहुंया राजारामाला ॥ ध्रु० ॥
तिथे वंधु हे उभेच जवळी ॥ अंकावारि जनकाची वाळी ॥ वद्धांजुळि मुख-
कमळ न्याहाळी ॥ वळि या कपि दिसला ॥ जाऊं० ॥ १ ॥ सव्यभार्गी
श्रांअवधूत वरवा ॥ सांवप्रभू तो सन्मुख पाहावा ॥ श्रीरामाचा प्राणविसावा ॥
वंदन करूं त्याला ॥ जाऊंचला० ॥ २ ॥ सिंहासनिं वसला शरपाणी ॥

मुकुट कुंडलें तळपति श्रवणीं ॥ नानापरिची लेवुनि लेणीं ॥ सुखवी भज-
कांला ॥ जाऊं चला० ॥ ३ ॥ श्यामल कोमल पाहिला होता ॥ वनि पाठवि
कैकेयी माता ॥ शीत उष्णबहु साहुनि आतां ॥ रंगचि पालटला ॥ जाऊं
चला० ॥ ४ ॥ सीताविरहाशीची ज्वाळा ॥ पोळवि तेव्हां दशरथवाळा ॥
श्यामवर्ण तो झाला काळा ॥ भासे मम मतिला ॥ जाऊं चला० ॥ ५ ॥
पुनरपि राक्षस येतोल कोणी ॥ हरुनी नेतिल मत्प्रियरमणी ॥ ऐसें कल्पुनि
अंतः करणीं ॥ अंकीं बसवी तिला ॥ जाऊं चला० ॥ ६ ॥ रावण कुंभकर्ण
तें वधिले ॥ बंधविमुक्ताचि मुखर केले ॥ त्या समयींचे श्रम मनीं स्मरले ॥
स्वस्थचि अजि बसला ॥ जाऊं चला० ॥ ७ ॥ आत्मारामीं आवड मोठी ॥
ऐसें जाणुनियां जगजेठी ॥ बंधु स्त्रियेसह आला भेटी ॥ भक्तीस्तव भुलला ॥
जाऊं चला० ॥ ८ ॥

पंचवटीचा राम.

(चाल-फटक्याची०)

कौसल्येचा नंदन आजि मी नयनमनोहर पाहिला ॥ लक्ष्मणसीता घेउनि-
संगें गंगातटिं जो राहिला ॥ ध्रु० ॥ वाळपणीं एकवेळ जयाचीं देखिलीं
म्यां पदकमलें ॥ बहुदिन झाल काय कशाचें स्मरण किमपि तें मज नुरलें ॥
परि कनवाळु दीनदयाळु पुनरपि येथें मज अणिलें ॥ त्र्यंबकराजा दावुनि
आधीं दर्शन आपुलें मग दिधलें ॥ गंगेचें तिर नयनमनोहर क्षणभर मनिंचा
श्रम हरला ॥ कौसल्येचा० ॥ १ ॥ कृष्णवर्ण श्रीराम देखुनी क्षणभर विस्मय
होय मनीं ॥ राम नव्हे हा गमे मनाला पुंडलिकाचा वरदानी ॥ न कळे
येथें कां आला हा पंढरपुरिंचे जन त्यजुनी ॥ नीट पाहतां वीट न चरणीं
कटिवर नच ते कर दोन्हीं ॥ जवळ पहातां लक्ष्मण सीता पुढें मारुती
देखिल्या ॥ कौसल्येचा० ॥ २ ॥ शामल कोमल रूप तुझे हें बहुत मुखींचें
ऐकियलें ॥ लक्ष्मण सीता गौरवर्ण हें वाल्मिकमुनिनें वर्णिलें ॥ तुझिया
सन्निध या दोघांचें स्वरूप दिसे कीं पालटलें ॥ कृष्णवर्ण कृष्णेच्या हृदयीं
रूप तुझे हें नच पटलें ॥ दिव्यधनुर्धर गौरतनूचा जानकिचावर मनिं
भरला ॥ कौसल्येचा० ॥ ३ ॥

मौनीबुवांचा राम.

(चाल-फटक्याची०)

दिव्यधनुर्धर नयनमनोहर जानकिचा वर पाहुं चला ॥ मौनिराज भक्तांचे
सदनीं प्रेमभरें जो राहिला ॥ ध्रु० ॥ रावण बधुनी बसुनि विमानां निज
सदनीं प्रभु चालिले ॥ नवलपरीचें मुंबापुर हें अंजनिकुमरें दावियलें ॥ चवदा
वर्षे वनवासाचे बहुत परिश्रम जाहले ॥ क्षणभर येथें घ्याजि विसावा मारु-
तिचें वच मानिलें ॥ मज वाटे या मुंबापुरिनें दशवदनारी मोहियला ॥
मौनिराज० ॥ १ ॥ दत्तात्रय गणराय प्रथम हे द्वारासंनिध पाहिले ॥
मौनिराय प्रियभक्त प्रभूच्या चरणिं सदोदित राहले ॥ गौरकाय रघुराय
देखुनी भ्रांत चित्त मम जाहलें ॥ हेंच काय प्रभु दशरथ-सदनीं ब्रह्म सांवळें
अवतरलें ॥ पटली ओळख फिटली भ्रांति जवळ मारुती जंव दिसला ॥
मौनिराज० ॥ २ ॥ खुपातल जणुं हे पैजणवाळे चरणकमल अति सुकुमार ॥
भक्ताधिन हा कांही वदेना कोमल कौसल्याकुमर ॥ नानापरिचां वस्त्रभूषणें
कितितारि सुमनांचे हार ॥ मुकुट कुंडलें मात्तिक्रमाळा देखियले करिं चापशर ॥
निज भक्तांच्या हृदयमंदिरीं लक्ष्मणसीतेसह वसला ॥ मौनिराज० ॥ ३ ॥
दिपवाळीचा दीपोत्सव हा रामप्रभूचे दरवारीं ॥ अन्नकुटोत्सव पहावयाला
धांवति किति ह्या नरनारी ॥ लक्ष्मणसह श्रीराम देखुनी संनिध जनकाची
कुमरी ॥ क्षणभर वाटे हीच अयोध्या लटकी नच हे गोष्टि खरी ॥ अति
आवडिनें या कृष्णेनें दशरथनंदन गाइला ॥ मौनिराज० ॥ ४ ॥

केशवराज-एरंडोलचा.

(चाल-फटक्याची०)

मनमोहन हा केशवराजा सहज आज मी पाहिला ॥ न कळे कवण्या
भक्तास्तव हा येथें येउनि राहिला ॥ ध्रु० ॥ भक्तजनांच्या करुणावचनें पीत-
वसन हा कळवळला ॥ जाहली घाई मग लवलाही विचार कांहीं नच केला ॥
रुक्मिणी रुसली परि न आणिली ह्मणती झाला उशीर मला ॥ कोमल
चरणीं धांवतु आला नाहिंच गरुडावर वसला ॥ कृश दिसतो बहु केशवप्रभु

हा खानदेश नच मानवला ॥ मन० ॥ १ ॥ आठ वाजतां पहांट झणती
काकड आरती कोण करी ॥ हार फुलांच काय कशाचे वस्त्र भूषणें त्याचपरी ॥
पडरस अन्नं नयनिं न दिसती झुणका भाकर हांच खरो ॥ कथा पुराण
श्रवणिं न पडती स्वस्थ मानसीं झोंप वरी ॥ मुकुट करंविला तुजला वरवा
दिला केशवा कवगाला ॥ मन० ॥ २ ॥ व्यर्थ कलागत करुनि उपस्थित
शिशुसम द्विज हे भांडतो ॥ कटकट करुनी द्वय तट पडले कोणी कुणाचें
नायकती ॥ केशवराया मौन धरुनियां मौज अजुनि वा पाहसि किती ॥ मिट-
वुनि तंटा सुखसंतुष्टी विप्रवरांना दे सुमती ॥ विप्रप्रिय तूं केशवराया काय
दया मग न ये तुला ॥ मनमोहन० ॥ ३ ॥ केशवचरणां वंदुनि प्रेमं अंज-
नितनया मग नमिलें ॥ भव्यकाय गणराय विलोकुनि क्षणभरी विस्मित
मन झालें ॥ मायभवानी श्रीजगदंबा तिचां वंदिलां पदकमलें ॥ पार्वतिचा
वर शंकर भोळा देखुनि मनिचें श्रम, हरिले ॥ अंजनिनदिच्या पैलातिरींचा
श्रीगुरु कृष्णेनं नमिला ॥ मनमोहन ॥ ४ ॥

दत्त.

(चाल-फटक्याची०)

भाविक भोळे जन ताराया अंजनितटिं राहिला ॥ अनसूयेचा नंदन वरवा
नयनीं मी पाहली ॥ ध्रु० ॥ भवनदिसम ही अंजनि भरली जाउं कशी मी
परतीरीं ॥ अविवेकाचा पूर पहा हे येतो वरचेवरी ॥ अवाचेत येतो अज्ञा-
नाचा लोंढा न कळे जरी ॥ दृढनिश्चय हा दिसतो खासा बंधारा त्यावरी ॥
चाल ॥ सद्बुद्धी मैत्रिण वरी ॥ मजसवें आलि सत्वरीं ॥ जावोनि दत्तमंदिरी ॥
प्रभुपद नमितां नुरली चिंता देहभाव हरपला ॥ अनसूयेचा० ॥ १ ॥ जन
ताराया त्रिविध परीचे ऐसें मनिं आणुनीं ॥ अघटित लीला तीनमुखांचा
जाहला त्रिभुवन-धनी ॥ काम क्रोध मद मत्सर छळिती मम भजकां
निशिदिनीं ॥ सहाहस्त धरियले वाटतें षड्रिपु निर्दालनीं ॥ चाल ॥ भक्तांचें
मनमंदिर ॥ फोडाया अतितत्पर ॥ हा दुरभिमान तस्कर ॥ सर्वे आणिले
श्वान दोन हे भाव दिसे यांतला ॥ अनसूयेचा० ॥ २ ॥ वाडीग्रामीं हवा

न माने खानदेश पाहिला ॥ सत्वर न मिले दुग्ध ह्यणोनी कामधेनुसह
आला ॥ कडुलिंबाचा कौमलपाला आवडिनें भक्षिला ॥ अनुपम दिसतो
दत्तप्रभू हा निजनयनीं लक्षिला ॥ चाल ॥ मम भजनीं नच सावध ॥ घ्या
सोंगे नानाविध ॥ हे नाटकगृह संनिध ॥ अल्पमर्ताच्या या कृष्णेनें हाच
अर्थ काढिला ॥ अनसूयेचा० ॥ ३ ॥

दत्त एरंडोलचा.

(चाल-तूं माझा यजमान०)

दत्तात्रय भगवान् ॥ देखिला दत्तात्रय भगवान् ॥ ध्रु० ॥ दत्तप्रभूचें
मानस रमलें ॥ रमणिय गमलें स्थान ॥ देखिला ॥ १ ॥ मार्गो पाहतां जिकडे
तिकडे ॥ कडुलिंबाचें रान ॥ देखिला० ॥ २ ॥ विमल अशा या अंजनि
नदिचे ॥ आवडलें कीं स्नान ॥ देखि० ॥ ३ ॥ रमणिय चिमणें रूप बघोनी ॥
निवली भूक तहान ॥ देखि० ॥ ४ ॥ दर्शनमात्रें भवभय हरितो ॥ न ह्यणे
थोर लहान ॥ देखि० ॥ ५ ॥ शोभतसे जरतारी छाटी ॥ मुकुट कुंडलें
छान ॥ देखि० ॥ ६ ॥ मनकुमुमानें पुजुनी त्यासी ॥ मागुं कृपेचें दान ॥
देखि० ॥ ७ ॥ श्रीगुरुराया या कृष्णेनें ॥ गावें तव गुणगान ॥ देखि० ॥ ८ ॥

श्रीशंकर.

(चाल-नियम पाळवे०)

पार्वतीरमणा ॥ वंदन हें तुझिया चरणां ॥ ध्रु० ॥ इमशानवासी भाळीं
चंद्र ॥ पंचवदना कर्पूरगौर ॥ मस्तकिं झुळझुळ वाहे नीर ॥ पन्नगभुषणा ॥
वंदन० ॥ १ ॥ चिताभस्म हें प्रिय बहु ज्यासी ॥ बहुत आवडां विल्व-
दळासी ॥ धतुरपुष्पें प्रसन्न होसी ॥ भक्तजनभुषणा ॥ वंदन० ॥ २ ॥
विभूतिलेपन सर्वांगासी ॥ गजचर्मावर शोभत ज्यासी ॥ नारद तुंबर गाति
गुणासी ॥ गिरिजारमणा ॥ वंदन० ॥ ३ ॥ नीळकंठा त्रिशूलधारी ॥ अंकीं
शोभती गणपति गौरी ॥ परिस विनंती हे मदनारी ॥ चुकवि भ्रमणा ॥ वंदन० ४ ॥

अंबिका.

(चाल-धांव विभो करुणाकर०)

श्रीजगदंबे माय भवानी ॥ वंदन तुजला त्रिभुवनजननी ॥ ध्रु० ॥
महिषासुर या नामें होता ॥ परम भयंकर पीडी समस्तां ॥ सुखर अवघे
करिती चिंता ॥ विनविति तुजला कर जोडोनी ॥१॥ परिसुनियां सकलांची
विनती ॥ कृपा उपजली तुझिया चितीं ॥ महिषासुर मर्दुनि निजहस्तां ॥
झालिस सकलांतें सुखदानी ॥ २ ॥ क्रोधमहिष नाटोपे कवणा ॥ अहंकार
कोल्हासुर जाणा ॥ जगदंबे तूं करिशिल करुणा ॥ ह्यणुनि विनवितें तुज
दिनरजनीं ॥ ३ ॥

मारुती.

(चाल-कधि भेटेल सखये०)

चला नमन करूं या वायुसुता ॥ उदार धीरा अंजनिकुमरा ॥ रजनि-
चरांसी संहरिता ॥ चला० ॥ १ ॥ पिंगटनयना षड्रिपुदमना ॥ कलिमल-
दहना कपिनाथा ॥ चला० ॥ २ ॥ द्रोणगिरीसी घेउनि येसी ॥ लक्षुमणासी
वांचविता ॥ चला० ॥ ३ ॥ रुद्ररूपिया मारुतिराया ॥ मति द्यावी तव गुण
गातां ॥ चला० ॥ ४ ॥

रामजन्म.

(चाल-आजि अकुर हा०)

तुहि श्रवण करा रामजन्म चरिताला ॥ अवतार अयोध्ये झाला ॥ ध्रु० ॥
रविवांशिं गडे धन्य नृपति परि कांहीं ॥ संतती त्याला नाहीं ॥ नच सुत
उदरीं ह्यणुनी व्याकुळ होई ॥ अंतरीं उदासिन राही ॥ चाल-विषतुल्य
मानि सुखभोग ॥ नावडे कामिनीसंग ॥ जडला त्या चिंतारोग ॥ सुतकामेष्टी-
यज्ञ गुरुकृपें केला ॥ अवतार० ॥१॥ मखसमयीं त्या अग्नि मुदित बहु झाला ॥

दे प्रसाद अजपुत्राला ॥ सुत चवघे वा होतिल ऐसें वदला ॥ दशरथा हर्ष
बहु झाला ॥ चाल-नृपन्निया मुख्य ज्या तीन ॥ दे प्रसाद त्यां वांटून ॥
जाहल्या गरोदर पूर्ण ॥ पुरविं डोहाळे मुनि सांगे नृपतीला ॥ अवतार० ॥ २ ॥
प्रथम कैकडच्या मंदिरासि नृप गेला ॥ डोहाळे पुसाया तिजला ॥ बहु सुंदर
ती पावे अभिमानाला ॥ पहुडली पाहुनी पतिला ॥ चाल-तो ह्मणे रुसशि
कां सांग ॥ सोडिं गे सर्व ही राग ॥ इच्छिलें प्रियतमे माग ॥ तव ज्येष्ठ मुता
धाडीं वनवासाला ॥ अवतार० ॥ ३ ॥ तंव खिन्न मनं नृपति तेथुनी गेला ॥
पुसतसे सुमित्रा सतिला ॥ वद डोहाळे पुरविन तव इच्छेला ॥ विनयेंच
वदे ती पतिला ॥ चाल-मम पुत्र होय जो वरवा ॥ ज्येष्ठाची करावी सेवा ॥
आणीक नावडे जीवा ॥ हे डोहाळे होति प्राणपति मजला ॥ अवतार० ॥ ४ ॥
मग कौसल्यामंदिरासि नृप येत ॥ देखिलें नयनिं विपरीत ॥ नेत्र झांकुनिया
कौसल्या ध्यानस्थ ॥ रामहर्षिं जडलें चित्त ॥ चाल-नेणोनि वदे अजपुत्र ॥
कां प्रिये लाविले नेत्र ॥ मजकडे पाहिं क्षणमात्र ॥ परि बोले ना उघडी
ना नयनांला ॥ अवतार० ॥ ५ ॥ रामनामासी नृप वदला खेदानें ॥ तंव
नेत्र उघडिले सतिनें ॥ भ्रम कां गे हा सांग मला मृगनयने ॥ पुसतसे पुन्हा
प्रेमानें ॥ चाल-भ्रमरहित स्वयें मी राम ॥ सर्वांचा आत्माराम ॥ मजमाजि
कल्पिसी भ्रम ॥ भय पावुनियां नृप पाचारी गुरुला ॥ अवतार० ॥ ६ ॥
मुनिवर्या वा हीस झडपिलें भूतें ॥ तूं पंचाक्षरि हो येथें ॥ गुरु वशिष्ठ तो
पाहे कौसल्येतें ॥ रामरूप दिसलें त्यातें ॥ चाल-स्वानंद लहरिसी पोटीं ॥
जिखूनि वदे ऋषि गोष्ठी ॥ अवतरेल वा जगजेठी ॥ रविवंशासी धन्य सुदिन
हा आला ॥ अवतार० ॥ ७ ॥ ऋतु वसंत हा चैत्र शुद्ध नवमीला ॥ रवि
मध्यान्हीं तो आला ॥ नवमास पुरे झाले कौसल्येला ॥ ते समयिं प्रभू
अवतरला ॥ चाल-सांवळी तनू ही ज्याची ॥ प्रभुमूर्ति अष्ट वर्षांची ॥
लौपली प्रभा सूर्याची ॥ श्रीराम असें रूप दावि मातेला ॥ अवतार० ॥ ८ ॥
हो मत्सुत वा आवारिं या रूपाला ॥ परिसुनी बालरूप नटला ॥ नृप हर्ष
तो पाहुनि श्रीरामाला ॥ बहु याचकजन तोषविला ॥ चाल-कैकईस झाले
पुत्र ॥ प्रभु शंख चक्र अवतार ॥ शेष तो सुमित्रा कुमर ॥ किति वर्णावी
रामप्रभूची लीला ॥ अवतार० ॥ ९ ॥

मारुतीजन्म.

(चाल-भजति नर अनन्य जे मातें०)

आइका भक्तचरित्राला ॥ रामदूत हनुमंत बलाद्भुत भूवरि अवतरला ॥ ध्रु० ॥
 केसरी नामें कपि होता ॥ सद्गुण सरितापति भजनों रत अंजनी तत्कांता ॥
 तिथेनें तपबहु आचरतां ॥ प्रसन्न झाले श्रीशंकर वर माग ह्यणति आतां ॥
 सती ह्यणे जोडुनियां हातां ॥ रामदूत विख्यात बलाद्भुत पुत्र देई ताता ॥
 आणिक नलगे कांहीं मला ॥ रामदूत० ॥ १ ॥ होइल पुत्र तुला वरवा ॥ येइल
 तव उदरासी साक्षात् रुद्रचि अकरावा ॥ परि तुवां अंजुली पसरावा ॥ करी
 पडे जें प्रसाद ह्यणुनी सत्वर भक्षावा ॥ कथुनि हें प्रभु गुप्तचि झाला ॥
 रामदूत० ॥ २ ॥ दशरथें पुत्रकाम धरुनी ॥ याग मांडितां प्रसाद देई अग्नि
 प्रगटोनी ॥ तयाचे पिंड करुनि तीन्ही ॥ भूपालनें तिघी स्त्रियांसी दिधले
 वांटोनी ॥ कैकर्या वसलीसे रुसुनी ॥ घारीनें तें पिंडचि नेला करिंचा
 उचलोनी ॥ कैकई करी विलापाला ॥ रामदूत० ॥ ३ ॥ समीरें घारी वद-
 नींचा ॥ पिंड झडपुनी अंजनि हस्तीं ठेवेयला साचा ॥ समजुनी प्रसाद
 सांवाचा ॥ भक्षितांचि तें हेतचि पुरला बहुतां दिवसांचा ॥ उगवला दिवस
 पूर्णिमेचा ॥ चैत्र मास रवि उदरिं जन्मला सुत तो अंजनिचा ॥ सुरवर
 वर्षति सुमनांला ॥ रामदूत० ॥ ४ ॥ अंजनी स्वरूप न्याहाळीत ॥ कां
 कुंडलें पिंगट नयन वदन हास्ययुक्त ॥ मस्तकीं मुकुट लखलखित ॥ सुवर्ण
 कटि कांसोटीं झळके गळां यज्ञोपवीत ॥ कंकणें करीं रत्नजडित ॥ कनकवर्णि
 वपु तोडर चरणीं पुच्छचि अद्भुत ॥ जयाच्या कंठीं नाममाला ॥ राम० ॥ ५ ॥

अहिल्योद्धार.

(चाल-हा भाद्रपदाचा महिना०)

तव पदरज महिमा न कळे दशरथतनया ॥ मज उद्धरलें रघुराया ॥ ध्रु० ॥
 कामांध पुरंदर होउनि आश्रमिं थेई ॥ पतिरुप धरुनि ते समयीं ॥ मत्पा-
 तिव्रत्य धनासि लुट्टुनियां घेई ॥ मज कपट कळेना काई ॥ चाल

इतुक्यांत कांत मम आला ॥ तत्काळ शाप मज वदला ॥ पापिणी होई जड शिला ॥ मुनिशापें शचिवर होय भगांकित काया ॥ १ ॥ पदकमळिं लवविलें भाळ देखुनी डोळां ॥ उःशाप वदति ते वेळां ॥ रघुवीर करिल उद्धार होशि जड शिला ॥ परि पाहशील घननीळा ॥ चाल-मुनिशाप गोड बहु झाला ॥ तुज देखियलें घननीळा ॥ मज धन्य मुदिन हा आला ॥ तव चरण रजानें झाली पावनकाया ॥ २ ॥ सनकादिक तुजला ध्याती परमपवित्रा ॥ नमितें तुज पशुपति-मित्रा ॥ तव महिमा निगमा न कळे स्वरूप स्वतंत्रा ॥ नमितें तुज दशरथपुत्रा ॥ चाल ना कळसी शास्त्रपुराणा ॥ श्रुति ह्यणतीं न कळे अपणा ॥ शेष तो होय दिनवाणा ॥ मतिहीन दीन मी तुजला किति वर्णया ॥ ३ ॥ मुनिमानस रंजन दशरथनंदन रामा ॥ त्रिपुरारि ध्यात तव नामा ॥ मत्पातक-कानन-दहना हे गुणग्रामा ॥ वैकुण्ठवासि मुखधामा ॥ निज ज्ञानें कळलें मुनिला ॥ येवोनि वंदि घननीळा ॥ ऋषिसहित पुजुनि रामाला ॥ निज आश्रमिं गेला संगें घेउनि जाया ॥ ४ ॥

दशरथनिधन.

(चाल-आजि अकुर हा०)

कुणि जाउनियां आणा रघुरायाला ॥ मम अंत समय हा आला ॥ ध्रु० ॥ बहु वृद्धपर्णा पुत्र जाहले चार ॥ मर्नि हर्ष वाटला फार ॥ मम सेवेला दक्ष सदा सुकुमार ॥ नुरला मद्भाग्या पार ॥ चाल-ऐसें जों आलें चित्ता ॥ गाधिज येइ अवचिता ॥ घेउनां जाय रघुनाथा ॥ गुरुवचनें मीं कळ कसा तरि क्रमिला ॥ मम अंत० ॥ १ ॥ मुनिसंगें तें राम जाय मिथिलेला ॥ भंगियलें भव चापाला ॥ नृपकन्येनें अर्पियली वरमाला ॥ आनंद होय सकळांला ॥ चाल-घेउनी जनकमुतेसी ॥ श्रीराम येइ नगरासी ॥ हर्षले अयोध्यावासी ॥ सुरनर अवधे वर्णिती मम भाग्याला ॥ मम अंत० ॥ २ ॥ मम सुत दोषे गेले मातुल देशीं ॥ सौमित्र राम वनवासी ॥ या समयाला

कवण नसे मजपार्शां ॥ अहा कर्मगती ही कैसी ॥ चाल-ये शत्रुघ्ना ये भरता ॥ ये सौमित्रा रघुनाथा ॥ ये ये ना जानकीकांता ॥ तुज पाहुनियां जाइन परधामाला ॥ मम अंत० ॥ ३ ॥ नृप मृत झाला रामवियोगें करुनी ॥ आकांत वर्तला भुवनीं ॥ ती कांसल्या शोक करी बहु परिनी ॥ नच येइ वार्णितां कवनीं ॥ चाल-त्रैलोक्यनाथसुत ज्यासी ॥ तद्विरहें मरण नृपासी ॥ प्रारब्धगती हे कैसी ॥ असे अघटित कां श्रीरघुपतीची लीला ॥ मम अंत० ॥ ४ ॥

भरतभाव.

(चाल-कृष्ण माझा प्राण०)

राम माझा मज टाकुनी ॥ गेला तरि कवण्या रानीं ॥ ध्रु० ॥ कैकईची दुष्टवाणी ॥ परिसोनी चापपाणी ॥ वल्कलानें तनु वेष्टुनी ॥ गेला० ॥ १ ॥ धन्य धन्य लक्ष्मण ॥ सेवी श्रीरामचरण ॥ धन्य विदेहनंदिनी ॥ गेला० ॥ २ ॥ रामविरहें मेला तात ॥ कां हा वांचला भरत ॥ अंतरला मोक्षदानी ॥ गेला० ॥ ३ ॥ राम झाला वनवासी ॥ पिता झाला स्वर्गवासी ॥ दुर्देवी मी त्रिभुवनीं ॥ गेला० ॥ ४ ॥ पाहावया घननीळ ॥ भरत होय उतावेळ ॥ चित्रकूटासी येऊनी ॥ गेला० ॥ ५ ॥ देखोनीयां सीताकांत ॥ नेत्रीं अलि अश्रुपात ॥ चरणीं मस्तक ठेवोनी ॥ गेला० ॥ ६ ॥ पुत्रें पाळावी पित्राज्ञा ॥ खेद न करावा सुज्ञा ॥ जाई पादुका घेवोनी ॥ गेला० ॥ ७ ॥ चवदा वर्षानीं भेटी ॥ वत्सा होऊं नको कष्टी ॥ बहुपरी समजावोनी ॥ गेला० ॥ ८ ॥ देखोनीयां राघवाला ॥ निजांतरीं भरत धाला ॥ मति देई गुणवर्णनीं ॥ गेला० ॥ ९ ॥

भरतभाव.

(चाल-मन माझे भ्यालें०)

पाहेन रघुराया ॥ भरतासि निदिध्यास निरंतर वंदिन मी पायां ॥ ध्रु० ॥ श्रीरामें धाडिला माहती ॥ भरत उतावेळ झाला चित्तीं ॥ कोठें आहे सांग रघुपती ॥ ओंवाळिन काया ॥ १ ॥ पहावया मग भाव त्याचा ॥ वदे

विनोदें सुतअंजनिचा ॥ रघुपति तुज विस्मरला साचा ॥ श्रमसी तूं
वायां ॥ २ ॥ राघव इकडे नच ये आतां ॥ एक वेळ ऐकियलें वदतां ॥
बरवी ते कैकेयीमाता ॥ मजवरि करि माया ॥ ३ ॥ वनिं निघतां जरि वदली
रागें ॥ वस्त्रभूषणें नच न्या संगें ॥ पादत्राण न मजसी मागे ॥ ऐशी ती
सदया ॥ ४ ॥ ऐसैं आलें तिच्या अंतरा ॥ पादत्राण असो सुकुमारा ॥ तंव
आला भरताचा फेरा ॥ प्रेमा दावाया ॥ ५ ॥ नानापरिचीं बोलुनि वचनें ॥
मोहियलें मम चित्त तयानें ॥ पदिंच्या पादुकाच यापरिनें ॥ गेला
घेउनियां ॥ ६ ॥ लंकेमाजी सुखरूप वसला ॥ नायकिलें कधिं स्मरतां तुजला ॥
व्यर्थचि कष्टविशी निजतनुला ॥ विसरें तूंहि तया ॥ ७ ॥ कथिसी जरि हे
अघटित वार्ता ॥ सीतापति विस्मरला भरता ॥ रामाप्रिया तूं संनिध असतां ॥
त्यजितों ही काया ॥ ८ ॥ किमपी लोभ नसे देहाचा ॥ अग्निकुंडि उडि
घालिन साचा ॥ गडवडला तें सुत अंजनिचा ॥ घालित मिठि पायां ॥ ९ ॥
भरता हा वघ राघव आला ॥ त्यजिसी निजदेहासि कशाला ॥ लावियलें तव
प्रेम कशाला ॥ कोपुं नको सखया ॥ १० ॥ लक्ष्मण सीतेसहित विमानीं ॥
भरत भरत हा मंत्रचि वदनीं ॥ त्वरितचि रघुपति पाहशिल नयनीं ॥
लटिका न ह्मणें या ॥ ११ ॥

रामकीर्ति.

(चाल-रामकृष्ण नरहरे.)

नमुनि ह्मणे तरुवरा ॥ जानकी ॥ तुजमाजी वा कवण वदतसे रामगुणा
न्वित गिरा ॥ ध्रु० ॥ ताताजा परिमुनी ॥ रघुपती ॥ भ्राता कांता यांसह
राहे गोदातटिं काननीं ॥ खर त्रिशिरा मारुनी ॥ निजशरें ॥ हरिणापाठं
धांवत गेला प्रिया इच्छि ह्मणवुनी ॥ मायिक तो जाणुनी ॥ वधियला ॥ परि
मरतांना माव करी तो आर्तस्वर काडुनी ॥ चाल-संकट पडलें आतां ॥
धांव सुमित्रासुता ॥ शब्द असा ऐकतां ॥ निजभर्त्यातें संरक्षायी सति धाडी
देवरा ॥ १ ॥ नेली सीतासती ॥ रावणें ॥ मारिच वधुनी पर्णकुटीला आले
श्रीरघुपती ॥ गोदातटिं शोधिती ॥ प्रियेला ॥ ये ये सीते सद्गुणसारिते

ऐशापरि वाहता ॥ शिला वृक्ष कवळिती ॥ निजकरीं ॥ धरणीवर लोळती
 प्रभूचें मन कोमल या रिती ॥ चाल-ऋष्यमूक पर्वती ॥ आले सहजस्थिती ॥
 मुग्निवासी भेटती ॥ वालो वधुनी किष्किंधेचें राज्य दिलें कपिवरा ० ॥ २ ॥
 असंख्यात वानर ॥ निघाले ॥ ह्यणति मनीं जानकी शोधुनी सुखवूं श्रीरघु-
 वीर ॥ फिरले गिरिकंदर ॥ तेधवां ॥ जनकवाळ नकळेच कुणाला ह्यणति
 कर्मदुस्तर ॥ मरण न ये सत्वर आह्मां कां ॥ संपातीनें शोध सितेचा सांगि-
 तला यावर ॥ चाल-शत गावें सागर ॥ उडे एक वानर ॥ पावे लंकापुर ॥
 लंकापुरि शोधिलि परि तया न दिसे प्रभुसुंदरा ॥ ३ ॥ अशोक विपिनांतरीं ॥
 येतसे ॥ रामप्रिया लक्ष्मी तयानें बैसुनि वृक्षावरी ॥ बोले मधुरोत्तरीं ॥
 जानकी ॥ भाग्यवंत श्रीरामदूत मज कां नच भेटे तरी ॥ परिसुनि तव
 वैखरी ॥ तुष्टल्यें ॥ वदन तुझे पाहुं दे एकदां ये ये वा झडकरी ॥ चाल-
 मग आला मारुती ॥ दिधलि मुद्रिका हातीं ॥ वंदुनि सीतासती ॥ ते समयांचा
 हर्ष न वदेव कुंठित झाली गिरा ॥ ४ ॥

पार्वती गर्वहरण.

(चाल-रामकृष्ण नरहरे ०)

अघटित लीला करी ॥ रघुपति ॥ सीते सीते ह्यणवुनी कवळी वृक्षलता
 निजकरीं ॥ ध्रु ० ॥ चरित्र हें पाहुनी ॥ तेधवां ॥ श्रीसांवाला अंबा पुसते
 दोन्ही कर जोडुनी ॥ सांगावें स्वामिनीं ॥ मला हें ॥ कवणाला ध्यातसां
 निरंतर नेत्रद्वय झांकुनी ॥ परिसें दाक्षायणी ॥ सांगतो ॥ परब्रह्म निष्काम-
 राम जो जपतो मी निशिदिनी ॥ चाल-हंसुनि ह्यणे अंत्रिका ॥ निष्कामचि
 ह्यणुं नका ॥ आहे मज ठायुका ॥ सीते सीते ह्यणुनी रडतो पडतो
 विपिनांतरीं ॥ १ ॥ सांगावें तुज कितीं ॥ मत्प्रिये ॥ कामुक भासे सकल
 जनांपरि परब्रह्म रघुपती ॥ न कळे स्वरूप स्थिती ॥ जयाची ॥ सहा शास्त्र
 अठराहि पुराणें निगमहि कुंठित मती ॥ सुखर पद वंदिती ॥ जयाचे ॥
 गाति जया सनकादिक तो हा जनकसुतेचा पती ॥ चाल-महिमा बहु
 सांगतां ॥ परि मज वाटे वृथा ॥ वनि जाइन मी आतां ॥ उमा ह्यणे मी

भुलविनं रामा-मौज महा क्षणभरी ॥ २ ॥ शिवचरणा वंदुनी ॥ निघाली ॥
जनकसुतेचें रूप धरोनी उभि राहें काननीं ॥ सुरवर विस्मित मनीं ॥ जाहले ॥
ह्यणति सत्य हें जानकि आली दशवदना निवडुनी ॥ भ्रमलों रे हिंडुनी ॥
बहुतची ॥ रे सौमित्रा कोमलगात्रा दावी नृपनंदिनी ॥ चाल-दयावना
रघुपती ॥ भ्रमली कैसा मती ॥ आली सीता सती ॥ ये ये सीते सद्गुण
सरिते ह्यणुनि पडे भूवरी ॥ ३ ॥ संनिध ये सत्वरी ॥ शिवप्रिया ॥ शोक
पुरे हा पहा मजकडे बोले मधुरोत्तरीं ॥ लपल्यें मी क्षणभरी ॥ विनोदें ॥
परि चुकल्यें कीं क्षमा करावी दासी तुमची खरी ॥ बोले ते अवसरीं ॥
रघुविर ॥ किमथे येथें आलिस माते कृपा करीं मजवरी ॥ चाल-शिवप्रिये
पार्वती ॥ कां लज्जिला निजपती ॥ नमन असो तुजप्रती ॥ लज्जित होउनि
गजमुखजननी रामचरण धरि करीं ॥ ४ ॥ बोले शिवकामिनी ॥ राघवा ॥
जाणुनि चित्ता कां हो भ्रमतां वृक्षशिला कवळुनी ॥ परिसें कात्यायनी ॥ गूढ
हें ॥ तरु पाषाणचि होउनि ठेले मत्प्राप्तिस्तव मुनी ॥ भाव असा जाणुनी ॥
अंतरां ॥ मीष सितेचें दावुनि साचें कवळीतो धांचुनी ॥ चाल-वंदुनि
घनसांवळा ॥ सति गेली स्वस्थळा ॥ अघटित प्रभुची लिळा ॥ दशरथवाळा
परम कृपाळा मति द्यावी मज वरी ॥ ५ ॥

रामाचाशोक.

(चाल-आजि अक्रुर हा नेतो०)

रे सौमित्रा सांग सख्या तूं मजला ॥ कुठें शोधूं जनकसुतेला ॥ ध्रु० ॥
बहु शिणलों रे हरिणामागें फिरतां ॥ न कळेच नेलि कुर्णा सीता ॥ तिज-
वांचुनियां वांचुनियां मज आतां मम जीवित व्यर्थचि पाहतां ॥ चाल-हा
नभीं उगवला मित्र ॥ पोळवी पहा मम गात्र ॥ तूं उभा राहिं क्षणमात्र ॥
भ्रमरहित प्रभु परि दावी भ्रम झाला ॥ कुठें० ॥ १ ॥ श्रीरघुराया भलतें
वदसी कांहें ॥ नभिं चंद्र उगवला पाहें ॥ मज कळलें कीं तम नाशक हा
नोहे तूं कोण सांग लवलाहें ॥ चाल-कैसा भ्रम झाला चित्ता ॥ मी बंधु
तुझा भगवंता ॥ तूं ह्यणसि जरी मम भ्राता ॥ मी कोण वरें पुसतों ऐसें

तुजला ॥ कुठें० ॥ २ ॥ नृप दाशरथीरामा ह्यणी तुजसी ॥ तूं भूषण रवि-
 वंशासी ॥ जरि नृपसुत मी कां झालों वनवासी ॥ वद येचि कारण मंजसी ॥
चाल-न कळे कां तुजला अजुनी ॥ इतुक्यास्तव येशी रानी ॥ ताताज्ञा
 परिसुनि कानीं ॥ वनिं आळो रे कोण कोण वद मजला ॥ कुठें० ॥ ३ ॥
 प्रभुदाशरथी वनवासासी निघतां ॥ घेतला सवें निज भ्राता ॥ गुरु आज्ञेनें
 सवें निघाली सीता ॥ इतुक्यांसह झाला येता ॥ **चाल**-सांडोनी पर्णकुटीतें ॥
 मी काय करितसें येथें ॥ ना शोधिसि निज कांतेतें ॥ रे ह्यणसि तरी मम
 कांता कवणाला ॥ कुठें० ॥ ४ ॥ त्या जनकसभे जाडनियां निज हातें ॥
 भंगुनियां भवचापातें ॥ तें जनकसुता पर्णियली रघुनाथें ॥ कां विस्मरलां
 सीतेतें ॥ **चाल**-हा हा मम कोठें सीता ॥ सुकुमारी जनकदुहिता ॥
 मजला ती दावी आतां ॥ श्रीराम अशी दावी अधटित लीला ॥ कुठें० ॥ ५ ॥

सीतेचा निरोप. (राम जानकी संवाद.)

(**चाल**-ओढ जळत्या घरचा वांसा०)

श्रीराम ह्यणे सीतेसी कितिक सांगावें ॥ विपिनासि तुवां नच यावें ॥ ध्रु० ॥
 मम विरह होय बहु दुःसह कौसल्येसी ॥ समजाविल कवण तिथेसी ॥
 मूर्छांत जाहला तात सत्य तूं पहासी ॥ होईल सांग गति कैसी ॥ **चाल**-
 आहेस प्रिये तूं ज्ञाती ॥ कर विचार वरवा चित्ती ॥ कां उगाच करिशीं
 खंती ॥ मृदु मधुर बोलुनी त्यांचें दुःख हरावें ॥ विपिनासि० ॥ १ ॥ भयभीत
 होसि चित्तांत परिस वचनाया ॥ नानापरि राक्षसि माया ॥ बहु क्रूर
 स्वापदें फार असति ते ठायां ॥ कां करिसि दुराग्रह वांया ॥ **चाल**-खडे
 कंटक रूततिल पाया ॥ सुकुमार तुझी हे काया ॥ नाहींच तिथें मृदु शय्या ॥
 मम मातृपितृ निज दैवत पुजुनि असावें ॥ विपिनासि० ॥ २ ॥ फळ मूळ
 जळ ही कधीं काळीं न मिळे तेथें ॥ सुखरूप वसें तूं येथें ॥ निज जनक-
 जननि तूं समजे या दोषांतें ॥ होईल सौख्य वनिं मातें ॥ **चाल**-सीते तूं
 चतुर शहाणी ॥ कां नयनीं आणिलें पाणी ॥ परिसोनि पतीची वाणी ॥
 विनयेंच वदे श्रीरामा मज न त्यजावें ॥ विपिनासी० ॥ ३ ॥ इतिहास पहा

पूर्वांचे कठिण प्रसंगीं ॥ त्याजिले कुणि कांत अभागी ॥ तारामति तशि
दमयंती पतिसह वेगीं ॥ जाहल्या दुःखविभागी ॥ चाल-तशीच अश्व-
पतिवाला ॥ जिंकिलें जिथें काळा ॥ ठावीच असे जी सकळां ॥ आणीक
वढूं मी कितिक तयांचीं नावें ॥ विपिनासि० ॥ ४ ॥ श्रम नाहिं किमपि
मज कांहिं भय नसे चित्ता ॥ प्राणेश्वर संनिध असतां ॥ बहु दिवस असे
मज हौस सांगत्यें आतां ॥ सेवा नच आली हाता ॥ चाल-गुरु वांशष्ठ
बोले काई ॥ सीतेसि सर्वें तूं नेईं ॥ उभयतां लागती पायीं ॥ वनवास चरित
यापुढति असे कां वरवें ॥ विपिनासि० ॥ ५ ॥

लक्ष्मणशक्ती.

(चाल-उद्धवा शांतवन करजा०)

सौमित्र पडियला समरीं ॥ श्रीराम बडुत गहिंवरला ॥ ध्रु० ॥ एकदां
नेत्र उघडोनी ॥ मजकडे पाहिं सुकुमारा ॥ मधुरशा गोष्टि मजपाशीं ॥
वद कांहिं सुमित्रा-कुमरा ॥ तुजवीण कोण मज नाहीं ॥ मम हृदयानं
दविहारा ॥ चाल-अपराध तिळभरी नसतां ॥ कटु वचन वदलि तें सीता ॥
तो कोप आणुनी चित्ता ॥ सोडोनि जासि कां मजला ॥ १ ॥ त्यजुनियां
राज्य धन दारा ॥ मजसर्वे काननीं येसी ॥ फलमूलकंद बहु परिचें ॥
मजसाठिं आणितां श्रमसी ॥ उपवासी चवदा वर्षे ॥ मम सेवा निशिदिनि
करिसी ॥ चाल-त्रैलोक्य धुंडितां पाहीं ॥ तुज ऐसा बंधु नाहीं ॥ हें मौन टाकुनी
देईं ॥ चल ऊठ जाउं अयोध्येला ॥ २ ॥ कौसल्या कोपेल मजसी ॥ तुज-
वीण अयोध्ये जातां ॥ त्यागील सत्य प्राणासी ॥ ती जाण सुमित्रा माता ॥
उर्मिळिसि काय वढूं रे ॥ कैसें सुख दाखवुं आतां ॥ चाल-रघुपतिचे
बंदुनि प्राय ॥ तो सुषेण बोले काय ॥ आहे गा एक उपाय ॥ जंव रविचा
उदय न झाला ॥ ३ ॥ औषधी द्रोणगिरिवरच्या ॥ जरि कोणी आणिल
आतां ॥ तरिच हा उठे तव बंधु ॥ सत्य जाण सीताकांता ॥ कार्य हें नव्हे
इतराचें ॥ सांगावें श्रीहनुमंता ॥ चाल-हनुमंत निघाला वेगें ॥ पवनासि टाकुनी

सागें ॥ कालनेमि वधुनी स्वांगें ॥ द्रोणागिरि घेउनि आला ॥ ४ ॥ गिरि-
प्रकाश देखुनि भारी ॥ श्रीराम कोपला बहुत ॥ सौमित्रा मारायासी ॥ रवि
उदया आला सत्य ॥ तंव अंगद बोले रामा ॥ हा सूर्य नव्हे हनुमंत ॥
चाल-उठविला सुमित्रा वाळ ॥ हषेला रामघननीळ ॥ मारुती वांदे पद-
कमळ ॥ श्रीराम धन्य बोलियला ॥ ५ ॥

रावण जानकी संवाद.

(चाल-वारी संकट हरी दामाजीचें०)

विनवी जानकिसी राक्षसराया ॥ होई मम जाया ॥ ध्रु० ॥ भ्रमसी
वनवासी देखुनि तुजसी ॥ आणिलें सायासी ॥ आतां मानिसि जारे मम
वचनासी ॥ भोगिसि सौख्यासी ॥ मंदोदरि देइन सेवेसी कष्टविगी निज
तनु कां वांया ॥ १ ॥ दुष्टा नष्टा तव जभला चळला ॥ काश नाहा जळला ॥
बुद्धी पर-दारा-गमना वळली ॥ कामें मति मळली ॥ वडवडसी किति दश-
तुंडा रे दंडिल तुजला श्रीरघुराया ॥ २ ॥ सोडीं सुंदरि गे रामशेला ॥
ऐकें मम बोला ॥ रात्रौ मम वीरीं घालुनि घाला ॥ वधिलें दोघांला ॥
सौमित्रासह श्रीरामाचें आणियलें शिर तुज दावाया ॥ ३ ॥ दोन्ही शिर-
कमळें मायिक केलीं ॥ पाहातां मति भ्रमली ॥ आहा देवा मज काशि गत
घडली ॥ ह्यणुनां बहु रंडली ॥ विपरित कैसें झालें आजी हा सौमित्रा हा
रघुराया ॥ ४ ॥ त्रिजटा जानाकेसी सांगे गोष्टी ॥ सुखरुप जगजेठी ॥
आल्यें पाहुनि मी अपुल्या दृष्टी ॥ धैर्य धरी पोटीं ॥ अल्पचि काळें नेइल
तुजला मति देइल मज तद्यश गाया ॥ ५ ॥

रावणास विश्वरूप दर्शन.

(चाल-अर्जुना इतर मज कांहीं०)

चहुंकडे बघुनि रामाला ॥ रामरूप रावण झाला ॥ नवलची ॥ ध्रु० ॥
सन्मुख चाप घेवोनी ॥ पाठिसी भक्त वरदानी ॥ वधे वाम सव्य निरखोनी ॥
दशरथसुत दों वाजूनां ॥ नवलची ॥ रथ अश्व सारथी गयनीं ॥ पाहतां

राममय अवनी ॥ नवलची ॥ चाल-निजकरीं, चाप दृढ धरी मूर्ति गोजिरी
 देखुनी भ्रमला ॥ क्षण एक राहिला उगला ॥ नवलची ॥ चहुं० ॥ १ ॥
 निज सैन्य वधे लवलाहें ॥ जानकीरमण दिसताहे ॥ नवलची ॥ भयभीत
 वधे निज देह ॥ रामाविण कांहांच नोहे ॥ नवलची ॥ मग नेत्र झांकिले
 मोहें ॥ अंतरीं राम भरला हे ॥ नवलची ॥ चाल-जीव भाव, अयोध्या-
 राव, पळाय़ा ठाव कुठें ही नुरला ॥ स्थिर चरीं व्यापुनी उरला ॥
 नवलची ॥ चहुंकडे० ॥ २ ॥

मुद्रिका.

(चाल-सांग विभो स्थिरमतिचें लक्षण०)

सांग सखे मुद्रे मजसी ॥ सुखी आहे कां राघव माझा ॥ ध्रु० ॥ म्यां
 पापिणिनें पाठविलें गे ॥ मृग मारुनियां सत्वर या जा ॥ १ ॥ मम हेतूतें
 पुरवायातें ॥ त्वरिताचि गेला श्रीरघुराजा ॥ २ ॥ मागितलें मी व्यर्थचि
 हरिणा ॥ हरण करी मज राक्षसराजा ॥ ३ ॥ मुद्रे मजसी कांहीं न वदसी ॥
 आलिस सखये कवण्या काजा ॥ ४ ॥ कां नच वदसी कुशल प्रभूचें ॥
 ह्यणुनि गहिंवरे राघवभाजा ॥ ५ ॥ हें देखुनियां तरुवरुनी मग ॥ संनिध
 आला तो कपिराजा ॥ ६ ॥ जोडुनियां कर अंजनि-कुमरें ॥ सांगितलें कां
 सुखि रघुराजा ॥ ७ ॥

मुद्रिका.

(चाल-अर्जुना इतर मज कांहीं०)

वनीं दुःखित सीतावाई ॥ वदतसे मुद्रिके काई ॥ जिवलगे ॥ ध्रु० ॥
 भंगुनी ग शिव चापारसी ॥ श्रीरामें वरिलें मजसी ॥ जिवलगे ॥ परिसुनी
 पितृवचनासी ॥ उभयतां आलों वनासी ॥ जि० ॥ मायामृग आणाय़ासी ॥
 पाठविलें श्रीरामासी ॥ जि० ॥ चाल-रघुवीर रणांगणि शूर, जाति बहु
 दूर, वनाच्या ठायीं ॥ मोहिले मृगाच्या पायीं ॥ जि० ॥ वनीं ॥ १ ॥

निशिदिनीं जपत सेवेसी ॥ भावोजी रक्षण मजसी ॥ जि० ॥ वदलें मी
 कटुवचनासी ॥ शिणविलें बहुतचि त्यासी ॥ जि० ॥ छळितां गे सौमित्रासी ॥
 प्रचिती मज आली कैसी ॥ जि० ॥ चाल-झगुनीच नेइ मज नीच अभागी
 मीच स्वामिच्या पायीं ॥ अंतर हें पडलें पाहीं ॥ जि० ॥ वनीं० ॥ २ ॥
 सुकुमार काननीं भ्रमले ॥ मजसाठीं बहुतचि श्रमले ॥ जि० ॥ कोणत्या देशीं
 ते वसले ॥ मुद्रिके तुजसि कां त्यजिलें ॥ जि० ॥ गर्हिवरें जानकी वोलें ॥
 मान कां मजसि त्वां धरिलें ॥ जि० ॥ चाल-मज त्वरें सांग तूं खरें
 तुजसि रघुविरें लजुनियां वाई ॥ परलोका गेले काई ॥ जि० ॥ वनीं० ॥ ३ ॥
 वदे सद्गद जनककुमारी ॥ सखे आलिस कवण प्रकारीं ॥ जि० ॥ रावण
 हा कपटी भारी ॥ रचि माव दुष्ट अविचारी ॥ जि० ॥ मग नमीत ब्रह्मचारी ॥
 ह्मणे माथे परिस वैखरी ॥ जि० ॥ चाल-रघुराज सुखी कीं आज शोधिलें
 तूज बहुतों ठायीं ॥ वंदन हें तुझिया पायीं ॥ जि० ॥ वनीं० ॥ ४ ॥

पूर्वस्मृति.

(चाल-जाउं नकोरे विषयाटविचीं०)

दशरथ-नंदन राम दयाघन रुसला कां मजवरी ॥ करुं गत कैसी त्यजिलें
 मजसी निर्जन विपिनांतरीं ॥ ध्रु० ॥ घननीळासी सुमनमाळ मी जे काळीं
 अर्पिली ॥ अत्यानंदें जनक वदे तैं भाग्याची तूं मुली ॥ मज हीं वाटे नाहीं
 कोणी मज ऐसी भूतलीं ॥ न कळे कैशी दृष्टचि माझी मद्भाग्या लागली ॥
 चाल-दशरथें सुदिन पाहिला ॥ नृपपदीं राम योजिला ॥ जाहला हर्ष बहु
 मला ॥ कैकड वचनें श्रीरघुनंदन वनिं निघती सत्वरी ॥ दशरथ० ॥ १ ॥ नच
 ठावा तो खेदचि मातें जरि गेलों काननीं ॥ पतिपद सेवा करीन अवघी
 सौख्यचि वाटे मनीं ॥ भावोजी हीं बहुतचि जपले सेवेला निशिदिनीं ॥
 परि दैवाची विचित्र करणी सुवर्णमृग ये वनीं ॥ चाल-मी सुवर्णमृग देखिला ॥
 तो सत्यचि मनिं लेखिला ॥ त्यासाठीं प्रभु प्रार्थिला ॥ हरिणापाठीं राघव
 जातां दशमुख मजला हरी ॥ दशरथ० ॥ २ ॥ मम विरहानें रघुरायानें
 दुःख बहुत सोशिलें ॥ हा सीते हा सीते ह्मणुनी शिला वृक्ष कवळिले ॥

विसहनियां निज महत्व आपुलें वानरगण जोडिले ॥ मजसाठीं देउनी
मुद्रिका हनुमंता धाडिलें ॥ चाल-मग आले लंकापुरीं ॥ निजकरें वधियला
अरी ॥ बहु हर्षचि मम अंतरां ॥ वसुनि विमानीं सदर्नीं जातां दाविति
नानापरी ॥ दशरथः ॥ ३ ॥ पहा खालतें वानर हातें सागरिं तरल्या शिला ॥
इथेंच आह्मां दशमुख बंधुशरणागत जाहला ॥ ऋष्यमूक नग दावुनि ह्मणती
इथें सुग्रिव भेटला ॥ येच स्थळिं नग तुझे दाविले हनुमंतानें मला ॥ चाल-
वध सुरम्य पंपासर ॥ हें पवित्र गोदातेर ॥ ही पंचवटी सुंदर ॥ शूर्प-
णखा स्मरते कां पुसती मजला मधुरोत्तरीं ॥ दशरथः ॥ ४ ॥ आठवतें
कां मृग सोन्याचा दिसला तुज या वनीं ॥ भरतभाव आठवतो ह्मणती
चित्रकूट पाहुनी ॥ गर्हिवरुनी मज ह्मणे तेधवां वसतो मी काननीं ॥ बंधु-
प्रेम सांगतां पातले अश्रुपूर लोचनीं ॥ चाल-दावुनियां ऐशा रिती ॥ मग
गेलों नगराप्रती ॥ भरतातें आलिंगिती ॥ सिंहासनिं श्रीराम विराजे मुदित
अयाध्योपुरी ॥ दशरथः ॥ ५ ॥ नुरली चिंता वाटे आतां रामराज्य
जाहलें ॥ नगरीं कौणी रजक निंदितां रामानीं परिसिलें ॥ सामासांची
गर्भिणि जरी मी नाहिं मनीं आणिलें ॥ दयाघनानें दया त्यजुनियां वनिं
मातें त्यागिलें ॥ चाल-शोकाकुल प्रभु कामिनी ॥ तंव आला वाल्मिकमुनी
निज आश्रमिं तिज नेउनी ॥ पुत्रवती ती सती जाहली मुरस कथा
यावरी ॥ दशरथः ॥ ६ ॥

सीतेचा त्याग.

(चाल-मुत्रक हें फूल गुलावाचें०)

भाउजी मार्ग तुझां चुकलां ॥ ध्रु० ॥ ऋषिंचे आश्रम दिसति न अजुनी ॥
होम धूम्र कां न दिसे नयनीं ॥ वेदघोष कां नच ये कानीं ॥ न सुचे कांहिं
मला ॥ भाउजी० ॥ १ ॥ ऋषिपत्न्या मज दिसतिल केव्हां ॥ गंगेचें तिर
मजला दावा ॥ लक्षुमणा तुझि शोध करावा ॥ स्वस्थ कसे वसलां ॥
भाउजी० ॥ २ ॥ दुश्चिन्हें मज नयनीं दिसती ॥ धीर नसे किमपी मम
चित्तीं निर्जन वन हें दिसतें पुढती ॥ फिरवा रथ आपुला ॥ भाउजी० ॥ ३ ॥

कंचे झाले मज डोहाळे ॥ मम दैवाचे विपरित चाले ॥ काय गती कशि
होइल नकळे ॥ रघुविर अंतरला ॥ भाउजो० ॥ ४ ॥ लक्ष्मण बोले कर
जोडोनी ॥ रजकें निंदियलें परिसोनी ॥ रामें त्यजिलें तुह्यांसि वहिनी ॥
उपाय नच याला ॥ भाउजी० ॥ ५ ॥

सीतावनवासवृत्त.

(चाल-अनंत भगवंताचीं नामें०)

वनवासाची कथा सांगत्यें पुसतां मजला जरी ॥ खेद नच मानावा
अंतरीं ॥ ध्रु० ॥ श्रुतकीर्तीं उर्मिळा मांडवी विदेह-तनयेप्रती ॥ वनींचा
वृत्तान्तचि पुसती ॥ तुझिया वदनें गोडचि लागे कथा असो कवण ती ॥
जानकी ह्मणे पुरे ही स्तुती ॥ चित्रकुटाहुनि भरत भाउजी गेले नगराप्रती ॥
आह्मी मग वनिं गेलों पुढती ॥ चाल-मी श्रमत्यें ऐसें स्वामी मनिं जाणती ॥
निज कृपाकटाक्षें मजला अवलोकित्ती ॥ श्रम हरले माझे सुख सांगूं तें कित्ती ॥
अत्रि-आश्रमां गेलों आह्मीं अनसूया सुंदरी ॥ मायशी वेणी फाणि मम
करी ॥ १ ॥ ऋषिची कांता ममतेनें मज हृदयीं आलिंगुनी ॥ ह्मणे गे
जपुनि रहा काननीं ॥ पंचवटीसी सत्वर गेलों ऋषिपायां वंदुनी ॥ राहिलों
पर्णकुटी बांधुनी ॥ मम सेवेला बहुतचि जपले तुझे उर्मिळे धनी ॥ निज
तनु श्रमवुनि दिन यामिनी ॥ चाल-तंव तेथें आली शूर्पणखा राक्षसी ॥
भाउजींस बोले वरिलें तुज मानसीं ॥ परि कर्ण नासिका गमवुनि
पडली फशीं ॥ तिचा भाउ खर युद्ध कराया आला ते अवसरीं ॥ निमाला
परि तो प्रभुच्या करीं ॥ २ ॥ चवदा सहस्र राक्षस तेव्हां स्वामीनीं मारले ॥
असें त्या राक्षसिनें पाहिलें ॥ लंकाभुवनीं त्वरित जाउनी रावणासि कळविलें ॥
ओस कीं जनस्थान पडियलें ॥ मारिचासि मृगवेष देउनी आह्मां समिप
धाडिलें ॥ रावणें छळण असें योजिलें ॥ चाल-मी ह्मणें कधीं नच सुवर्ण
मृग पाहिला ॥ तो धरुनी आणा हौसचि वाटे मला ॥ मम हेतु जाणुनी
प्राणनाथ चालिला ॥ राक्षस कपटी जाणुनि पोटीं वघियेला सत्वरी ॥ तयानें
मावचि केली परी ॥ ३ ॥ लक्ष्मणा मी संकटिं पडलों धांव धांव रे आतां ॥

तुजविणें कोण मला रक्षिता ॥ धडकी भरली हृदयीं माझ्या शब्द असा
 ऐकतां ॥ ह्मणें मी धांव सुमित्रासुता ॥ माव राक्षसीं ह्मणति भाउजी
 वहिनी भय हें वृथा ॥ रघुविरा कवण असे मारिता ॥ चाल-मी ह्मणे भाउजी
 अजुनी स्वस्थचि कसे ॥ कां अग्रजघाता तव मन वांछीतसे ॥ मजविषयीं
 तुझिया पापबुद्धि मनिं वसे ॥ कपट तुझे मज कळलें आतां वहिनी ह्मणसी
 जरी ॥ अंतरीं कुटी कल्पना पुरी ॥ ४ ॥ घनुष्य-रेखा मार्गी ओढुनि
 पुसुनि नयानिंच्या जडा ॥ गेले वंदन करुनी मला ॥ विनापराधें दुर्वचनें
 मी छळिलें भाऊजीला ॥ पाप तें फळलें माझे मला ॥ संन्याशाचा वेष
 घेउनी दशमुख मग पातला ॥ भिक्षा दे ऐसें बोलिला ॥ चाल-त्या भिक्षा
 द्याया रेखा उल्लंघिली ॥ मेल्यानें मजला तात्काळचि उचलली ॥ तत्स्पर्शें माझी
 काया कोमेजली ॥ लक्ष्मणा या श्रीरघुराया या हो या सत्वरिं ॥ हांक मी
 फोडिली दीर्घ स्वरिं ॥ ५ ॥ मामाजीचे मित्रचि मोठे गृध्र जातेचे भले ॥
 जटायू मजसाठीं धांवले ॥ बुद्ध जरी रावणासवें ते शौर्यानें झगडले ॥ युद्ध
 तें नेत्रीं मी पाहिलें ॥ परि दशवदनें अन्यायानें तत्पक्षचि उपटिले ॥
 मूर्छित भूवरि ते पडियले ॥ चाल-तभ मार्गी जाई घेउनि तो मजप्रती ॥
 देखिले तेधवां कपिविर ते पर्वतीं ॥ नग काढुनि मग मी टाकियले खालतीं ॥
 शत गांवें तो सिंधु लंघुनी येउनि लंकापुरीं ॥ ठेवि मज अशोक विपिनां
 तरीं ॥ ६ ॥ महा भयंकर किति तारि राक्षसी मजलागीं रक्षिती ॥ तयांचा
 त्रास वदाचा किति ॥ मारीच वधुनी पर्णकुटीला येतां श्रीरघुपती ॥ मार्गी
 लक्ष्मण पद वंदिती ॥ वृत्त पारेसुनी ह्मणती वत्सा बरी दिसेना गती ॥
 जाउं चल त्वरित आश्रमाप्रती ॥ चाल-मग पर्णकुटीला येउनियां पाहती ॥
 मजसाठीं अवघें गादातट शोधिती ॥ मग शोक करिति तो सांगु तुझाला
 किती ॥ माझे नामें घेउनि प्रेमें वृक्ष कवाळिती करीं ॥ भाउजी समजावात
 बहुपरी ॥ ७ ॥ मजसि शोधितां अवचित मार्गी जटायु अवलोकिले ॥
 धरुनियां कंठि प्राण राहिले ॥ मम हरणाचें वृत्त सांगुनी मरणातें पावले ॥
 स्वामिसी दुःख बहुत जाहलें ॥ गहिवरुनी ह्मणती ताता आह्मां कां त्यागिलें ॥
 शोकें मूर्छित हीं जाहले ॥ चाल-निज जनकासम त्यां चितीं समजोनियां ॥

स्वकरेंच तयांची सकळहि केली क्रिया ॥ क्षणभरी तेधवां नाठवली हे प्रिया ॥
पुनरपि रडती मजसि शोधिती कबंध दोषां धरी ॥ मार्गी उद्धरिला तो
अरी ॥ ८ ॥ पंपा सरोवरीं मग आले भेटुनि शबरीप्रती ॥ देखिला तिथें
च हा मारुती ॥ सूर्यपुत्र सुग्रीव भेटला ऋष्यमूक पर्वतां ॥ तयाचें वृत्त
सकल परिसती ॥ वाली वधुनी सुग्रीव केली किष्किंधेचा पती ॥ तो ह्यणे
उपकारा नच मित्ती ॥ चाल-नग आणुनि मग ते मारुतिनें दाविले ॥ मम
शोधासाठीं वानर बहु धाडिले ॥ मम वार्ता न कळे बहु परि ते भागले ॥
सुग्रीव-हस्तें मरण निश्चयें परतुनि गेलों जरी ॥ मरावें ह्यणती सागर
तिरीं ॥ ९ ॥ सागर तीरीं वानर ह्यणती धन्य जटायू भला ॥ स्वदेह
रामकाजि लाविला ॥ शोक करी संपाती तेथें बंधुनाश ऐकिला ॥ कपींना
मम शोधचि कळविला ॥ शंभर गांवें हनुमंतानें नदीपति उल्लंघिला ॥
शोधिली लंकापुरिसी ला ॥ चाल-मग अशोक वनिं ये वैसे वृक्षावरी ॥
मज प्रार्थाया ये दशमुख ते अवसरीं ॥ त्या कामांधाला न रुचे मम वैखरी ॥
राक्षसिपाशीं सांगुनि गेला जरि हे मासांतरीं ॥ वश नव्हे तरि खाइन
सत्वरिं ॥ १० ॥ रावण जातां हनुमंतानें वर्णुनि जगपाळका ॥ दिवली
मजला मग मुद्रिका ॥ स्कंधिं वसुनि मज ह्यणे चल आतां भेटें रघुनायका ॥
माते धन्य करीं सेवका ॥ ह्यणे तया मी येतिल स्वामी मारितील दशमुखा ॥
न ये मी तोंवर कपिनायका ॥ चाल- बहु क्षुधा लागली सांगे मज कपि-
वर ॥ मी ह्यणे खाइं रे पडलिं फळें सत्वर ॥ तो वृक्ष झोडुनी फळें पाडि
भूवर ॥ दशवदनाचा कुमर मारिला नामें अखया जरी ॥ वावेयले वन
रक्षक किति तरी ॥ ११ ॥ ब्रह्मपाशिं कपि बांधुनि घेई इंद्रजिताचे करीं ॥
न व्हावी मिथ्या विधि-वैखरी ॥ अग्नि लाविती कपि-पुच्छासी बहुत प्रय-
त्नांतरीं ॥ जाहलें नवलचि ते असवरीं ॥ घरें गोपुरें मंदिर माज्या वाडे
नाना परी ॥ तयानें जाळेयलीं एकसरीं ॥ चाल-लंकेची होळी करुनी
ऐशा रिती ॥ मज पुसुनी गेला स्वाभिकडे मारुती ॥ मम कुशल ऐकुनी
सुखावले रघुपती ॥ सरितापति भेटुनियां सांगे सेतु करा मजवरी ॥ सुखानें
जावें लंकापुरी ॥ १२ ॥ हित वचनें सांगतां नायके सभेंत अवमानिला ॥
विभीषण शरण राघवा आला ॥ शरणागत वत्सल मत्स्वामी पाहुनि

अरि-बंधुला ॥ बोलिले लंकापुरि घे तुला ॥ सेतु वांधिला अद्भुतचि
तो नवल वाटतें मला ॥ जळावरि तरल्या कां जड शिळा ॥ चाल-त्या
सेतुपथानें आले लंकापुरी ॥ अंगदा धाडिलें बोधाया निज अरी ॥ त्या
कथिली त्यानें स्वामींची वैखरी ॥ कोपुनियां दशकंठ ह्यणे रे धरा धरा
सत्वरी ॥ मर्कट वदतें भलत्यापरी ॥ १३ ॥ नायकेच दशवदन तेधवां
स्वामी मनिं कोपले ॥ तत्क्षणीं वानर आज्ञापिले ॥ शिळा वृक्ष घेवोनि
हस्तकां कपिविर मग धांवले ॥ राक्षस दळ तें निर्दाळिलें ॥ बहुत प्रयत्नें
दशवदनें मग घटकर्णा उठविलें ॥ प्रभूसी माराया धाडिलें ॥ चाल-सग-
ळेंच गिळी तो वानर-सेनेप्रती ॥ तत्कर्णनासिकां निघुनी गेले किति ॥
हें परिसुनियां त्या तिघीजणो हांसती ॥ हसूं नका सांगत्यें आइका बलाद्भुत
तो अरी ॥ निमाला मम स्वामींच्या करीं ॥ १४ ॥ इंद्रजितानें हवन
मांडिलें जय इच्छा धरि मनीं ॥ वैसला गुप्त स्थळ पाहुनी ॥ इतर जुत्पती
मारुति सह तो विभीषणहि घेउनी ॥ भाउजी गेले तें धांवुनी ॥ इंद्रजांत हें
नाम पावला पुरंदरा जिंकुनी ॥ परि तो वधिला भाउजीनीं ॥ चाल-तनु
जर्जर झाली वधिला ऐसा अरीं ॥ सुरमुमनें वर्पिति सौमित्राचे शिरीं ॥
हनुमंतें त्यांसी वाहुनि स्कंधावरी ॥ प्रभुपाशीं रणवृत्त कळवुनी मारुतिनें
सत्वरों ॥ घातला लक्ष्मण चरणावरी ॥ १५ ॥ करकमळें मुख कुरवाळु-
नियां बोले रवि-कुळ-मणी ॥ सख्या रे श्रमलासी अजि रणीं ॥ नेत्र
उघडुनी पहा मजकडे वद रे मजसीं झणी ॥ तुजविणें मज नाहीं रें कुणी ॥
त्रिभुवनही शोधितां दिसेना तुजसम बंधू गुणी ॥ मौन कां धरिलें त्वां
येक्षणीं ॥ चाल-सग सुपेग वैद्यें दिव्यौपधि आणुनी ॥ केले कां सावध
तुझे उभिळे धनीं ॥ रघुपती तोपले हृदयीं आळिगुनीं ॥ इंद्रजिताचा अंत
जाहला परिसुनि हे वैखरीं ॥ रडतसे दशमुख दीर्घस्वरीं ॥ १६ ॥ सुलोचना
इंद्रजित-ललना गेली शिर घेउनी ॥ जाहली धन्य सती त्रिभुवनीं ॥ बंधु
मित्र आणि पुत्राहि सरले ऐसें अवलोकुनी ॥ दशमुख आला रथिं वैसुनी ॥
विभीषणा सन्मुख पाहतां कोप नावरे मनीं ॥ प्रेरिली शक्ती अभिमंत्रुनी ॥
चाल-शाठिसी घालुनी तेव्हां तो विभीषण ॥ भावोजि धांवले सन्मुख तें

आपण ॥ तंत्र शरण ह्यणे तीं ब्रह्मशक्ति दाहण ॥ शरणागत ह्यणवुनी तियेला
ठाव दिला निज उरीं ॥ पडियले मूर्छित धरणीवरी ॥ १७ ॥ निज वाणें
रावणा पळवुनी बंधु समिप सत्वर ॥ येउनी शोक करिति रघुवेंर ॥ रे
लक्ष्मणा मम प्राण तूं होउं नको निष्ठुर ॥ जिवलगा रुसशी कां मजवर ॥
ऊठ ऊठ एकलाचि उरला माहं तो दशशिर ॥ सुखानें पाहूं अयोध्यापुर ॥
चाल-शोकाकुल झाले राघव ऐशा रिती ॥ द्रोणागिरि तेव्हां आणितसे
मारुती ॥ जिवविले वाइ गे तुझे उर्मिळपती ॥ आलिंगिति बंधूसी रघुपति
हर्षित बहु अंतरां ॥ धांवली कपि-सेना अरिवरी ॥ १८ ॥ युद्ध जाहलें
अत्यद्भुत तें सांगुं तुह्यां कुठवर ॥ स्वामिनीं मारियला दशशिर ॥ मज
आणाय मारुतिराया पाठविला सत्वर ॥ जाहलें हर्षित मम अंतर ॥ जना-
पवादासाठां मजला वदले कठिणोत्तर ॥ जाहलें मूर्छित मी क्षणभर ॥
चाल-मग अग्नि-कुंडिं मी निज काया न्हाणितां ॥ सुर सुमन वर्षतो ऐसें
अवलोकितां ॥ स्वर्गीहुनि आले मामांजी अत्रचितां ॥ मामांजीची आज्ञा
परिसुनि तशीच नभ-त्रैखरी ॥ मजप्रती घेति निजांकावरी ॥ १९ ॥ वसुनि
विमानां सदनीं येतां स्वामीनीं दाविला ॥ अद्भुत सेतू पथ पाहिला ॥ सुग्रीव-दारा
तारावाई भेटवुनीयां मला ॥ चाललों पहाताचि नाना स्थलां ॥ भरत भरत
हा नाम मंत्र मी स्वामि मुखें ऐकिला ॥ लोचनीं अश्रुपुर देखिला ॥
चाल-मग आलों आह्मीं अयोध्येसि सकळिक ॥ सकळांस भेटुनी झालें
अनुपम सुख ॥ आहेच तुझाला पुढिल वृत्त ठाउक ॥ राम कथा ऐकतां
भव-व्यथा त्वरितचि होइल दुरी ॥ संशय न धरावा अंतरां ॥ २० ॥

धांवा-द्रौपदीचा.

(चाल-जाउं नकोरे विषयाटविची०)

हे कृष्णा यदुकुलभूषा नंद कुमारा ॥ वा धांव पाव यदुवीरा ॥ ध्रु० ॥
कपटेंच करुनि पण साच पंडुच्या कुमरां ॥ जिंकोनि साधिलें वैरा ॥ हे
कृष्णा० ॥ १ ॥ धृतराष्ट्र पुत्र पापिष्ठ ह्यणे मी नवरा ॥ पति त्यजुनि होईं

मम दारा ॥ हे कृष्णा० ॥ २ ॥ पति पांच साहती जाच अंध-सुत दुसरा ॥
 ओढितो पहा मम पदरा ॥ हे कृष्णा० ॥ ३ ॥ अघहनना कालियदमना
 गिरिवरधारा ॥ पूतनांतका मुरहरा ॥ हे कृष्णा० ॥ ४ ॥ तव वहिण ह्यण-
 वितें जाण धीर उदारा ॥ हे यमुनातोरविहारा ॥ हे कृष्णा० ॥ ५ ॥ खग-
 वहना पन्नगशयना पतितोद्वारा ॥ जगपालक जगदाधारा ॥ हे कृष्णा० ॥ ६ ॥
 तव कीर्ति वणुं किति तरिति भक्त-कैवारा ॥ धरिलेस दहा अवतारां ॥ हे
 कृष्णा ॥ ७ ॥ ब्रजवासि अजुनि नच येसि कुणाचा असरा ॥ तुजवीण
 नाहिं मज दुसरा ॥ हे कृष्णा० ॥ पाठिसी उभा ह्यषिकेशी हर्षे सुंदरा ॥
 देखोनि श्यामसुंदरा ॥ हे कृष्णा० ॥ ९ ॥ यदुराय करितसे काय चरित
 अवधारा ॥ तिजसाठिं धरित अवतारा ॥ १० ॥ दुःशासन असुडी वसन
 झाला वेजर ॥ वस्त्रांसि अंत ना पार ॥ ११ ॥ यदुराज राखिली लाज
 विनति अवधारा ॥ निज चरणीं देइं मज थारा ॥ १२ ॥

धांवा-द्रौपदीचा.

(चाल-खरें वाणलें०)

मला पावगा केशवा केशिहनना ॥ द्वारकावासि आनंद सदना ॥ ध्रु० ॥
 धर्म नृपती खरा ॥ कपट नेणे जरा ॥ नाडियेला पुरा दुर्जनांनीं ॥ द्यूत
 आरंभिलें ॥ राज्यही हरविलें ॥ लाविले पणिं भले बांधवांना ॥ मला० ॥ १ ॥
 मी जरी ऋतुमती ॥ अंधसुत दुर्मती ॥ ओढुनी मजप्रती नेइ वापा ॥ केश
 धरिले खलें ॥ मज सभे आणिलें ॥ मौन्यची मानलें गुरुजनांना ॥ मला० ॥ २ ॥
 कुरु-कुलाधम जरी ॥ ओढि माझी निरी ॥ नेणसी अंतरीं सांग कैसें ॥
 कुरुसभे भीतरीं ॥ लाज गेली जरी ॥ तुजसि कैसी हरी दावुं वदना ॥
 मला० ॥ ३ ॥ नंदाच्या नंदना ॥ गोपि-मन-रंजना ॥ शत्रु-मद-भंजना
 धांव आतां ॥ श्रीरंगे माउली ॥ वहिण तव गांजली ॥ नीज कां तुज
 आली शेषशयना ॥ मला० ॥ ४ ॥ येइं गा यादवा ॥ येइं गा माधवा ॥
 येइं करुणार्णवा देवराया ॥ प्रल्हादा रक्षिलें ॥ पशु गजा तारिलें ॥ ब्रीद

तव गाजलें भक्त-जिवना ॥ मला० ॥ ५ ॥ यदुपते यदुविरा ॥ मा-पते
 मुरहरा ॥ धांव शारंगधरा बंधुराया ॥ राधिका प्रियकरा ॥ धांव सर्वेश्वरा ॥
 श्यामला सुंदरा कुंदरदना ॥ मला० ॥ ६ ॥ गर्हिवरे द्रौपदी ॥ वाट पाहूं
 किती ॥ धांव कमलापती कमलनेत्रा ॥ विनति ऐशापरी ॥ परिसुनी अंतरी ॥
 प्रगटुनी श्रीहरी पुरवि वसना ॥ मला० ॥ ७ ॥

चूडेदान.

(चाल-चंद्रकांत राजाची कन्या०)

देवकी-तनया यादव राया सदया करुणाकरा ॥ चुडे भरावे मजला
 आतां श्रीरुक्मिणिच्या वरा ॥ ध्रु० ॥ राजसूय यज्ञाच्या समयां नृपपंगति
 वाढितां ॥ न कळे कैचें विरडें सुटलें कंचुकिकें अवाचितां ॥ कर्ण शकुनि
 सह अंधसुतहि शत ऐसें अवलेकितां ॥ हंसति परस्पर पिष्टिति टाळिया
 तुज कळली मम व्यया ॥ चाल-दावाया अघटित लीला ॥ सांगावें नलगे
 तुला ॥ केलीस चतुर्भुज मला ॥ ते वेळीं त्वां दिधली चोळी आठव आहे
 पुरा ॥ चुडे० ॥ १ ॥ कपट द्यूतें खळुनि जेव्हां निज राज्य हरविलें ॥
 अंधसुतानें वेणी धरुनी सभेसि मज नेलें ॥ सिंहासम मम पांच हि पति
 परी मौन धरुनि वसले ॥ दुःशासन तो नष्टदांडगा मम वल्लचि हिसकिलें ॥
 चाल-हें संकट त्वां जाणुनी ॥ मग आलासी धांवुनी ॥ लज्जार्णविं मज
 तारुनी ॥ नेसविलीं मज लुगडीं ती घडि विस्मरली नच जरा ॥ चुडे० ॥ २ ॥
 छळण कराया कौरवरायें युक्ति योजिली मनीं ॥ निशिमाजी जा भोजन
 मागा ऐसें बहु प्रार्थुनी ॥ ऋषिवृंदासह पाठविला मग तो दुर्वासा मुनी ॥
 चाल-या सांडुनियां भोजना ॥ आलासि जगज्जीवना ॥ रक्षियली दासां-
 गना ॥ लेवविली गळसरी तेधवां प्राणसख्या श्रीधरा ॥ चुडे० ॥ ३ ॥
 निष्पांडवि ही करितो उर्वां बघ नंदाच्या सुता ॥ स्मरतें तुज कां या
 भीष्माचा शब्द जाहला वृथा ॥ लटकी नाहे भीष्म प्रतिज्ञा ठावें तुज
 अच्युता ॥ कमला कांता श्रीभगवंता चुडे भरी मज आतां ॥ चाल-
 हरि ह्मणे द्रौपदीप्रती ॥ भीष्माच्या शिविराप्रती ॥ चल आतां मज

संगती ॥ गंगातनुजा वंदन करिं जा मुख न दाखवीं जरा ॥
चुडे० ॥ ४ ॥ कंकण नादें मनिं समजे कां साध्वी सधवा कुणी ॥ बहु
आनंदें पतिसह नादें-भीष्म बोलिले झणी ॥ कोण सती तूं मज वंदाया
आलिस कां या क्षणीं ॥ द्यूत खेळतां धर्म नृपानें हारविली जी पणीं ॥ चाल-
तुज अभय असे गे मुली ॥ वद आलिस काशि एकली ॥ श्रौरंगें मज
आणिली ॥ हरिच्या दासा भय नच सहसा निर्भय जा मंदिरा ॥ चुडे० ॥ ५ ॥

श्री सावित्री चरित्र.

(चाल-भजति नर अनन्य जे मातें०)

आयका सावित्री चरिता । मार्कंडेय सुनीनें कथिलें गाइन मी आतां ॥ ध्रु० ॥
प्रथमची नमिला गजवदन । वाग्देवी शारदा वांदिली सद्भावें करून । माये
दे मज वरदान । सति सावित्री चरित्र प्रेमें करीन मी कथन । वद असें
वत्से कर कविता ॥ १ ॥ काननीं पंडूचे तनय । मुखें वर्ततां सहज पातला
मुनि मार्कंडेय । नृप पुसे वंदुनि तत्पाय । पांचाली सम सती त्रिभुवनीं
आढळली काय । ढळेना सत्त्व जिचें पाहतां ॥ २ ॥

(चाल-जमका अजव तडाकावेः)

सावित्री चरिता । परिसे भूपाला आतां ॥ ध्रु० ॥ अश्वपती या नामें
होता मद्र देशिचा भूप । प्रेमें पाळी निजप्रजेसी स्वसुता जैसा बाप । सावि-
त्रीच्या वरप्रसादें कन्या जाहली त्याला । सावित्री हें नाम ठेवुनी करी
बहु उत्साहाला । किति वर्णावें स्वरूप तियेचें उपमा नाहीं जगतीं । नृप-
सदनीं अवतरली साक्षात् सौंदर्याची मूर्ती । नृपांगणीं सावित्री खेळे विविध
परीचे खेळ । मातापितरें मुदित होउनी ह्यणति धन्य हा काळ ।
शुक्लपक्षिंच्या इंदूसम ती वाढे दिवसें दिवस ॥ अश्वपतीला पडली चिंता
देऊं हे कवणास ॥ कन्येयोग्य दिसे ना नवरा शोधुनि श्रमला नृपती ॥
सावित्रीस ह्यणे मग राजा वर शोधुनि ये जगतीं ॥ झालिस वाळे थोर परी
तुज वर नच मागे कोणी ॥ म्यां तारि कवणा व्यर्थचि द्यावी ऐशी सद्गुण
खाणी ॥ थेई वत्से वर शोधुनि तूं जो माने तव चित्तीं ॥ बहुत सांगणें
कशास तुजला विरला तुजसम सुमती ॥

(चाल-ईश्वरहा स्थिरचरीं०)

ताताजा परिसुनी भूपनंदिनी संगे सचिव सख्या घेउनी ॥ निघाली
त्वरितचि मग तेथुनी ॥ पाहे मृगलोचनी कुणि नये मनीं श्रमली बहुत देश
हिंडुनी ॥ नृपसुता आली मग काननीं ॥ चित्राश्वा पाहुनी सुखावे मनीं
ह्मणे हा योग्यचि मजला धनी ॥ आली निज सदनीं परतुनी ॥ नृपसंनिध
सुरमुनी अवलोकुनी तयांच्या चरणांप्रति वंदुनी ॥ राहिली दूर उभी लाजुनी ॥
सस्मित वदला मुनी आलि कोटुनी नृपाला तुझि हे प्रियनंदिनी ॥ नृप ह्मणे
आली वर शोधुनी ॥

(चाल-नियम पाळावे०)

सांग मुलि आतां ॥ वर कवण मानला चित्ता ॥ ४० ॥ वत्से किमपां
नच लाजावें ॥ त्वरितचि मजप्रति त्वां सांगावें ॥ नारद मुनिनें धन्य
ह्मणावें ॥ सांग वृत्तांता ॥ १ ॥ ताता श्रमल्ये बहु हिंडतां ॥ योग्य दिसेना
कुणि पाहतां ॥ नृप एक देखियला अवचिता ॥ काननीं बसतां ॥ २ ॥
आहे भूप परि वनवासी ॥ द्युमत्सेन हें नाम तयासी ॥ तोचि श्वशुर मानला
मजसी ॥ परिसें ताता ॥ ३ ॥ पुसतां मुनि बोले लवलाहीं ॥ अश्वपते
तुज योग्य न व्याही ॥ अंधभूप तो राज्यहि नाहीं ॥ कठिण अवस्था ॥ ४ ॥
अंध श्वशुर परि मजला व्हावा ॥ निशिदिनि करिन तयांची सेवा ॥ तत्सुत
माझा प्राण विसांवा ॥ निश्चय पुरता ॥ ५ ॥ पुनरपि मुनि बोले उत्तर ॥
होतां एक संवत्सर ॥ जांइल पहावया यमपुर ॥ ह्मणसि जो भर्ता ॥ ६ ॥
सद्गद नृप बोले सावित्री ॥ दुसरा वर पाहुनि ये नेत्रीं ॥ आग्रह न धरीं
गे मृदुगात्रीं ॥ मुखवि समस्तां ॥ ७ ॥

(चाल-हरी तव विपरीत वचन दिसे०)

ताता मी वरिना चि वर दुसरा ॥ ४० ॥ अल्पायुषि जारि वरिला म्यां
अंतरीं निश्चय न ढळे जरा ॥ १ ॥ त्या वांचुनियां पुरुष जर्गी या जनक
कीं बंधु खरा ॥ २ ॥ लिहिलें जें भाळीं कुणी नच टाळी व्यर्थ कां खेद
करा ॥ ३ ॥ मुनिराय बोले गे नृप-ब्राले बंध तूं नारी नरां ॥ ४ ॥

(चाल-वारी संकट हरि दामार्जाचें०)

बोले विधि-नंदन रे नृपनाथा ॥ धन्य तुझी दुहिता ॥ १० ॥ गार्ती
जगतीं नर नारी वाचे ॥ यश सावित्रीचें ॥ राया कुल सकलहि उद्धरि
तुमचें ॥ कथितों तुजसाचें ॥ द्युमत्सेन सुता दे निज दुहिता सुखरूप राहें येतो
आतां ॥ १ ॥ रायें जायेसी कथिलें वृत्त ॥ केलें साहित्य ॥ राया द्युमत्सेना
सांगति दूत ॥ परिसावी मात ॥ तव पुत्रा सावित्री देतो अश्वपती नृप
सत्यचि वार्ता ॥ २ ॥ रायें उत्तम दिन तें पाहियला ॥ काननिं मग आला ॥
पाहतां द्युमत्सेना अंतरिं श्रमला ॥ बहुतचि गहिवरला ॥ द्युमत्सेन ह्यणे रे
महिपाला आलें काय तुझ्या हें चित्ता ॥ ३ ॥ राया तव तनया दे आणि-
कासी ॥ योग्य न आह्यांसी ॥ नाहीं आह्यां घरीं दास दासी ॥ केवळ
वनवासी ॥ शीत उष्ण साहेल कशी हे सावित्री सुकुमारी पाहतां ॥ ४ ॥
माझ्या कन्येचा निश्चय अढळ ॥ वरिला तव वाळ ॥ आतां पदरीं घ्या
हे लडिवाळ ॥ नच स्यावा वेळ ॥ अश्वपतीनें चित्राश्व-करीं दिधली विधि-
युक्तचि निज दुहितां ॥ ५ ॥

(चाल-भजति नर अनन्य०)

अश्वपति चित्तीं गहिवरला ॥ कुरवाळोनि कन्येस ह्यणे गे निरोप दे
मजला ॥ १० ॥ वत्से वडिलांची सेवा ॥ आवडिनें करि मुली तयांचा
बोल नुहंघावा ॥ भजावें निशिदिनिं पति देवा ॥ नांदं सुखें लाडके चिरायू
कांत तुझा व्हावा ॥ सांगणें नलगे बहुत तुला ॥ १ ॥ चुंबुनि तनयेचें
वदन ॥ माय ह्यणे सावित्री तुजविणें शून्य आह्यां सदन ॥ मजविण भोजन
या शयन ॥ कधिं नाहीं केलेंस आजवरि जरि होतिस लहान ॥ साहुं कशी
तुझिया विरहाला ॥ २ ॥ नयनीं वाहाती अश्रुपूर ॥ जनक जननिसी
वंदुनि बोले सावित्री मधुर ॥ न करा खेद अतां फार ॥ कळविन मी
आपुला तुझाला सकळ समाचार ॥ सुखानें जावें नगराला ॥ ३ ॥

(चाल-तो मज प्रियमोठा०)

राहे पति सदनीं नृपवाला ॥ सेवुनि फल मूळांला ॥ १० ॥ सेवा वृद्धांची
करि जपुनी ॥ सादर पतिपद भजनीं ॥ वागे अंतरिचें ओळखुनी ॥ प्रसन्न

मुख मृदु वचनीं ॥ बलकल वेष्टुनियां निज तनुला ॥ १ ॥ सकलहि मुनि
 ह्यणती युमत्सेना ॥ तव पुत्राची ललना ॥ राज्यलक्ष्मी तुझि आली वना ॥
 सरली तुझि रे दैना ॥ वाटे खचितधि हें आह्मांला ॥ २ ॥ मोजी दिवस
 सदा वेल्हाळ ॥ पति मरणाची वेळ ॥ कळलें मनिं ऐसें ये जवळ ॥ म्लान
 होय मुखकमळ ॥ नारद-वचनार्थ मनिं स्मरला ॥ ३ ॥ चारचि दिन उरले
 पति-मरणा ॥ परि नच सांगे कवणा ॥ चितीं चिंतुनियां पति-चरणां ॥
 सती करि व्रत आचरणा ॥ फळ मुळ वर्जियलें उदकाला ॥ ४ ॥ बोले
 श्वशुर क्षदा सावित्री ॥ झालें व्रत तिन रात्री ॥ मुकलें वदन तुझें मृदु
 गात्री ॥ करिं भोजन नृप पुत्री ॥ वाढीं मग आह्मां सकळां ॥ ५ ॥ करीन
 पारणा सूर्यास्तीं ॥ चिंता न करा चितीं ॥ फळ मुळ आणायानिघे पती ॥
 सावित्री करि विनती ॥ संगें मीं येत्यें न्या मजला ॥ ६ ॥

(चाल-श्रीहरी दीनउद्धरी भक्त बहुपरी०)

मुकुमार प्रिये तूं फार कष्टसी थोर काय सांगावें ॥ तूं येउं नको परि
 मजवरि नच कोपावें ॥ ध्रु० ॥ केलेस तीन उपवास व्याघ्र सिंहांस पाहतां
 नयनीं ॥ तुज भरेल थडकीं तद्रव पडतां कार्नीं ॥ बहु दिवस असे मज
 हौस सांगुं कवणास तुझां वांचोनी ॥ येईन स्वामिचा हस्त निज करीं
 धरुनी ॥ सुंदरी येशि तूं जरी येईं सत्वरीं वडिलां पुमुनी ॥ जरि देतिल
 आज्ञा जाउं उभयतां भिळुनी ॥ चाल-श्वशुरासि वंदुनी बोले हळुच ती ॥
 जातात फळें आणायानिघे मम पती ॥ त्यां सर्वें जाठनीं येतें मागुती ॥ तुज
 नाहीं ह्यणेना कांहीं परी लवलाही उभयतां जावें ॥ रे चित्राश्या त्वां सांभा-
 लुनि हिस यावें ॥ १ ॥ पतिहस्त धरुनि पथ कभित विनोदें हंसत बोलुनी
 मधुर ॥ प्रियकरा पहा हे नृत्य करिति कीं मधुर ॥ प्रियतमा नका करुं
 थ्रमा चला आश्रमा अहो नृपकुमार ॥ हा धर्म दाटला म्लान दिसें मुख
 फार ॥ सुंदरी गोष्ट हे खरी होति मम शिरीं वेदना थोर ॥ मम भान हर-
 पलें सकलहि गेला धीर ॥ चाल-मृदु अंकीं शिर पतिचें घेउनी ॥ वट
 तरु तळीं ते काळीं वैसुनी ॥ सत्यवान् मूर्छित जाला पाहुनी ॥ करि शोक
 नृपाची लेक रडुं नको ऐक कुणी सांगावें ॥ प्रारब्ध गती हे अशी
 कितिक वर्णवें ॥ २ ॥

(चाल-आजि अकुर हा नेतो०)

करि शोक वनीं अश्रुपतीची वाळा ॥ अश्रुपूर वाहती डोळां ॥ ध्रु० ॥
या त्वरित असें वदले तात तुझांसी ॥ कां विस्मरलां आज्ञासी ॥ कां बोलांना
उघडाना नयनांसी ॥ चुकलि कीं काय हे दासी ॥ चाल-हा हा मम
दैवचि फुटलें ॥ सांभाग्य धन कुणी लुटिलें ॥ मम सौख्य सिंधुजळ आटलें ॥
केशि वृद्धांची दया आले नच काळा ॥ १ ॥ रवि मावळला तंव आला
रवि-तनय ॥ सति वंदितसे तत्पाय ॥ कर जोडुनियां ह्यणे नाम तव काय ॥
मज ह्यणती गे यमराय ॥ चाल-कां येणें जाहलें येथें ॥ न्यावयां सत्य-
वानातें ॥ तव दूत नेति प्राण्यांतें ॥ ये समयां कां श्रमलासी कनवाळा ॥ २ ॥
हा पुण्यात्मा साध्वीपति तव वरवा ॥ कारे मातृ-पितृ-पद सेवा ॥ हा
न्यायासी दूत न म्यां योजावा ॥ स्वकरें च नर असा न्यावा ॥ चाल-
चालिला तदा जगहंता ॥ मागुनी निघे नृप-दुहिता ॥ यम ह्यणे येसि किति
आतां ॥ मी लेंक तुझी ह्यणुनी नमि पद कमळा ॥ ३ ॥

(चाल-मन माझे भ्यालें०)

व्यर्थचि न श्रमावें ॥ गे सावित्री परम पवित्रे परतुनियां जावें ॥ ध्रु० ॥
कारिं जा आतां सत्कर्माळा ॥ माझ्यामागें येशि कशाला ॥ पति जाइल तव
शुभ लोकाला ॥ कथितों तुज वरवें ॥ १ ॥ यमराया मी पडतें पायां ॥
मजला जाणावी निज तनया ॥ गृहिं नेतोसी जरि जांवया ॥ कन्येसहि
न्यावें ॥ २ ॥ तुष्टुनि वोलतसे रविपुत्र ॥ माग एक वर पतिविण मात्र ॥
मामांजीनां दिव्यचि नेत्र ॥ देवा त्वां द्यावे ॥ ३ ॥ दिव्यचक्षु दिधले
श्वशुराला ॥ आतां कां या करिसि श्रमाला ॥ झालें शव तें भार भुमीला ॥
किति तुज सांगावें ॥ ४ ॥ यमराया तुज ह्यणती संत ॥ तुझिया संगें
क्रमिला पंथ ॥ पाहुं नको अवलेचा अंत ॥ पतिसह मज न्यावें ॥ ५ ॥ दीन
उपेक्षा संतीं केली ॥ ऐसी मात कर्धीं नायकली ॥ सत्संगति मज अवचित
घडली ॥ दैव दिसे वरवें ॥ ६ ॥ ऐशा वचनें रविसुत द्रवला ॥ माग ह्यणे
वर पतिविण दिधला ॥ मामांजीच्या हरुनि श्रमाला ॥ स्वराज्य पावावें ॥ ७ ॥
श्वशुरा राज्य दिलें जा वाई ॥ बहुत दूर तूं आलिस पार्यां ॥ झालिस निज-

पतिला उतराई ॥ आतां तारि जावें ॥ ८ ॥ सत्संगें नच जाहली नृप्ती ॥
 सत्संगानें उपजे भक्ती ॥ सत्संगानें सुलभाचि मुक्ती ॥ किति तरि वानावें ॥ ९ ॥
 सत्संग जड मूढा तारी ॥ त्रिविध ताप सत्संग निवारी ॥ सत्संगाचा महिमा
 भारी ॥ मजला नच वदवे ॥ १० ॥ पुनरपि बोले तो जगहंता ॥ माग
 तिजा वर पतिविण आतां ॥ तव वरदानें माझ्या ताता ॥ शंभर सुत
 व्हावे ॥ ११ ॥ तुझिया वचनें सुख बहु झालें ॥ तव बोले मम कर्ण निवाले ॥
 अश्वपतीला शतसुत दिधले ॥ आतां परतावें ॥ १२ ॥ परिस विनंती हे
 यमराया ॥ देहासंगें जैसी छाया ॥ सतिनें नच त्यजिजे पतिराया ॥ असेल
 तुज ठावें ॥ १३ ॥ कथितें तुजला कर जोडोनी ॥ पतिसंगें मज ने निज
 सदनी ॥ सावित्रीच्या करुणा वचनीं ॥ रवि-सुत चित्ति द्रवे ॥ १४ ॥ वत्से
 येइल तव इच्छेसी ॥ घे मागुनि वर दिधला तुजसी ॥ विधवा ऐसें तव
 कन्येसी ॥ लोकीं न ह्यणावें ॥ १५ ॥ वंध्या शब्द नको मज ताता ॥ बोले
 अश्वपतीची दुहिता ॥ यम बोले जा दिधले आतां ॥ पतिसह नांदावें ॥ १६ ॥
 धन्य धन्य सति ऐसें ह्यणुनी ॥ किति तारि वर्णावें ॥ १७ ॥

(चाल-सुवक हें फूल गुलावाचें०)

प्रियकरा आश्रमीं जाऊं चला ॥ निज अंकीं पति शिर घेवोनी ॥ वारा
 घाली घर्म पुसेनी ॥ बोलतसे तें कोमल वचनीं ॥ उघडा नयनांला ॥ १ ॥
 सावध झाला कांत तियेचा ॥ वाले निजलों मी केव्हांचा ॥ काळ पुरुष तो
 कुठें मघांचा ॥ सांगें सत्य मला ॥ २ ॥ नेइ बळें तो ओढुनि मजसी ॥
 काय सखे तो वदला तुजशीं ॥ कथिन उद्यां हें वृत्त तुह्यांसी ॥ न पुसा
 आज मला ॥ ३ ॥ पुत्र सून कां आलिं न अजुनी ॥ रुदन कारेती वृद्धे
 दोन्हीं ॥ देखियली तंव पतिसह नयनीं ॥ सति सावित्रीला ॥ ४ ॥

(चाल-दत्त पदांजुर्जी नमा०)

कीर्ति जिची वानिली ॥ त्रिभुवनीं ॥ अश्वपतीची कन्या धन्या पतिव्रता
 माउली ॥ १ ॥ दिव्य दृष्टि पावला ॥ भूप तो ॥ प्रधान बोले राज्य
 कराया अरि तव निर्दाळिला ॥ न कळे हरिची लिला ॥ ह्यणतसे ॥ सुखासनीं

सावित्री वसवुनी नेज नगरां पातला ॥ शत सुत सावित्रिला ॥ जाहले ॥
अश्वपती नृप शत सुत पावे यमरायें वर दिला ॥ चाल-कथा अशी
चांगली ॥ मुनिनें सांगितली ॥ धर्म नृपें ऐकिली ॥ कवन कराया न ये
परंतु यथामती वणिली ॥ १ ॥

दुर्वास भिक्षा (स्थाली पाक)

(चाल-श्रीहरी दीनउद्धरी०)

वनवासी पंडुचे वाळ साह्य गोपाळ असे ज्यांसी ॥ उडी घाली संक-
टासी ॥ धृ० ॥ दुर्वासा दुर्योधनें बहुत प्रार्थुनी ह्मणे जावें ॥ पांडवां छळुनि
यावें ॥ मध्यान्हीं आला मुनी द्वैत काननां ऋषीं संगें ॥ भोजना त्वरित
मागे ॥ नमुनियां ऋषींचे पाय ह्मणति हे होय धन्य रजनी ॥ देखिले
चरण नयनां ॥ चाल-तंव धर्म ह्मणे गे सती अहो सती ॥ कशि काय
करावी गती अहो गती ॥ घातली स्थाली पालथी पालथी ॥ ती ह्मणे
साह्य भगवान कराया नान वदा त्यांसीं ॥ वाढीन भोजनासी ॥ १ ॥
स्नानासि ऋषी पाठवी मनीं आठवां कृष्णनाथा ॥ तुजवीण नसे त्राता ॥ हे
मत्स्य कूर्म वाराह येइ नरसिंह वामना रे ॥ ये त्वरें परशुधारे ॥ ये
कौसल्या-वाळका भक्तपाळका धांव सदया ॥ माझिया वंधुराया ॥ चाल-
परिमुनी विनति यापरी यापरी ॥ लगवगां धांवला हरी अहो हरी ॥
गरुड तो राहिला दुरी अहो दुरी ॥ जगजेठी देखुनी दिठी घातली मिठी
चरणासी ॥ आनंद द्रौपदीसी ॥ २ ॥ कां मला वाहिलें सांग पुसे श्रारंग
द्रौपर्दासी ॥ ऋषिं आले भोजनासी ॥ गृहिं अन्न नसे रे स्पष्ट मुनीकोपिष्ट
देति शापा ॥ वाहिलें तुजसि बापा ॥ तव वचन कर्णिं ऐकुनी ताट लोटुनी
क्षुधित पोटी ॥ धांवलों तुझ्यासाठीं ॥ चाल-श्रीकृष्ण ह्मणे द्रौपदी द्रौपदी ॥
मज भोजन घालां आर्धां अहो आर्धां ॥ हें काय करुणानिधी अहो निर्धा ॥
देवास दाखवित स्थालि करित वनमाळि माव कैसी ॥ निर्मिलें शाक
पत्रासी ॥ ३ ॥ खावोनि भाजिचें पान कृष्ण भगवान् तृप्त झाला ॥ अघ-
टीत दावि लाला ॥ तंधवां जण्हवां तिरों करी श्रीहरी माव कैसी ॥
निर्मिलें पांडवांसी ॥ वसोनि विप्र पंगती द्रौपदी सती विपुल हस्तें ॥

वाढिते समस्तांतें ॥ चाल-धर्मान्न गोड हें अती अहो अती ॥ उदरांत सांठवूं
 किती अहो किती ॥ ह्यगुनेयां जेविती प्रिती अहो प्रिती ॥ सिंधूसम उदरें जरी
 असति तारि वरीं आह्यांवासी ॥ यावया भोजनासी ॥ ४ ॥ ऋषिलागीं
 उशिर जाहला धर्म बोलला माद्रितनया ॥ पाचारिं ऋषीवर्या ॥ सहदेव
 ह्यणे मुनिवरा करावी त्वरा चला सदनीं ॥ चाललें अन्न निवुनी ॥ दुर्वास
 बोलिला ॥ मुखें नांद तूं सुखें धर्मभूपा ॥ मम वचन सांग वापा ॥ चाल-
 मीमाचें भय अंतरां अंतरां ॥ ऋषि पळोनि गेले दुरी अहो दुरी ॥ भक्तांसि
 रक्षितो हरी अहो हरी ॥ अघटीत चरित रसभरित कवन मी करित
 कौतुकेंसी ॥ जरि नाहीं मती मजसी ॥ ५ ॥

दुर्वास भिक्षा.

(चाल-भूपती खरें तें वैभव सुख०)

श्रीहरिनें कथिलें चरित्र निज पुत्राला ॥ मी वार्णितसें कीं वंदुनि हरि
 पदकमला ॥ ध्रु० ॥ भूदेव निरंतर वंद्य आपणां सकळां ॥ तच्चरण-चिन्ह
 मी वागवितों हृत्कमळां ॥ द्विजचरण सेवनीं आवड मज गोपाळा ॥ इति-
 हास सांगतो थेच विषयिं तुज वाळा ॥ चाल-अत्रिचा तनय दुर्वासा
 तापसी ॥ द्वारके सहज तो आला तामसी ॥ सकळही जाणती त्यातें मानसीं ॥
 या सदनीं ऐसें कुणि नच ह्यणती त्याला ॥ गृहिं आणियलें मी प्रार्थुनियां
 त्या मुनिला ॥ १ ॥ किति सांगूं वत्सा कोप मुनीचा तुजसी ॥ तत्सेवा
 करितां कंप सुटे मत्तनुसीं ॥ मुनि भयें येइना निद्रा तव मातेसी ॥ न कळे
 च काय कधीं मागे हा तपराशी ॥ चाल-कधिं ह्यणे स्नान मज घाला
 झडकरी ॥ कधिं जाळितसे मृदु शय्या निज करीं ॥ कधिं ह्यणे व्हावि मज
 आतां नोवरीं ॥ कधिं सुगंध तैलें लावुनि घे आंगाला ॥ कधिं नम्र दिगंबर
 विभुति चर्चुनी बसला ॥ २ ॥ शत सहस्र खंड्या अन्न खाय एक दिवशीं ॥
 कधिं षड्स अन्नं भक्षिनाच परि नाशी ॥ गर्जोनि एकदां ह्यणे ऊठ ह्यषिकेशी ॥
 मज पायस द्यावे विलंब न रुचे मजसी ॥ चाल-करविली त्वरित मग

क्षिप्रा यावरी ॥ भक्षिली तयानें कांहीं निज करीं ॥ मग ह्यणे ऐक रे आतां
 श्रीहरी ॥ उरलें हें पायस सारवोनि निज तनुला ॥ व्हा सिद्ध उभयतां
 मम रथ ओढायाला ॥ ३ ॥ रथ ओढितसों मग मी आणी तव माता ॥ तें
 विस्मित झाले नगरवासि जन पाहतां ॥ रथ ओढुनि श्रमली सुकुमारी नृप-
 दुहिता ॥ हळु हळू चालतां न ये मुनीच्या चित्ता ॥ चाल-सुकुमार
 जाहलां कां रे यापरी ॥ बोलोनि कोरडे हाणी किति तरी ॥ घांवतां पडे
 शतदां ती सुंदरी ॥ हें अवलोकुनि मुनि द्रवुनि ह्यणे मग मजला ॥ नच
 तुजसम कोणी मम संवेला तगला ॥ ४ ॥ धन धान्य संपदा पुत्र पौत्र
 आणि जाया ॥ तुज अखिल सुखें ही असोत श्रीयदुराया ॥ पायसें
 चर्चिलीं अभंग होइल कार्यां ॥ वदुनियां यापरी मुनि गेला निज ठायां ॥
 चाल-भोगिलीं सुखें विविधें मी अजवरी ॥ तो आशीर्वाद मुनीचा यापरी ॥
 द्विज कृपा असे कीं वत्सा मम शिरीं ॥ विप्राशिर्वादे वंश असें मी सकलां ॥
 त्वां मजसम व्हावें नम्र द्विज-पदकमलां ॥ ५ ॥

कृष्णजन्म.

(चाल-तूं किती घालिसी संसृतिचा पिंगा०)

तुझिं श्रवण करा श्रीकृष्ण जन्म चरितासी ॥ भूभार हराया अवतरले
 हृषिकेशी ॥ ध्रु० ॥ महिवरी जेधवां दैत्य मातले फार ॥ गो विप्र गांजिले
 धरा न साहे भार ॥ तें वृत्त कळविलें ब्रह्मयासि साचार ॥ विधि ह्यणे
 पाहुंया क्षीर सिंधुचें तीर ॥ चाल-मग सकल सुरांसह तेथें जाउनी ॥
 स्तुति स्तोत्रें बहुत प्रकारें गाउनी ॥ तो शेषशयन परमात्मा विनवुनी ॥
 जलशायि तुष्टतां वृत्त कळविलें त्यासी ॥ हरि ह्यणे भिडं नका घेइन अव-
 तारासीं ॥ तुझि श्रवण० ॥ १ ॥ नृप उग्रसेन सुत कंस नाम हें ज्याला ॥
 तद्भगिनि देवकी दिधली वसुदेवाला ॥ त्या विवाह समयां हर्ष बहुत कंसाला ॥
 बहु सुवर्ण गज रथ दिधले भगिनी-पतिला ॥ चाल-वधुवरें रथां वैसेनी
 मिरविती ॥ जाहला कंस प्रेमानें सारथी ॥ नभ-वाणि सकलही तेव्हां

ऐकती ॥ देवकी उदरिंचा गर्भ आठवा तुजसी ॥ मारील निश्चयें कंसा कां
भुळलासी ॥ तुह्निं श्रवण० ॥ २ ॥ नभ-ज्ञाणि ऐकुनी कंस कोपला चित्तीं ॥
निज भगिनि वधाया खड्ग घेतलें हातीं ॥ वसुदेव ह्यग तुज इजपासुनि न
च भीति ॥ देखिन तुला वा पुत्र हिला जे होतां ॥ चाल-रक्षिली देवकी
तेव्हां यापरी ॥ वसुदेव निज गृहा गेला सत्वरं ॥ प्रसवली पुत्र पहिल्यानें
सुंदरी ॥ वसुदेवें दिवले वाळक तें कंसासीं ॥ ता ह्यणे नेइं हा देइ आठवा
मजसी ॥ तुह्निं श्रवण० ॥ ३ ॥ मनिं नवल करितची शौरि जाय निज
सदनां ॥ तंत्र नारद आला वर्णित हरि गुण वदनीं ॥ कंसास ह्यणे
तुज नच कळलें कां अजुनी ॥ सुर अवतले हे यादव रुपें धरुनी ॥ चाल-
ऐकोनि मुनीची वाणी यापरी ॥ वसुदेव-पुत्र वधियेला निजकरीं ॥ यादवां
छळितसे तेव्हां बहुपरी ॥ मग वसे राज्यपदिं कारागृह पितयासी ॥ तद्द्वयें
न्यागिती यादव निज सदनांसी ॥ तुह्निं श्रवण० ॥ ४ ॥ वसुदेव देवकी
घालुनि कारागारीं ॥ दृढ बंधन करुनी रक्षण ठेवित द्वारीं ॥ उपजली
वाळकें कंस येउनी मारी ॥ वधियलीं सहा मग शेष राहिला उदरी ॥ चाल-
मायेस करितसे आज्ञा श्रीपती ॥ गोकुळीं शौरिच्या नारी राहती ॥ त्यामाजि
रोहिणी नामें जी सती ॥ तज्जठरिं घालिं गे देवकिच्या गर्भासी ॥ मग
ग्रशोदेचिया त्वां यावें उदरासी ॥ तुह्निं श्रवण० ॥ ५ ॥ हरि-मायेनें तंत्र
गर्भ काढुनी नेला ॥ ह्यणतसे कंस मम धाकें गर्भ गळाला ॥ देवकी जठरिं
तें परमात्मा संचरला ॥ तें तेज देखुनी कंस मानसीं भ्याला ॥ चाल-
निदध्यास लागला कंसा अंतरां ॥ आठवा दिसतसे त्यासी स्थिर चरीं ॥
आठवा दिसे कां स्वप्नीं श्रीहरी ॥ सिंहासनिं वसतां आठवाच नयनांसी ॥
मनिं ह्यणे अरीनें पाठि पुरविली कैसी ॥ तुह्निं श्रवण० ॥ ६ ॥ सुरगणां-
सहित विधि कारागारीं आला ॥ गर्भस्तुति करुनी स्वस्थानासी गेला ॥
मग श्रावणमासीं कृष्णपक्ष अष्टमिला ॥ निशि मध्यरात्रिं हा वेद-वंद्य
अवतरला ॥ चाल-सांवळी चतुर्भुज मूर्ति दावुनी ॥ प्राग्जन्म स्मृति
दोघांसी देउनी ॥ हर्षलीं उभयतां त्यातें पाहुनी ॥ मग शामल कोमल
सुंदर वाळ रुपासी ॥ धरियलें तेधवां सुर वर्षति सुमनांसी ॥ तुह्निं
श्रवण० ॥ ७ ॥ देवकी ह्यणे जां नच कळलें कंसाला ॥ तोंवरी कुठें तारे

लपवा कमलाक्षाला ॥ हरि-आज्ञेनें तो ठेवुनि नंद-गृहाला ॥ वसुदेव पर-
तला घेउनि हरि-मायेला ॥ चाल-हारेवदन देखुनि नंदें सत्वरी ॥
विप्रांसिं दिलीं गोदानें किति तरी ॥ उत्साह करुनियां तेव्हां बहु परी ॥
श्रीकृष्ण असें मग नाम ठेविलें त्यासी ॥ किति वर्णुं तरी मी श्रीहरिच्या
चरितासी ॥ तुझिं श्रवण० ॥ ८ ॥

रुक्मिणीचेविचार.

(राग-कालंगडा त्रिताल०)

काधें येइल सखये देव हरी ॥ शिशुपाळाला मी न वरी ॥ ध्रु० ॥
राजीवनेत्रा पत्र लिहोनी ॥ पाठविलें म्यां विप्रकरिं ॥ १ ॥ पत्र पाहावें
त्वरितचि यावें ॥ विनती ऐशी केलि परी ॥ २ ॥ शिशुपाळाला देइल
मजला ॥ बंधु नव्हे हा खचित अरी ॥ ३ ॥ कीर्ति तयाची ऐकिलि साची ॥
भक्त-मनोरथ पूर्ण करी ॥ ४ ॥ सुदेव बोले यदुपति आले ॥ भीमक-वाळे
धीर धरीं ॥ ५ ॥ वरितो तुजसी तो हृषिकेशी ॥ दीन जनांचें दुःख हरी ॥ ६ ॥

ध्रुवस्तुति.

(चाल-उद्धवा शांतवन करजा०)

ध्रुव करो ईशें स्तवनाला ॥ शुक सांगतसे राजाला ॥ ध्रु० ॥ मम हृदयीं
वास करुन ॥ ओळखिलें मम अज्ञान ॥ जो सर्वसाक्षी भगवान् ॥ त्यासी
म्यां केलें नमन ॥ वाटलें करावें स्तवन ॥ धड एक येइना वचन ॥ चाल-
जाणोनि सुदर्शन-पाणी ॥ मग अद्भुत दिधली वाणी ॥ जो वंद्यचि
शास्त्रपुराणीं ॥ नमितों मी तत्पदकमला ॥ ध्रुव० ॥ १ ॥ तूं उत्पादक
जगताचा ॥ प्राणिमात्र स्थिरचर साचा ॥ हा पंच महाभूतांचा ॥ खेळ सर्व
तव मायेचा ॥ नग भिन्न गमे हेमाचा ॥ तैशा परि भास जगाचा ॥ चाल-
परिपूर्ण तूंचि भरलासी ॥ ये प्रलयकाल सृष्टीसी ॥ निजउदरिं सर्व सांठ-
विशी ॥ कथिशी तदज्ञान विधीला ॥ ध्रुव० ॥ २ ॥ भवसिंधु तराया

खचित ॥ तव भक्ति मानवा उचित ॥ विपप्रेच्छा धरुनि मनांत ॥ मज
समजे तुज भजतात ॥ नच कळुनी ते फसतात ॥ हे विषय नेति नरकांत ॥
चाल-तव कथा साधु वदनींची ॥ ऐकाया मिळतां साची ॥ मग त्याहुनि
स्वर्ग सुखाची ॥ नच म्हती किमपिही मजला ॥ ध्रुव० ॥ ३ ॥ तव
पुण्यकथा वर्णीती ॥ रात्रंदिन तुजला ध्याती ॥ जे असे साधु जन जगतीं ॥
मज जडो तयांची प्रीती ॥ गातील तुझी ते कीर्ती ॥ तें श्रवण कारन मी
प्रीतीं ॥ **चाल**-स्थिर ज्यांचें तव पर्दि चित्त ॥ नाठवे तया गणगोत ॥ गृह
दारा सुत आणि वित्त ॥ निज तनुला तो विस्मरला ॥ ध्रुव० ॥ ४ ॥ स्वरु-
पाचा अंत अनंता ॥ ब्रह्मप्राप्ति न कळे पुरता ॥ खुंटली शब्दगति पहातां ॥
जिथे वेद पावला श्रमता ॥ तुज काय वर्णुं तरि आतां ॥ मी अज्ञ वाळ
भगवंता ॥ **चाल**-हं शेषशयन भगवंता ॥ विश्वात्मक श्रीपरमेशा ॥
भक्तांचे भवभयनाशा ॥ मी शरण अनन्यधि तुजला ॥ ध्रुव० ॥ ५ ॥

गजेंद्रमोक्ष.

(**चाल**-उद्धवा शांतवन करजा०)

श्रीहरिनें गज उद्धरिला ॥ तें सुरस चरित परिसावें ॥ ध्रु० ॥ इंद्रद्युम
नामें होता ॥ कुणि द्रविड देशाचा राजा ॥ मुनि-शापें गजयोनीला ॥
पावला किं तो महाराजा ॥ आनंदें विचरे रानीं ॥ परिवारासह गजराजा ॥
चाल-एकदां वर्तले काई ॥ बहु तृषांत गज तो होई ॥ तंव रम्य सरोवर
पाही ॥ जलपान कराया धांवे ॥ श्रीहरिनें० ॥ १ ॥ जल प्राशुनियां
आनंदें ॥ परिवारा पाजित पाणी ॥ त्या जळीं नक्र बहु मोठा ॥ झोंवला
तयाचे चरणीं ॥ नच सोडी बहु यत्नांहीं ॥ गज दुःखित अंतःकरणीं ॥
चाल-आप्त इष्ट ओढुनि थकले ॥ आपुल्या स्थला प्रति गेले ॥ गजराज
मनामधि बोले ॥ कवणासी शरण रिधावें ॥ श्रीहरिनें० ॥ २ ॥ नच ठावा
ईश्वर कैसा ॥ कैशापरि त्यासि बहावें ॥ मतिहीना हेंहि कळेना ॥ कैशा
परि तद्गुण गावे ॥ सर्वातारिं वास जयाचा ॥ त्यासी मम दुःख कळावें ॥
चाल-जो सर्व जगाचा नाथ ॥ नच ज्याला आदी अंत ॥ वर्णिती ज्याला

संत ॥ त्यानें मम दुःख हरावें ॥ श्रीहरिनें० ॥ ३ ॥ परिसोनि गजाची
वाणी ॥ गरुडावरि वैसुनि आला ॥ सालंकृत सायुध ऐशा ॥ मूर्तिसी देखुनि
धाला ॥ भावार्थे कमलाकांता ॥ कमलासि अर्पिता झाला ॥ चाल-चक्रानें
नक्रचि वधिला ॥ दिव्य देह करिनें धरिला ॥ साष्टांगें नमुनी हरिला ॥
सायुज्य-पदाप्रति पावे ॥ श्रीहरिनें० ॥ ४ ॥

अकूर.

(चाल-मुद्रिकेची०)

गोपिका मिलुन सकळिका मारिती हाका अकुराला ॥ नेऊं नको
कृष्णजीला ॥ १० ॥ यदुवीरा श्यामसुंदरा नंदकुमरा मंदहासा ॥ नेऊं नको
पीतवासा ॥ त्रैलोक्यपाळ घननीळ यशोदाबाळ पूतनारी ॥ नेऊं नको
गिरिधारी ॥ श्रीकृष्ण आमुचा प्राण नेलिया जाण गति कैसी ॥ नेऊं नको
हृषीकेशी ॥ चाल-वाई कोठुन आला अरी ॥ अहो अरी ॥ रथ थांवविला
क्षणभरी ॥ क्षणभरी ॥ वेऊन चालला हरी ॥ अहो हरी ॥ क्षण एक पाहुं
श्रीमुख मागतों भीक दीन अवला ॥ नेऊं नको कृष्णजीला ॥ १ ॥
यशोदामती ह्मणे श्रीपती त्यजिशि मजप्रती कमलनयना ॥ कवणासी पाजूं
पान्हा ॥ सच्चिदानंद गोविंद तारिला नंद जळीं बुडतां ॥ आज कां त्यजिशि
ममता ॥ वनमाळी तुला एक वेळीं वांधीं उखळीं जगत्पाळा ॥ ह्मणुनि कां
त्यजिशि मजला ॥ चाल-त्वां दावानल भक्षिला ॥ भक्षिला ॥ गोवर्धन
तो उचलिला ॥ उचलिला ॥ कालिया फणी मर्दिला ॥ मर्दिला ॥ आजवरी
तुवां कितितरी मारिले अरी स्मरत मजला ॥ नेऊं नको कृष्णजीला ॥ २ ॥
अकुरा द्रव न ये जरा अरे निष्ठुरा परिस विनती ॥ नेऊं नको कृष्णमूर्ती ॥
वाई आतां रडुं नये वृथा अडवुं या रथा सकळ मिलुनी ॥ परतवुं मोक्ष-
दानी ॥ गलबला कंठं नका चला त्यजुनि गोकुळा कृष्ण गेला ॥ अकूर कूर
मेला ॥ चाल-यापरी चरित ऐकुनी ॥ ऐकुनी ॥ नृप सद्गद झाला मनीं ॥
अहोमनीं ॥ गहिवरले श्रीशुकमुनी ॥ अहो मुनी ॥ निशिदिनीं गोप-कामिनी
चित्तिती मनीं कृष्णजीला ॥ नेऊं नको कृष्णजीला ॥ ३ ॥

अक्रूर.

(चाल-नको नको त्रिसंगनाम०)

सर्व गोपिं अक्रुरासि मिळुनि प्रार्थिती ॥ नेउं नको कृष्णजीस हेंच
मागतीं ॥ निर्दय हें हृदय तुझें जाण अक्रुरा ॥ अक्रुर हें नाम असुनि द्रव
न ये जरा ॥ गोपिकांसि वधुनियां तुं नेइं यदुवीरा ॥ १ ॥ ब्रज-ललना
अक्रुरास बहुत निदिता ॥ अपशब्दाहे वदति बहुत नाहिं त्या मिति ॥
गाहेंवरला अक्रुर तें कोप नच जरा ॥ २ ॥ सद्गदीत माय वदे ऐक
श्रीहरी ॥ साहुं कशी विरह तुझा सांग मुरअरी ॥ चुंवन मज देइं एक
भुवनसुंदरा ॥ ३ ॥ चाराया धेनु वत्स तुजसि लाविलें ॥ हृषीकेशि उखळासी
तुजसि बांधलें ॥ रुसलासी ह्यणुनि काय श्यामसुंदरा ॥ ४ ॥ कोपानी इंद्र
जर्धीं वृष्टि बहु करी ॥ वांचविलें ब्रजजनांसि उचलुनि गिरी ॥ जाहलासी
निष्ठुर कां आज श्रीधरा ॥ ५ ॥ अक्रुरजी कृष्ण पहा जेवि मजपुढें ॥
दुग्धाचो साय बहू हरिस आवडे ॥ कधि येशिल परतुनियां मुरलीधरा ॥ ६ ॥
गोपस्त्रिया शोक बहुत करिति या रिती ॥ मथुरेसी त्वरितचि तो जाय
श्रीपती ॥ वर्णिलें अल्पमती तुजसी श्रींवरा ॥ ७ ॥

रुक्मिणीस्वयंवर.

(चाल-भजति नर अनन्य जे मातें०)

आइके द्रुपदसुते आतां ॥ श्रीयदुरायें वरिलें मजसी कथितें तच्चरिता
॥ १ ॥ उपवर देखुनियां मजसी ॥ द्यावी कवणा ऐसी चिंता पडली
जनकासी ॥ पित्याच्या सन्निध एक दिवसां ॥ वसलें असतां द्विजवर
आला ऐशा समयासी ॥ सुकीर्ति नाम असे ज्यासी ॥ बहुत परीनें वर्णुनि
त्यानें श्रीहरि-चारेतासी ॥ लाविला वेधचि मम चित्ता ॥ श्रीयदुरायें ॥ १ ॥
परिसुनि श्रीहरिची लीला ॥ तल्लीन झालें भानचि नुरलें पडलें धरणीला ॥
पिता मम विस्मित मनीं झाला ॥ ह्यणे उठे हे दुहिता माझी देईन गोपाळा ॥
जाहलें सावध ते वेळां ॥ भूपाळाचा विचार बरवा बहुतचि मानवला ॥

जाहला हर्ष बहुत चित्ता ॥ श्रीदुरायें० ॥ २ ॥ स्वमी नामें मम भ्राता ॥
 विचार हा नावडे तयासी कृष्णद्वेषी पुरता ॥ मांडुनी पितयाच्या वेता ॥
 शिशुपाळासी लग्न योजिलें निंदुनि यदुनाथा ॥ जाहलें दुःख जरी ताता ॥
 सुतापुढें न चलेच ह्यगुनी मौन होय वरिता ॥ पत्र मी लिहिलें भगवंता ॥
 श्रीयदुरायें० ॥ ३ ॥ लिहुनी प्रथमचि नमनाला ॥ माझ्या मनिचा हेतु
 सकलाहि सप्तश्लाकें कथिला ॥ परिसुनि तुझिया चरिताला ॥ भुवनसुंदरा
 श्रीयदुवारा वरिलें मी तुजला ॥ बंधु मम देतो शिशुपाळा ॥ तूं नच येतां
 श्रीभगवंता अंताचि मम झाला ॥ शरण मी आलें तुज आतां ॥ श्रीयदुरायें
 ॥ ४ ॥ लग्न हें परवांचे दिवशीं ॥ अंबालयि तू गुप्त घेउनी हरुनि नेईं
 मजशी ॥ मनानें वरिलें मी तुजसी ॥ तुझीच कांता दैत्ये हारितां दूषण
 कवणासी ॥ श्रीहरी जारे तूं नच येसी ॥ शतावधी मी जन्म घेउनी
 होइन तव दासी ॥ आणिक काय लिहूं आतां ॥ श्रीयदुरायें० ॥ ५ ॥ पत्रिका
 घेउनि द्विज जाई ॥ शिशुपाळाचें वन्हाड आलें लग्नाची घाई ॥ लागली हळद
 मला वाई ॥ कांहीं सुचेना कांहीं रुचेना नच ये जलशायी ॥ व्याकुळ मम
 मानस होई ॥ सुदेव माझे सुदेव आला धीर मना देई ॥ वदे तो येई जग-
 त्राता ॥ श्रीयदुरायें० ॥ ६ ॥ अंबिका पूजाया गेलें ॥ रक्षणार्थ मम सर्वें
 कितितरी सैन्य सिद्ध झालें ॥ सुमनें अंबेला पुजिलें ॥ नमन करोनी श्रीपति
 पति दे ऐसें विनर्वाले ॥ यदुपतिस सन्निध देखिलें ॥ घननीळासी माळ
 घालितां मम मानस धालें ॥ जाहल्यें श्रीहरिची कांता ॥ श्रीयदुरायें० ॥ ७ ॥
 चकितचि पाहती सकल वीर ॥ श्रीकृष्णानें नवरी नेली हांक झाली थोर ॥
 जाहलें युद्धचि घनघोर ॥ सैन्य फार त्यामाजि जाहले विजयी यदुवीर ॥
 हर्षला भीमक नृपवर ॥ यथाविधोनें लग्नसोहळा वर्णुं कोठवर ॥ सुदिन
 तो वर्णुं किती आतां ॥ श्रीयदुरायें० ॥ ८ ॥

कात्यायनीव्रत.

(चाल-गज्यांनो घ्या हरिच्यानामा०)

हुडहुडि भरली बघ सकळां ॥ लुगडिं दे गडिया घननीळा ॥ ध्रु० ॥
 हरी रे आझीं तव दासी ॥ कारे व्यर्थ अह्मां छळिशी ॥ दहिं दुध नव-
 नित जें ह्यणशी ॥ सांवळ्या देउं कीरे तुजशी ॥ कशाला लुगडीं तुज

बाळा ॥ १ ॥ दुसरी बोले सकुमारी ॥ दे मम पातळ जरतारी ॥ कुसुंबी
साडे ह्यणे तिसरी ॥ आणिक एक मागे शेल्लारी ॥ पांचवी मागे चंद्रकळा
॥ २ ॥ आणिक एक वदली सकळांसी ॥ कशाला अर्जावेतां त्यासी ॥ जाउनि
सांगुं यशोदेशी ॥ बांधिल बळकट उखळासी ॥ क्षणभरि मौज बघूं
डोळां ॥ ३ ॥ विनोदें बोले ब्रजललना ॥ सख्यांनों परिसा मम वचना ॥
शहाणा नंदाचा कान्हा ॥ देइल आमुचिया वसनां ॥ दिवला माझा सान-
सळा ॥ ४ ॥ हांसुनि वदला घननीळ ॥ घडलें पाप तुह्मां सवळ ॥ यमुने
बाहिर या सकळ ॥ रविला जोडुनि करकमळ ॥ दाखवा मजला नृत्यकळा
॥ ५ ॥ निघाल्या यमुनेतुनि तरुणी ॥ लज्जा अर्जुनि हरिचरणीं ॥ नमिला
सकळांही तरुणी ॥ वसनें देइ चक्रपाणी ॥ कृष्णा नमिते पदकमला ॥ ६ ॥

उद्धव.

(चाल-भजति नर अनन्य जे मातें०)

उद्धवा सांगा श्रीहरिला ॥ तव विरहानल दग्ध करितसे गोकुळिच्या
अबला ॥ ध्रु० ॥ कथितरी स्मरतो आह्मांसी ॥ लटिकें बोलूं नको उद्धवा
कपटी हाषिकेपी ॥ जाहला वश त्या कुब्जेसी ॥ न स्मरो आम्हा परि स्मरतो
कां नंद यशोदेशी ॥ तयाला प्रिय झाली दासी ॥ दैवगती आमुची उद्धवा
बोल न कवणासी ॥ सुखी कीं श्रीहरि मथुरेला ॥ तव० ॥ १ ॥ नेणुनि
शाश्वत स्वरुपाला ॥ व्यर्थचि रडतां ह्यणतां अमुचा हरि मथुरे गेला ॥
गमनागमन नसे ज्याला ॥ निराकार निर्गुण नित्य जो सर्वातरि वसला ॥
कस्तुरी-मोहें मृग भ्रमला ॥ त्यापरि नेणुनि हृदयस्थातें व्यर्थ तुह्मीं श्रमलां ॥
त्यजावा शोक अतां पहिला ॥ तव ॥ २ ॥ पूतना वधिली बाळपणीं ॥
क्षणक्षणां स्मरतसों उद्धवा श्रीहरिची करणी ॥ चारिलें दहीं दुध तुप लोणी ॥
कधीं पाहुं उद्धवा पुनरपी मूर्ती ती चिमणी ॥ परिसुनी मुरली-रव श्रवणीं ॥
पतिपुत्रादिक विस्मरलों मग कैचीं नग लेणीं ॥ आमुचें मन चोरुनि गेला ॥
तव० ॥ ३ ॥ हरिनें निरोप सांगितला ॥ तुमचा माझा वियोग कोठें कधींहि

नच झाला ॥ स्वप्रसम समजुनि विषयांला ॥ प्रियसखयांनों स्थीर मनानें
हृदयीं ध्या मजला ॥ सुलभ कीं मत्पद तुझांला ॥ योग याग जव तपादि
करुनी इच्छित मुनि ज्याला ॥ सुखी व्हा न करा शोकाला ॥ ४ ॥

सुदामचरित्र.

(चाल-तूं किती घालिसी संसृतिचा०)

श्रीहरिनें दिधली सुवर्णपुरि विप्राला ॥ हें चरित भागवतिं शुक्र कथितीं
नृपतीला ॥ ध्रु० ॥ द्विज सुदाम नामा निस्पृह आत्मज्ञानी ॥ दारिद्र्य मूर्ति-
मान् वसे तयाचे सदनीं ॥ तद्भार्या आर्या पातिव्रता मृदुवचनी ॥ पति
भाग्यहीन परि सादर तत्पद-भजनीं ॥ चाल-निज पातेला बोले कांता
एक दिनीं ॥ श्रीकृष्ण सखा तुमचा कीं ह्यणवुनी ॥ ये समयिं तयाला यावें
भेटुनी ॥ तो ह्यणे प्रिये तव विचार मज मानवला ॥ परि रिक्त-हस्त नच
जाइन हरि-सदनाला ॥ १ ॥ तंव सुदाम-कांता हिंडुनियां चहुंसदनीं ॥
पृथु मेळविले ते बहुत प्रयत्नें करुनीं ॥ पतिपाशीं दिधले जीर्ण वस्त्रिं
वांधोनी ॥ पृथु देखुनियां द्विज-हर्ष न मावे गगनीं ॥ चाल-द्वारके निघाला
वेगें त्वरितची ॥ आनंदें हरि-स्मरणासी करितची ॥ शुभ शकुन जाहले
मार्गीं बहुतची ॥ देखिली द्वारका हर्ष बहुत चित्ताला ॥ श्रीकृष्ण-मंदिरीं
प्रवेशता मग झाला ॥ २ ॥ रुक्मिणी-वरानें विप्र देखिला दृष्टी ॥ लग-
वगां धांवला कनवाकू जगजेठी ॥ सद्गदीत झाला गळां घातली मिठी ॥
ह्यणतसे बहु दिसां झालि वंधुची भेट्टी ॥ चाल-भू-देव पूजिला देवें
निजकरीं ॥ पद-तीर्थ वांदिलें प्रेमें निज शिरीं ॥ मग दिलीं वस्त्रभूषणें हीं
वहुपरीं ॥ प्रेमादर करुनी विप्रोत्तम जेवविला ॥ हरि-गृहिंचें भोजन नच
ये वर्णयाला ॥ ३ ॥ हरि ह्यणे सख्या रे आठवतें कां तुजसी ॥ क्रमियला
काळ जे श्रीगुरुच्या सदनासी ॥ गुरु-कांता धाडी इंधनार्थ विपिनासी ॥
पर्जन्य वर्षला अकस्मात् ते दिवशीं ॥ चाल-गुरु आले प्रातःकाळीं काननीं ॥
श्रमलेति वत्सहो ऐसें बोलुनीं ॥ उतरिला भार काष्ठांचा शिरिहुनीं ॥
दिधल्याच चतुर्दश विद्या तें अपणाला ॥ गुरु-कृपें आमुचा सकळ मनोरथ

पुरला ॥ ४ ॥ अति आवडिनें श्रीकृष्ण ह्यणे भू-~~देवा~~ ~~सजसुद्धि~~ ~~वाहिने~~
 काय धाडिला मेवा ॥ जरि पत्र पुष्प फळ अर्पि धरुनियां भावा ॥ मनि
 लाजुनियां मुनि कांहि वदेना देवा ॥ चाल-शोधिल्या तयाच्या चिंध्य
 सत्वरी ॥ पृथु देखुनियां आनंदे श्रीहरी ॥ मग भक्षियले बहु प्रेमें मुठभरी ॥
 दुजि मुष्टि भक्षितां हाकेमणिनें कर धरिला ॥ ह्यणे प्रसाद द्यावा वांटुनियां
 सकलांला ॥ ५ ॥ हरि-आज्ञा घेउनि विप्र निघाला त्वरित ॥ मनि ह्यणे
 प्रभूनें आदर केला बहुत ॥ धनलामें हरिचे स्मरण कधीं नच घडत ॥
 ह्यणवेनि हरीनें नच दिधलें मज वित्त ॥ चाल-देखोनि नगर सोन्याचें
 ह्यणतसे ॥ न कळेच मार्ग चुकलों मी हें कसें ॥ ये स्थळीं सदन मम कोठें
 नच दिसे ॥ द्विज-कांतेनें निज कांत गृहाप्रति नेला ॥ समजला विप्र मनि
 हरिच्या कर्तृत्वाला ॥ ६ ॥

प्रल्हाद-चरित्र-

(चाल-शारदे दास कामदे०)

श्रीहरी दीन उद्धरी कीर्ति महिवरी गाति बहु ज्यासी ॥ अवतार नर-
 हरी रक्षित प्रल्हादासी ॥ ध्रु० ॥ दैत्येश वदे पुत्रास गुरु-गृहों वास
 करविला तुजसी ॥ बहु आनंदानें सांग काय शिकलासी ॥ अंकावर घेउनी
 त्यास चुंबि वदनास हर्ष चित्तास बहुत त्या दिवशीं ॥ कुरवाळी करानें
 पिता पुसत पुत्रासी ॥ चाल-परिचुनी पितृ-वचनासी मग असें ॥ आनंदें
 गोविंदासी गातसे ॥ रोमांचित तनुही त्याची होतसे ॥ नामाचा ऐकुनी
 घोष त्रास दैत्यास मनि ह्यणे खास ठार करुं यासी ॥ मग अंकावरुनी
 लोटित प्रल्हादासी ॥ श्रीहरी० ॥ १ ॥ कुंडांत अग्नि तेजाळ निघति बहु
 ज्वाळ तयांमधिं बाळ घातला वाई ॥ निःशंक मनें तो गोविंदासी गाई ॥
 जाहला अग्नि मग शांत बहु कृपावंत रमेचा कांत सिंधु-जांवाई ॥ अग्नींत
 रक्षिलें नवल वर्णुं तें काई ॥ चाल-पाहोनि मत्त गज पायां बांधिले ॥
 परि त्यानें गोविंदासी वाहिलें ॥ सागरोदरीं मग त्यासी बुडविलें ॥ परि
 कदा मरेना तदा चिति प्रभु-पदा प्रेमभावेंसी ॥ असुरेंद्र मनामधिं युक्ति

योजि मग कैसी ॥ श्रीहरी० ॥ २ ॥ तो दैत्य वेद मग खास वचन हें
परिस पुत्र मम अरिस नित्य स्मरतो कीं ॥ ह्यणवुनी प्रिये त्या धाडें
यमाच्या लोकीं ॥ हें विष पाजि पुत्रास पती-वचनास साच करि लोकीं ॥
मग धन्यधन्य ती पतिव्रता अवलाकीं ॥ चाल-गर्हिवरुनी बोले कांता
प्रियकरा ॥ मम हस्ते वधितां कां हो लेंकरा ॥ कहनियां कृपा कोपातें
आवरा ॥ प्रल्हाद ह्यणे मातेस देइं मज वीष मोह-पाशास कासया भुलसी ॥
हरि उपेक्षील कां शरण गेलिया त्यासी ॥ श्रीहरी० ॥ ३ ॥ मग सद्गद
जाहली माय मनीं ह्यणे हाय नष्ट हा काय होइना माझा ॥ करि दुर्घट
आज्ञा मम प्राणांचा राजा ॥ मग पाजि राजसा वीष चिति जगदीश ह्यणे
तूं यास रक्षि महाराजा ॥ न लगेच विनंती धांवसि भक्ताकाजा ॥ चाल-
विष ओकुनि प्रल्हादासी येतसे ॥ बहु कोपें दैत्य तयासी पुसतसे ॥ तव
रक्षक कवणे ठायीं वसतसे ॥ सर्वांच्या हृदयां असे नेणसी कसे स्थिरचरीं
वसे व्यापि जगतासी ॥ तूं रिता तयाविण ठाव दाखवीं मजसी ॥
श्रीहरी० ॥ ४ ॥ मज वृथा वाटते सुता सांगसी कथा बहुत त्या अरिची ॥
पाहीन प्रचीती सत्य तुझ्या त्या हरिची ॥ सर्वत्र व्यापि भगवंत असेल
स्तंभांत ह्यणवुनी लाथ हाणिली साची ॥ स्तंभीच प्रगटली मूर्ति नारसिंहाची ॥
चाल-दैत्यासी घेउनि अंकीं फाडिला ॥ तंव अंजलि दैत्य-वधूनें
जोडिला ॥ निजपर्दी भक्त ह्यणुनी त्या धाडिला ॥ तंव देखे प्रल्हादास
करी स्मितहास ह्यणे ये वैस अंकिं मजसरसी ॥ बहु धन्य सुदिन तो प्रसन्न
नरहरि ज्यासा ॥ श्रीहरी० ॥ ५ ॥

शंकराचार्य जन्म.

(चाल-उद्धवा शांतवन करजा०)

कैलासवासि शिव भोळा ॥ कलियुगामाजि अवतरला ॥ ध्रु० ॥ शिव-
गुरु या नामें होता ॥ विप्रोत्तम केरळ देशीं ॥ तद्धार्या आर्या अंबा ॥
केवळ जी सद्गुणराशी ॥ सन्मार्गें वर्तति दोषें ॥ पारि चिंता एक तयांसी ॥
चाल-पुत्र-मुख अजुनी कांहीं ॥ नच देखियलें नयनांहीं ॥ निशिदिनीं

काळजी वाही ॥ नच सुगती सुतहीनाला ॥ कैलास० ॥ १ ॥ सुत प्राप्ती-
 स्तव द्विज गेला ॥ सांवालयिं अंबेसहित ॥ आराधन करुनी केला ॥ तो
 प्रसन्न गिरिजाकांत ॥ शुद्ध भाव देखुनी त्याचा ॥ प्रगटले सांव स्वप्नांत ॥
चाल-वर माग असें प्रभु ह्यणतां ॥ शिवगुरु हर्षला चित्ता ॥ मग ह्यणे
 पुत्र दे ताता ॥ तुजसम जो वंधाचि सकलां ॥ कैलास० ॥ २ ॥ येईन मांच
 तव उदरीं ॥ वरदान ऐकिलें कानीं ॥ द्विज जागृत झाला तेव्हां ॥ श्रीसांव
 दिसेना नयनीं ॥ अंबेस वृत्त हें कथुनी ॥ उभयतां येति परतोनी ॥ **चाल-**
जाहली गरोदर कांता ॥ धर्मशास्त्र आणुनि चित्ता ॥ डोहळे जाहला पुसता ॥
 द्विज तेव्हां निज भार्येला ॥ कैलास० ॥ ३ ॥ पांघरुनी भगवीं वस्त्रें संन्यास-
 धर्म सेवावा ॥ आवडे हेंच मम चित्तीं ॥ सन्मार्ग जनां दावावा ॥ इतुकेंच
 वदुनियां सति तीं ॥ शिवभजन करितसे तेव्हां ॥ **चाल-कैलासवासि**
 अवतरती ॥ जाणुनियां ऐसें चित्तीं ॥ इंद्रादिक सर्वहि येती ॥ करिताति
 गर्भ-स्तवनाला ॥ कैलास० ॥ ४ ॥

मैनावतीचा उपदेश.

(**चाल-तूं** टाक चिरुनि ही मान०)

नरतनु व्यर्थ जाणार ॥ काळ खाणार ॥ रे मुला सांग तूं मला आपुलें
 स्वहित कधीं करणार ॥ ध्रु० ॥ चौन्यांशी लक्ष हे फेरे ॥ फिरतां श्रम
 झाले वा रे ॥ आतां तरि सावध हो रे ॥ गुरुराय करुनि घे साह्य त्या-
 विण सोय कोण करणार ॥ १ ॥ सुंदर हे मानव काया ॥ स्टेशन बघ
 आलें सखया ॥ श्रद्धेचें धन घेउनियां ॥ हरिभक्ति तिकिट घे त्वरित पहा
 हे सहा चोर अनिवार ॥ २ ॥ बहु परिच्या देखुनि सोई ॥ रमशील जरी
 या ठायीं ॥ वेळ्या मग होइल घाई ॥ दंडील शिपाई काळ तुला ती वेळ
 कठिण येणार ॥ ३ ॥ सद्गुरू कृपेची गाडी ॥ सत्स्वरुपीं नेउनि सोडी ॥ घे
 सर्व सुकृत गांठोडी ॥ हे भोग त्यजुनि घे जोग असा नच योग पुन्हा
 येणार ॥ ४ ॥ गुरु कोण असा मज दावी ॥ जो जन्म मरण हें चुकवी ॥
 श्रीजालंधर गोसावी ॥ धरि चरण जाय त्या शरण त्याविण मरण
 कसें चुकणार ॥ ५ ॥

मिराबाई.

(चाल-कटावः)

ऐका हो ऐका आतां ॥ भक्तीला श्रीहरि भुलला ॥ ध्रु० ॥ मिराबाईचें चरित्र ऐका भूपकन्यका अन्य नसे इजसमान धन्यचि मान्य जहाली यदु-कुलतिलका बाळपणापासुनियां बाळा श्रीगोपाळा लडिवाळपणें नाना परिमळ-द्रव्य घेउनी षोडश परिच्या उपचारांनीं पूजन करुनी श्याम मनोहर बघुनी लोचनीं मनीं तोपुनी निजचरणीं घुंगुरें बांधुनी स्तुतिस्तोत्रें त्याचींच गाउनीं नृत्य करी निःशंक होउनी हें ऐकोनी संत साधू मग येति धांवुनी मिराबाईचें प्रेम पाहुनी ह्मणती वदनीं धन्य त्रिभुवनीं हिचीच जननी प्रसवुनियां इजला ॥ १ ॥ ऐसे दिवस लोटले कांहीं थोर जहाली मीराबाई तंत्र नगर-वासि जन बोलति काई परिसा आतां वेड लागलें या नृपनाथा प्रौढ जाहली जरि निज दुहिता लग्न योजना न येचि चित्ता न करी चिंता न दिसे बरवें काय करावें कुणि सांगावें भूपालाची एक एकुलति न धरी भीति किमपी चित्तीं कुलस्त्रियेची न धरी रीती वैरागी जमवोनि भोंवतीं गाति नाचती टाळविणा घेउनियां हातीं ऐशापरिच्या उपहासाला परिसुनियां तो भूप कोपला पाचारोनी निज कांतैला सत्वर वदला काय करावें किति सोसावें जन आह्मांला ठेवोते नांवे मिराबाईला शिकवावें त्वां लहान नव्हसि तूं आतां बाळे वेडे वेडे त्यजुनी चाळे राजपुत्र वारिं गे वेलहाळे ते सुखसोहळे दावुनि आमुचे निववीं डोळे ऐशापरिनें बहु प्रेमानें कथितां नायकिलें जरि मुलिनें तरि मग त्वांही मोह त्यजावा विष प्याला हा सर्वेच न्यावा तिजला घावा बुडवी जी वडिलांच्या नांवा कशास व्हावा देह तिचा कवणाला ॥२॥ असें ऐकतां मिराबाईची माता तेव्हां सद्गद झाली प्रिय कन्येच्या महाली गेली प्रेममयी ती मूर्ति पाहिली हृदयीं धाली धांवुनि तेव्हां निज वाहूनीं आळिगोनी प्रेमाश्रूनीं न्हाउं घातली चुंवुनियां मुख हरिखाचि वाटे ह्मणे कसें मम बाळ गोमटें लोक निदिती खोटे नाटे दिसतें माझे दैव करंटें ऐक लाडके तूं तरि आतां आवडेल जो तुझिया चित्ता त्या राजसुता घाल्याने माळा तो सुखसोहळा दावी नयनीं असें ऐकुनी मिरा बोलली सुहास्यवदनीं

कथित्ये तुजला सत्याचि जननी अविवाहित मी नसेच अजुनी या घननीळा
घालुनि माळा लग्नसोहळा जाहला आई तुझा जांवई शेषशाई वध त्रिभुवन-
सुंदर नयन मनोहर वांदेति ज्याला सकलहि सुरवर पीतांबर कसिला कांसे
मौक्तिकमाळा हृदयीं विलासे दिनमाणिसम तो कौस्तुभ भासे श्रवणि कुंडलें
मोरमुकुट शिरिं छत्र विराजे सहजचि चित्त मोहिलें माझे नसे उपायचि
माय ह्मणे गे ऐक वये तूं भूपाज्ञेला नातारि मुकलिस तूंहि आम्हाला आम्हां
तुजला हा विषप्याला तव तातानें प्राण हराया तुजलागां दिवला ॥ ३ ॥
विषप्याला तो घेउनि हातीं परम प्रीतिनें अवलोकुने श्रीहारेची मूर्ती
अश्रुपूर नयनांतुनि वाहाती ह्मणे केशवा तूं तर माझा प्राणविसावा नाहीं
मज देहाची परवा खंतो इतुकिच वाटे देवा निंदितील जन तुझिया नांवा
ह्मणातिल याची करितां सेवा यमनगरीचा मार्ग पहावा परवां ती नृपकन्या
मेली बहुत चांगली सवा केली परि ती याला नाहीं रुचली ऐशा परिची
वाहतील देवा तुज लाखोली असें वदोनी विषप्याला तो सकळहि प्याली
हें पाहुनियां जननी भ्याली ह्मणे कशी मज पडली भ्रांती कन्या वधिली
अपुल्या हातीं पापिण मजसम नसेल जगतीं हाय हाय करुं काय ह्मणुनियां
भयभित चितीं लक्षितसे मुख मिरावाइचें आनंदाचें स्थान सुखाचें नांवचि
नाहीं भय शोकाचें हरिगुण वाचे वर्णुनि नाचे राधाकृष्ण जय कुंजविहारी
मुरलीधर गोवर्धनधारी मदनारि—प्रिय जय कंसारी संसारीं नच तुजविण
त्राता कमलाकांता कमलाक्षा कमलोद्भवताता भवभयहरणा जय श्रीकृष्णा
मत्स्यस्वरुपा वेदोद्धरणा कूर्मरूपिया किल्बिषहरणा जगदाभरणा करुणा कर
तूं वराहवेषें धरा उद्धरी वामनरूपें बळिचे द्वारीं हात पसरिशी दान मागशी
प्रल्हादाच्या हांकेसरसी स्तंभिं प्रगटसि नरहरिरूपें कृपेनेंच मग त्या
उद्धरी सहाव्या अवताराची थोरी जन्मुनि जमदग्नीच्या उदरीं परशूधारी
झाला जननीचा कैवारी क्षत्रिय दिसला तितुका मारी जय जय शरयू-
तीर—विहारी दशरथनंदन जय रघुनंदन ताताज्ञेचें करुनी पालन जाशि
वनाला मारुनि तेव्हां दशवदनाला सुरसमुहाला मुक्त करोनी सुखवी
सकलां यापारि लीला अखिल जगाला जी उद्धारी जयजय यमुनातीरविहारी
पतितपावना जय पुतनारी अधबकहनना खलसंहारी ब्रजवनितांचे गोरस

चेरी मानस हारां सवंगळ्याची खाशि शिदोरी कालियमर्दन जय गोपाळा
 गोकुळपाळा नंदबालका विधिच्या जनका विश्वपाळका कृपा करोनी बौद्ध
 कलंकी रूपा धारिणी भक्तसखा तूं गणगोताहि तूं प्राणेश्वर तूं तुजविण
 कोणी अन्य नसे मजला ॥४॥ ऐशापरिनें बहुप्रेमाने मिरावाइने गाउनिया
 स्तुतिस्तोत्र हरोचें वक्त्र विलोकीं नवल वतलें एकाएकां वरवी मूर्ति हिरवां
 पाहतां विस्मित चित्ता ती नृपदुहिता भूपालासी कळली वार्ता धांतुनि
 आला चमत्कार निजनयनि पाहिला सद्गद जाहला अनुतापाच्या उदकें
 न्हाला छळिलें व्यर्थ म्हणे कन्येला धन्य मिरे तूं उद्धरिलें त्वां ममवंशाला
 विनवुनी आतां गिरिधरप्रभुला मूर्ति दावी पाहिल्या ऐसी मिरां ह्मण
 वृंदावनवासी शोषियली पूतना राक्षसी बाळपणीची लीला ऐसी परि त्या
 समयीं विषबाधा तुज जाहली कांहीं यमुना डोहीं अही कालिया यादवराया
 पायांतळि तो तुवां मर्दिला त्या समयाला जाहली नाही तुज विषबाधा श्री
 गोविंदा परमानंदा नंदनंदना गोकुलपाला हा विषप्याला सर्वांगाला कैसा
 भिनला श्री घननाळा अघटित लीला दाविसि आह्मां मेघःशामा वाढविसी
 भक्तांचा महिमा मिरावाइचा देखुनि प्रेमा पाहिल्या ऐसी जाहली मूर्ति
 मातापितरें सद्गद होती प्रेमाश्रू नयनांतुनि वाहती ऐशा परिची भक्ति तुझी
 दे हेच विनंति परम प्रीतिनें कृष्णाबाई मागतसे तुजला ॥ ५ ॥

सखुबाई.

(चाल-वारी संकट हरि०)

प्रेमें सखु-चरिता श्रवण करावें ॥ गाइन मी भावें ॥ ध्रु० ॥ क्षेत्र कर-
 वीर कृष्णातीरीं । विप्र दुराचारी । नांदे आनंदें सहपरिवारां । एका नवल
 परी । सद्गुणसरिता सून सखुबाई त्या विप्राला लाभलि दैवें ॥ प्रेमें० ॥१॥
 करितां दिनरजनी गृहिंचा धंदा । आठवि गोविंदा । सासू कटु वचनें
 बोलुनि बहुधा । नेदी सौख्य कदा । पोटभरी तिस नेदिच अन्न रात्रंदिन
 गृहकृत्य करावें ॥ प्रेमें० ॥२॥ आली आपाढी एकादर्शी । जाइन पंढरिसी ।

आलें सखुवाईच्या चित्तासी । पाहुं विठुलासी । कृष्णा-तिरिं घागर ठेवोनी
 यात्रेसंगें तैशिच धांवे ॥ प्रेम० ॥ ३ ॥ सखुच्या सांगातिणी होत्या तेथ ।
 गृहिं आल्या त्वरित । सखुच्या सासूला सांगति मात ॥ सखु झाली संत ।
 वारकऱ्यांचा हस्त धरोनी यात्रेसंगें गेली पाहावें ॥ प्रेम० ॥ ४ ॥ क्रोधें
 पुत्रासी कळवी वृत्त । तोही संतप्त । आला यात्रेच्या समुदायांत । सखु
 देखुनि तेथ । मारित हाणित सदर्नी आणी त्या दुःखासी किति वर्णावें ॥
 प्रेम० ॥ ५ ॥ पंधरा दिन जाइल यात्रा ऐसी । तोंवरि या सखुसी । ठेवूं
 बांधुनियां दृढ खांबासी । जाइल मग कैसी । मांसामध्ये रतलिं चऱ्हाटें
 ह्मणती बंधन केलें वरवें ॥ प्रेम० ॥ ६ ॥ बोले सखुवाई श्रीभगवंता ॥
 पंढरिच्या नाथा ॥ ऐसें आलें जरि तुमच्या चित्ता ॥ कोण मला त्राता ॥
 अंतरलें तव पाय पहाया पंढरिराया काय करावें ॥ प्रेम० ॥ ७ ॥ हेतू
 तव दर्शनिं बहुतचि होता ॥ ठावें तव चित्ता ॥ पतितपावना रुक्मिणि-
 कांता ॥ अवधी तव सत्ता ॥ देह जावो अथवा राहो एक वेळ तव रूप
 पाहावें ॥ प्रेम० ॥ ८ ॥ चित्तीं गहिवरला पंढरीनाथ ॥ कौतुक करी तेथ ॥
 सखुच्या सदर्नासी आला त्वरित ॥ रूप तिचें धरित ॥ सखू पुसे तूं कोण
 ग वाई नाम विठई हें जाणावें ॥ प्रेम० ॥ ९ ॥ बोले श्रीविठुल सखुवाईला ॥
 जाई पंढरीला ॥ ठेवीं तुज ऐसी बांधुनि मजला ॥ पाहिं विठुलाला ॥ सखू
 ह्मणे गे माय विठई तव उत्तराई कैसें व्हावें ॥ प्रेम० ॥ १० ॥ गेली
 पंढरिसी सखुही जाणा ॥ कळलें नच कवणा ॥ नयनीं देखुनियां यादवराणा ॥
 भाकितसे करुणा ॥ पुनरपि घालुं नको संसारीं इतुकें श्रीहरि मजला द्यावें ॥
 प्रेम० ॥ ११ ॥ प्रेमं मिठि घालित विठुल-चरणीं ॥ कुडि पडली धरणी ॥
 कृष्णा-तिरवासी ब्राह्मण कोणी ॥ ओळखिलें त्यांनीं ॥ सखुच्या प्रेता दिधला
 अग्नि ह्मणती सार्थक झालें वरवें ॥ प्रेम० ॥ १२ ॥ राणी रखुमाई चित्तीं
 विचारी ॥ कोठें श्रीहरी ॥ सखुच्या नवऱ्याची होउनि नारी ॥ गृह धंदा
 सारी ॥ निजभक्तांचें काज कराया लाज न धरितो काय करावें ॥ प्रेम० ॥ १३ ॥
 प्रेमं उठवुनियां सखुला सांगे ॥ गृहिं अपुल्या जा गे ॥ कोणी कर्धिही तुज
 भरति न रागें ॥ मम वचनीं वागे ॥ कृष्णा-तीरीं आली सखुवाइ नूतन

सखुही तेथें पावे ॥ प्रेमें० ॥ १४ ॥ यात्रा तव धर्म घडली पाही ॥ बोले
सखुवाई ॥ हृदयीं आलिंगुनि माय विठार्ई ॥ पदिं ठेवी डोई ॥ गुप्त जाहली
माय विठार्ई सखुवाई निजसदना पावे ॥ प्रेमें० ॥ १५ ॥ ज्यांहीं जाळियलें
सखुचें प्रेत ॥ द्विज सदर्नां येत ॥ मेलो सखु ऐसें कथिती वृत्त ॥ सखु
देखिलि तेथ ॥ विप्र ह्यणति हें अघटित झालें केलें हरिनें कांतुक वरवें ॥
प्रेमें० ॥ १६ ॥ वार्ता ऐकुनियां ह्यणती सत्य ॥ तो पंढरिनाथ ॥ कैची
सखु तोचि श्रीभगवंत ॥ कष्टविला बहुत ॥ आम्हां पासुनि घडलें अनुचित
त्यासिच आतां शरण रिघावें ॥ प्रेमें० ॥ १७ ॥ जाती नियमानें प्रतिवर्षासी ॥
सखुसह पंढरिसी ॥ प्रेमें वंदुनियां तो हृषिकेशी ॥ करिती स्तवनासी ॥
पतित-पावना दीनदयाळा तव चरणां मम चित्त जडावें ॥ प्रेमें० ॥ १८ ॥

मंगलागौरीची आरती.

जयजय मंगलगौरी मंगलमय माये ॥ आरती ओंवाळूं तुज हिमनग-
तनये ॥ ध्रु० ॥ श्रावण मासामाजी अंबे तव थोरी ॥ तुजसाठीं जमवील्या
नगरींच्या नारी ॥ निर्मळ मन-सुमनें हीं आणियलीं सारीं ॥ पूजन केलें
प्रेमें नाना उपचारीं ॥ १ ॥ माणीकाचे दिवे रत्नाच्या ज्योतीं ॥ लटकी
बोलीं कैसी माये वचनोक्ती ॥ माणिक मोतीं रत्नें कैचीं यापुढती ॥ आमुच्या
देशाचे हे दुर्दिन कधि सरती ॥ २ ॥ पूर्वीं नृपतनयेनें पूजियलें तुजसी ॥
सौभाग्य देवोनी रक्षियलें तिजसी ॥ तिजऐसा सद्भाव नच आम्हांपाशीं ॥
अनवाळू नच कोणी माये तुज ऐशी ॥ ३ ॥ नृपकन्येसम आम्हां भक्ती
बळ नाही ॥ तव यश कैसें गावें न कळे हें कांहीं ॥ घडिभरि तव पद-
कमलीं मन नच स्थिर राही ॥ तुजविग कवण आम्हां तारिल भवडोहीं
॥ ४ ॥ दारिद्र्य दुष्काळ यांसी पळवावें ॥ सद्बुद्धी सौभाग्य सकलांसी घावें ॥
तव वरदानें अवघे सुखरूप जन व्हावे ॥ पुनरपि आमुचे आम्हां मंगल
दिन यावे ॥ ५ ॥

मंगळागौर.

(चाल-भोलानाथ दिगंबर०)

जयजय मंगलगौरी ॥ तारी आम्हां हिमनग-कुमरी ॥ ध्रु० ॥ मंगल-
मय हा मंगलवार ॥ चंदन चौरंग केळीचें मखर ॥ कोमल पत्री सुमनें
अपार ॥ अंबेची येईल स्वारी ॥ म्हणवोनी जमविल्या नगरींच्या नारी ॥
जयजय० ॥ १ ॥ पूजन करुनी सर्वोपचारीं ॥ मंगल आरती उजळोनी बरी
नैवेद्य दाविला विविध प्रकारीं ॥ चौघडा वाजतो द्वारीं ॥ त्रिभुवन-जन-
नीची वर्णिती थोरी ॥ जय० ॥ २ ॥ अज्ञान केवळ अम्ही तव दासी ॥
सद्भाव ठावां नाहिं अम्हासो ॥ कवण्यापारेनें रिझवावें तुजसी ॥ पाडियलों
याच विचारीं ॥ खेळोनि सारिलो रजनी ही सारी ॥ जय० ॥ ३ ॥ माय
भवानो परिसावी विनती ॥ निरसोनी अमुची अज्ञान भ्रांती ॥ अक्षय
सौभाग्य तव चरणां प्रीति ॥ भवभोति तूंच निवारी ॥ कृष्णेला तुजवीण
गति नाहीं दुसरी ॥ जय० ॥ ४ ॥

मनास बोध.

(चाल-अंजनीगीत०)

मना सज्जना ऐक विनंती ॥ तुझिये ठायीं माझी प्रीति ॥ जिवलग
जिविंचा तूं सांगाती ॥ कथित्यें तुज सत्य ॥ १ ॥ लक्ष चौऱ्यांशींचे फेरे ॥
फिरतां श्रम तुज झाले वा रे ॥ आतां तरि तूं सावध हो रे ॥ सार्थक
करि कांहीं ॥ २ ॥ सुकृत वेंचुनी बहु दिवसांचें ॥ स्टेशन दिसलें नरदेहाचें ॥
तिकिट काढुनी हरिभक्तीचें ॥ मजला त्वां घावें ॥ ३ ॥ विपुल नसे रे धन
श्रद्धेचें ॥ तिकिट काढाया भक्तीचें ॥ कामक्रोधादिक चोरांचें ॥ वाटे भय
चित्तां ॥ ४ ॥ गुरुकृपंची सुंदर गाडी ॥ मुक्तिपुरीला नेउनि सोडी ॥ पुरवीं
माझी हेचि आवडी ॥ सखया मनराया ॥ ५ ॥ नानापरिच्या देखुनि सोई ॥
रमशिल वेड्या जरि ये ठायीं ॥ सत्ताधारी काळ शिपाई ॥ देइल
घालवुनी ॥ ६ ॥ जोंवारि काळ शिपाई न आला ॥ तिकिट काढुनी देई मजला ॥
जोडेतसें बघ कर हे तुजला ॥ वेळ नको लावूं ॥ ७ ॥

मनास उपदेश.

(चाल-तूं टाक चिरुनि ही मान०)

आतां पुरे पुरे अविचार ॥ करीं सुविचार ॥ हे मना ऐक सज्जना अशि
तनू पुन्हा कशी मिळणार ॥ ध्रु० ॥ ईश्वरें दिली हे काया ॥ आपुलें स्वरुप
वळखाया ॥ कां विषय भोग भोगाया ॥ हरिभक्त शोधुनी फक्त तत्पदीं
विनत कधीं होणार ॥ १ ॥ नरदेह दिला अव्यंग ॥ भलभलते न करीं
दंग ॥ हरिभजनिं होय रे दंग ॥ विषयांचा त्यजिसि न संग सांग श्रीरंग
कसा दिसणार ॥ २ ॥ मनराज अशी ही पदवी ॥ सखया तुज दिधली
बरवी ॥ इंद्रियगण स्वाधिन ठेवी ॥ विषयांत निशिदिनीं रमत कळेना घात
कसा चुकणार ॥ ३ ॥ षड्भिपुंसी करुनी राजी ॥ श्रीहरिच्या भजनीं योजो ॥
यमराज दिवस बघ मोजी ॥ अवचीत धाडुनी दूत नेलिया स्वहित कसें
करणार ॥ ४ ॥ सम पाप पुण्य हा पैका ॥ जाहली प्राप्त ही नौका ॥
भवपार करितसे कैकां ॥ नावाडी सद्गुरुराय तयाचे पाय कधीं धरणार ॥
आतां पुरे पुरे अविचार० ॥ ५ ॥

जिव्हेस उपदेश.

(चाल-मन मांझें भ्यालें०)

परिसें या बोला ॥ राम नाम वद निशिदिनिं रसने होइल सौख्य
तुला ॥ ध्रु० ॥ न करीं आतां चुगली चहाडी ॥ कोठुनि जडली तुज ही
खोडी ॥ नाम रसाची पाहसी न गोडी ॥ कैसा भ्रम झाला ॥ रामनाम० ॥ १ ॥
कवणें सांगितला तुज धंदा ॥ कां करिसी परक्याची निंदा ॥ भज भज
भज श्रीगोविंदा ॥ परमानंदाला ॥ राम० ॥ २ ॥ मधुर मधुर रस तुजला
व्हावे ॥ पहिल्यापासुनि मज हें ठावें ॥ नाम रसासी घेउनि पहावें ॥ रुचेल
बघ तुजला ॥ राम० ॥ ३ ॥ भलभलतें कां वदसी वाई ॥ कितितरि वेळां
पडसि अपायीं ॥ सांगितलें नायकसी काई ॥ करुं तरि मी तुजला ॥ राम० ॥ ४ ॥

जिव्हेची प्रार्थना.

(चाल-उद्धवा शांतवन करजा०)

किति किति सांगुं तुज रसने ॥ नायकसी मम वचनाला ॥ ध्रु० ॥ तव
लाड पुरावले किति मी ॥ पुत्राचे जैसे जननी ॥ प्रिय तुजला जें जें व्हावें ॥
मेळविलें बहुतां यत्नीं ॥ तुजला जें न रुचे कांहीं ॥ दाविलें नसे कां नयनीं ॥
चाल-ऐसें जरि केलें वाई ॥ झालीस वरी उतराई ॥ नायकसी माझे
काई ॥ वद ह्यणतां हरिनामाला ॥ १ ॥ रुचि नेणे तुजविण कोणी ॥
सखये तूं चनुर शहाणी ॥ जगदीशें तुजला दिधली ॥ वघ कैशी सुंदर
वाणी ॥ शिणतेसी व्यर्थ कशाला ॥ भलभलती वोलुनि काहणी ॥ **चाल**-
सखये कां झालिस मूढ ॥ कां तुला लागलें वेड ॥ श्रीरामनाम वघ गोड ॥
कशि आवड नुपजे तुजला ॥ २ ॥

जिव्हेस प्रार्थना.

(चाल-अर्जुना इतर मज कांहीं०)

एक एक रसने वाई ॥ प्रार्थितें तुला मी काई ॥ जिवलगे ॥ लागलें
तुला जें गोड ॥ देवोनि पुरविलें कोड ॥ जि० ॥ हरिनाभिं धरिं आवड ॥
इतुकीच मागत्यें जोड ॥ जि० ॥ **चाल**-श्रीराम वदें सप्रेम हाचि धरि
नेम निशिदिनी वाई ॥ इतुकेंच मला तूं देई ॥ जि० ॥ १ ॥ नाहीस सये
तूं आळशी ॥ ठाउकें असे हें मजशी ॥ जि० ॥ भांडाया तत्पर दिससी ॥
जन-निंदा धांवुनि करिशी ॥ जि० ॥ मिष्टान्नीं किति वळवळसी ॥ हरिभजनिं
मात्र कां चळसी ॥ जि० ॥ **चाल**-सर्वथा वदुं नको वृथा गाई हरि-कथा
भवव्यथा जाई ॥ कर्तव्य दुजें तुज काई ॥ जि० ॥ २ ॥ बोलाया खोळ्या
गोष्टी ॥ आहेस पटाइत मोठी ॥ जि० ॥ परछिद्र देखुनी दृष्टी ॥ तुज धीर
न धरवे पोटीं ॥ जि० ॥ हरि-भजन करायासाठीं ॥ विनवितां होसि कां
कष्टी ॥ जि० ॥ **चाल**-श्रमलीस आतां ये बैस पुरविं मम हौस वसतसे
हृदयीं ॥ नामामृत निशिदिनि घेई ॥ जि० ॥ ३ ॥

पंचविषय.

(चाल-भूपती खरें तें वैभव सुख०)

रे मना सज्जना काय ह्मणावें तुजसी ॥ स्वातंत्र्य गमवुनी स्वस्थपणें
वसलासी ॥ ध्रु० ॥ हे पंचविषय तव सेवक पहिले असतां ॥ परि आज
तयांची तुजवर चाले सत्ता ॥ कां आनंदानें खासि परांच्या लाथा ॥ तुज
खेद न किमपी काय करावें आतां ॥ चाल-एकेन हरीची लीला ये मनीं ॥
तों शब्द-विषय तंव पुढती येउनी ॥ कर्णासी बोलिला तेव्हां अडवुनी ॥
हां संगित पद्यें सुस्वर वाद्यें कैसीं ॥ रे बैस इथें तूं कीर्तनीं मौज न
ऐशी ॥ १ ॥ वाटलें अंतरीं नमिन गोपिकोत्संगा ॥ तंव स्पर्शसुखानें स्वाधिन
केलें आंगा ॥ क्षणभरी वाटलें स्मरण कारेन श्रीरंगा ॥ तंव नयनापुढती
रूपविषय करि दंगा ॥ चाल-हरिभजन करीना जिब्या कथितरी ॥
रसविषय चालवी सत्ता इजवरी ॥ हा गंध विषयही छळितो बहुपरी ॥
स्व-स्वाधिन होउनि संतसंग कधि धरिशी ॥ वय व्यर्थ गमविलें शरण
जाय श्रीहरिसी ॥ २ ॥

माझे सासर.

(चाल-असा धरि छंद०)

मूळ धाडावें ॥ माहेरीं मजला न्यावें ॥ ध्रु० ॥ सासू कल्पना बहु खोटी ॥
न वदे केव्हां जिविंच्या गोष्टी ॥ निशिदिनि मजला करिते कष्टी ॥ काय
करावें ॥ माहेरीं० ॥ १ ॥ अहंकार हा सासुरा ॥ मद्यपि ऐसा येतो घरा ॥
पाहतां होतो जीव घावरा ॥ धीर न धरवे ॥ माहेरीं० ॥ २ ॥ एका पति-
राजाची मात ॥ काम नामें जगविख्यात ॥ परसदनाची अतिशय प्रीति ॥
किति सांगावें ॥ माहेरीं० ॥ ३ ॥ क्रोध भावोजी आंधळे ॥ भलभलते हे
करिती चाळे ॥ यांच्या वचनें अंतर पोळे ॥ किति सोसावें ॥ माहेरीं० ॥ ४ ॥
लोभ भावोजी लोंचट ॥ मद मत्सर हे दोघे धीट ॥ मोह भावोजीचा वीट ॥
येत स्वभावे ॥ माहेरीं० ॥ ५ ॥ आशा तृष्णा या पापिणी ॥ नणंदा माझ्या
दोघी जणी ॥ यांची सोसेना जाचणी ॥ काय करावें ॥ माहेरीं० ॥ ६ ॥

जाउबाईही दुर्बुद्धी ॥ मजसी बोलेना कधि सुधी ॥ सासू लागे इच्या नादां ॥
काय हें बरवें ॥ माहेरीं० ॥ ७ ॥ भ्रांतिबाई गृहकामासी ॥ एका रीत
तियेची कैसी ॥ किमपी न गणो मम वचनासी ॥ कसें सुख व्हावें ॥
माहेरीं० ॥ ८ ॥ शांति क्षमा बाहिणी जरी ॥ येतिल वसाया कधि तरी ॥
संशय श्वान ठेविला द्वारीं ॥ वसवसां धांवे ॥ माहेरीं० ॥ ९ ॥ विवेकबंधु
जरी येइल ॥ मजला माहेरीं नेइल ॥ मायबाप श्रीविठ्ठल ॥ कधीं मज
पावे ॥ माहेरीं मजला न्यावें ॥ १० ॥

माहेरचें मूळ.

(चाल-शारदे दास कामदे०)

बहु दिवस असे मज हौस मायबापास पहावें नयनीं ॥ पाहतें वाट मज
मूळ न ये कां अजुनी ॥ धृ० ॥ विख्यात असे मम तात असा श्रीमंत
त्रिभुवनीं नाहीं ॥ पंढरपुरिं नांदे देखियला बहुतांहीं ॥ सकळांस त्याची
आस परि मनीं त्रास ह्मणेना कांहीं ॥ कर ठेवुनियां निज कटीं उभा विटेवर
पाहीं ॥ चाल--हा देह अभिरथ बरवा पाहिला ॥ मन हाच शिपाई तेव्हां
बाहिला ॥ हरिस्मरण तिकिट काढाया लाविला ॥ संकल्प आणि विकल्प
कल्पना कितिक दाटि बहु ह्मणुनी ॥ नच मिळे तिकिट मग येइ पुन्हा
परतोनी ॥ १ ॥ कर्णास सहज एक दिवस मिळाला पास श्रवणभक्तीचा ॥
वाटला मला तो धन्य दिवस सोन्याचा ॥ इतुक्यांत ऐकिली मात त्याच
मार्गांत वास चोरांचा ॥ सर्वस्व नेति लुटुनियां स्वभावचि त्यांचा ॥ चाल--
वैराग्य बहुत मोलाचें पातळ ॥ श्रद्धेची शिवली वंडी निर्मळ ॥ ज्ञानाची
शाल पहा ही दुर्भिळ ॥ सत्कर्म खवा हा नरम आवडे परम घेतला जपुनी ॥
माहेर दूर किति तरी दिसे परि नयनीं ॥ २ ॥ संगतीं क्षमा आणि शांति
ताशेच उपरती निघाल्या बाया ॥ पडलीच चुकामुक श्रम गेले कीं वाया ॥
अविश्वास ह्मणे तव दास मजकडे पास देई ठेवाया ॥ चुकलीच गाडि हे
तुझी चाल परतुनियां ॥ चाल--ही गाडी चुकली आतां यापरी ॥ दुसरी
बहु उशिरां आहे यावरी ॥ जाहलें खिन्न मी माझ्या अंतरीं ॥ विठ्ठला नेशि
कधि मला ध्यास लागला हाच दिनरजनीं ॥ पाहतें० ॥ ३ ॥

तुळसी वृंदावन.

(चाल-श्रीमंतपतीची राणी०)

सांडोनी इतर उपाधी ॥ तुळसीसि भजावें आधीं ॥ ध्रु० ॥ हें सुंदर
नरदेहाचें ॥ वृंदावन किति मौजेचें ॥ पेरिलें श्रवण भक्तीचें ॥ गमे शांतिवीज
तुळसीचें ॥ घालितें नित्य नियमाचें ॥ हें उदक पहा प्रेमाचें ॥ चाल-
आजवरी पाहिली वाट ॥ अंकुर दिसेना नीट ॥ जाहली निराशा स्पष्ट ॥
धरिं धैर्य ह्मणे सद्बुद्धि ॥ नको निराश होऊं आधीं ॥ १ ॥ करुं नको
खंत इतुक्यांत ॥ ठाउकी नसे तुज मात ॥ हा क्रोध किडा वघ त्यांत ॥
अंकुर भक्षि दिनरात ॥ जरि त्याचा करिशिल घात ॥ पुरतील तुझे मग हेत ॥
चाल-हा क्रोध किडा नच हाले ॥ तुळशिचें रोप नच आलें ॥ वृंदावन
वांया गेलें ॥ अशि पुढति न ये कीं संधी ॥ लागली जिवाला व्याधी ॥ २ ॥

संसार.

(चाल-हरिची भगिनी०)

प्रिय भगिनीनो जरा आयका क्षणभर कोणी बोलूं नका ॥ प्रपंच धंदा
करितां अपुलें अमोलिक वय जाय फुका ॥ ध्रु० ॥ प्रातःकाळींच हा भुपाळी
सडा सारवण त्याउपरी ॥ घाइ मुलांची मग शालेची खावयास या लाडु
पुरी ॥ दळण दळेनी मोट धुण्याची घेउनि धांवा नदीवरी ॥ दहा वाजले
धुणें न झालें आलीं असतिल मुलें घरीं ॥ उपवासी जातिल कीं न कळे
उशिर जाहला स्वयंपाका ॥ प्रपंच० ॥ १ ॥ कधीं नव्हे ते अवचित आले
बडे पाहुणे कुणिकडुनी ॥ चहा विस्किटें सुंदर चिवडा शंकरपाले या करुनी ॥
शिरा बरा साजूक तुपाचा कंदर्पाचीं भर्जिं तळुनी ॥ हार फुलांचे पानसुपारी
ठेवा तवकामधिं भरुनी ॥ देव तुळस आज काय कशाची तीन वाजले नच
शंका ॥ प्रपंच० ॥ २ ॥ उष्टीं भांडीं जरि नच झालीं सख्या मैत्रिणी येति
झणी ॥ परनिंदेची बहु प्रेमानें कहाणी सांगे एक कुणी ॥ लग्न कराया
लहान अजुनि कां सोमभटाची ही चिमणी ॥ पति-सदनासी किमपि न

राहे रमावाईची ती सांगुगी ॥ दुसरा नवरा कारेळ खरोखर देणुखांची
 ती लंका ॥ ३ ॥ रत्ननाईला पोर न झालें दुसरी केली तीच गतां ॥ तिसरी
 चवथी तगाव मेल्या पहा काय ही कर्मगती ॥ जरि पन्नाशी उलटुनि गेली
 मुली सांगुनी आल्या किति ॥ व्यसनाधिन तो असे थेरडा परि पैशांना
 नच कमती ॥ परनिदेवें काय प्रयोजन निज पुण्याला व्यर्थ मुका ॥ ४ ॥
 करिन मंगळगौर सखीची ओले केले आज गहूं ॥ मनोरमेला मखर घातलें
 चोळि वेतली कर्वां शिवूं ॥ दिपवाळी तर आलि उद्यांवर तूप शर्करा महाग
 वहू ॥ दिवे लागले तुझिच पहाना देवदर्शना कशि जाऊं ॥ देउळ राउळ
 काय कशाचें क्षणभर येथुन नच सुटका ॥ ५ ॥ निश्चित ठरलें लग्न ठकीचें
 ह्या यंदाच्या मार्गसरीं ॥ लोक वोलती ऐकियलें मी विहिण कैकई जणुं
 दुसरी ॥ पुरी फजिति मी करिन तिथेची वाइट मजसम मीच खरी ॥ नको
 नको हा जन्म स्त्रियांचा जीव त्रासला खरोखरी ॥ सत्य सांगतें मीच तुम्हांला
 लग्न वगीचें कलं नका ॥ ६ ॥ कथा पुराणें जा ऐकाया सून सांगते सासूला ॥
 छत्रडी छोटु न्या जि वरोवर क्षणभर येइल झोंप मला ॥ वटवट करितां
 स्पष्ट तुझांसी खरोखरी मम जिव श्रमला ॥ मुलें खोडकर लक्ष ठेवुनी
 आणा जगेनी दोन्ही मुलां ॥ संसारांतुनि चित्त निघेना धर्म कराना एक
 रुका ॥ ७ ॥ पराधीन हें जिणें स्त्रियांचें सार्थक करणें काय कसें ॥ देह
 पराधिन असो विचारा स्वाधिन अपुल्या चित्त असे ॥ विमल मनानें
 विमल-चरित हरि वदनीं गावा प्रेमरसें ॥ हरि-नामासम साधन सोपें
 खरोखरी या जगीं नसे ॥ भवसागर हा पार तराया हरिनामाची ही
 नौका ॥ ८ ॥ कुकल्पनेचा व्यर्थ पसारा प्रथम ठेविला आवहनी ॥ काम
 क्रोध मद मत्सर अवघा केर काढिला चहुंकडुनी ॥ सुविचाराचा सुबक
 गालिचा हृदयमंदिरीं आंथरुनी ॥ रमाकांत भगवंत न ये कां स्वच्छ अशा
 या मनभुवनीं ॥ अल्प मती जरि या कृष्णेची वोल खरोखर नच लटिका ॥ ९ ॥

भाऊबीज.

(चाल-प्रतिकूल होइल कैसा०)

भाऊबीज माझ्या सदनीं हर्ष मनीं झाला ॥ दीनबंधु कहरणासिंधु ओंवा-
 ळीन त्याला ॥ धु० ॥ नवलपरिचीं नव पक्वान्नें करिन सये आजी ॥ श्रव-

गाचे शंकरपाळे कीर्तनकरंजी ॥ हरिस्मरण केली केंसी जिलवी ही ताजी ॥
 चरणसेवनाचे लाडू वळुनि वाहुं त्याला ॥ भाऊबीज० ॥ १ ॥ अर्चनाचे
 अनारसे वंदन चिरोटे ॥ दास्यत्वाचे केले कैसे घीवर गोमटे ॥ सख्यत्वाचा
 साखरभात भरियेलीं ताटें ॥ आत्मनिवेदन मांडे आवडती त्याला ॥
 भाऊबीज० ॥ २ ॥ कल्पनाचें कडबोळें तें नको तेलकट ॥ पंचविषय
 भाजणीचें नको थालीपोट ॥ काम क्रोध लोभाचें तें नको तिळकूट ॥ श्रद्धेचा
 हा रंगीत पाट मांडुं वसायाला ॥ भाऊबीज० ॥ ३ ॥ भावार्थाच्या चांदीचें
 हें घडविलें ताट ॥ भूतदया रांगोळी ही लिहिली उत्कृष्ट ॥ शांति क्षमा
 गडवा पेला काय सांगुं थाट ॥ मननाचा करुनि विडा आधीं ठेवियेला ॥
 भाऊबीज० ॥ ४ ॥ सुबुद्धि या द्रौपदीनें करुनि ही तयारी ॥ पंचप्राण
 पंचारती ओंवाळिला हरी ॥ निदिध्यास नारळ हा दिला त्याचे करीं ॥
 सुबुद्धि ही चोळी त्यानें दिली भगिनीला ॥ भाऊबीज० ॥ ५ ॥ कधीं ऐशी
 भाऊबीज पाहेन नयनीं ॥ तळमळ वाटतसे रात्रंदिन मनीं ॥ हरिल ताप
 करिल कृपा जरी मोक्षदानी ॥ पुरविली हौस मनिंची करुनि कवनाला ॥
 भाऊबीज० ॥ ६ ॥

परिक्षा.

(चाल-हरिची भगिनी०)

प्रभुराया मी पडतें पायां दया करुनियां तारिं मला ॥ मायबाप तूं
 अखिल जिवांचा दया काय मग न ये तुला ॥ ध्रु० ॥ नरदेहाचा मंडप
 साचा मर्त्य लोक हें मैदान ॥ विद्यार्थ्यांना नानापरिच्या सोड सुखाच्या
 किति छान ॥ शुधा शांतिचे विश्रान्ताचे तास ठेविले ठरवून ॥ अल्प असे
 क्रीं फी येथींची पाप पुण्य सम द्वय होन ॥ आत्मज्ञान परीक्षा मोठी असे
 ठाउकी सकळांला ॥ १ ॥ भूतदयेचा पेपर पहिला पाहुनियां जिव घावरला ॥
 शांति क्षमेचे तसेच दुसरे मार्कन किमपी यांत मला ॥ समदृष्टीचा कठिण
 बहुत जो बहुतेकांना नच कळला ॥ कळेल कैसा काय मला तो मंदमतीची
 मी अबला ॥ आस असे परि खास मनींची पास करौनी ध्याल मला ॥ २ ॥

नरनारी हा भेद न येथें झटुनि करावा अभ्यास ॥ मनराया तुज करिनि
विनंती होउं नको वा नापास ॥ एकवार फी भरली सखया मंडप दिसला
तुज खास ॥ त्रास न मानुनि आस पुरविं सम करुनि घेईं नच उपहास ॥
नाहिं परीक्षा दुसरी आतां फसवुं नको वा यांत मला ॥ ३ ॥

नवरात्र.

(चाल-अनंत भगवंताचीं नामें०)

आश्विनमासीं प्रतिपदेसी हर्ष जाहला मनीं ॥ अंबिका वैसलि सिंहा-
सनीं ॥ ध्रु० ॥ ब्रह्मविद्या आवशक्ति ही हृदयघटी सुंदर ॥ वसवी सद्गुरु
तो द्विजवर ॥ वैराग्याचें शेत तिजपुढें उगवति सत्वांकुर ॥ समई श्रद्धा
सुमनोहर ॥ चित्तशुद्धिची वात त्यामधें ज्ञानतैल भरपुर ॥ कुबुद्धी काजळि
करुं या दुर ॥ चाल-होवोने शुचिर्भुत शुद्ध करुनि अंतर ॥ सद्भाव पाठ
हा वाची मन द्विजवर ॥ नवविधा भक्तिच्या माळा किति सुंदर-॥ अहंकार
बळि दिला इजपुढें बोधशस्त्र घेउनी ॥ अंबिका० ॥ १ ॥ पंचविषय पंचामृत
मिळुनी जगदंबा न्हाणिली ॥ क्षमेचें वसन शुभ्र नेसली ॥ भूतदयेची सुंदर
चोळी आंगि जिच्या शोभली ॥ शांतिची कुंकुम चिरि रोखिली ॥ नानाविध
कल्पना फुलें हीं एक ठायि मिळविलीं ॥ जननिच्या पूजेला योजिलीं ॥
चाल-सर्वोपचार हे मनानेंच कल्पुनी ॥ दृढ भावार्थानें शिवशक्ती पूजुनी ॥
वर देती झाली अंवा मनिं तोषुनी ॥ निजंपद दावी माय भवानी क्रोध-
महिष मर्दुनी ॥ अंबिका० ॥ २ ॥

हलवा.

(चाल-हा भाद्रपदाचा महिना सुखकर०)

संक्रांत जवळ ही आली हलवा केला ॥ द्यावया सख्या श्रीहारिला ॥ ध्रु० ॥
सद्भाव तिळ हौसेनें अजि आणविले ॥ भ्रांतिचे खडे निवडीले ॥ सद्बुद्धि
शर्करा शुभ्रचि पाहुनि घालें ॥ तिजसाठि यत्न बहु केले ॥ चाल-कल्पना

दुग्ध घालोनी ॥ द्वैताची मळी काढोनी ॥ ठेविला पाक गाळोनी ॥ विज्ञ-
वोनि कोळसे केले पंच विषयांला ॥ द्यावया० ॥ १ ॥ आणोनि वदाम
दयेचे लवंग विलाची ॥ दिसे शांति क्षमा हे साची ॥ लख अखित विराक्ते-
पात्र सिद्ध होतांची ॥ शेंगडी त्रिविध तापाची ॥ चाल-साजणी ग हलवां
झाला ॥ कांटा किति सुंदर आला ॥ नवविधा भक्तिचा दिसला ॥ सद्गुरु-
बोध-प्याल्यामधि हलवा भरला ॥ द्यावया० ॥ २ ॥ भगवंत वाटते खंत
निशिदिनीं चित्ता ॥ कधि येइल हलवा करितां ॥ कनवाळा दीन दयाळा
बुद्धिचा दाता ॥ इतुकीच विनंती आतां ॥ चाल-हा हलवा करतां यावा ॥
प्रेमानें तुज अर्पावा ॥ दुसरा मज नलगे ठेवा ॥ प्रभुकृपा होय मग सोपा
हलवा असला ॥ द्यावया० ॥ ३ ॥

शंकर झालेला राम.

सखयांनो नयनीं पाहुं चला ॥ रघुविर गंगाधर झाला ॥ ध्रु० ॥ मुकुट
कुंडलें काढुनि वरवीं ॥ भार जटेचा शिरिं धरिला ॥ १ ॥ रुद्राक्षाच्या
वालुनि माला ॥ भाळीं झळके चंद्रकला ॥ २ ॥ वस्त्राभरणें त्यजुनि सक-
लही ॥ गजचर्मावर पांघुरला ॥ ३ ॥ देखियली शिरिं जन्हु-कुमारी ॥
त्रिशूल डमरु करिं धरिला ॥ ४ ॥ पार्थ वेष सौमित्रें धरिला ॥ जानकि
झालीं नगवाला ॥ ५ ॥ एकस्वरूप हे हरि हर परि मम ॥ जानकिचा वर
मनि भरला ॥ ६ ॥

संतमालिका.

(चाल-अनंत भगवंताचीं नामें०)

सद्भावानें श्रवण करा हो संत-चरित्रें वरीं ॥ जाहला भक्ताधिन श्रीहरी ॥
ध्रु० ॥ हिरण्यकश्यप प्रल्हादासी गांजित नानापरी ॥ प्रगटले स्तंभां श्री
नरहरी ॥ गजेंद्राचिया करुणावचनें गहिवरले अंतरीं ॥ धांवुनी उद्धरिला
तो करीं ॥ अंधसुतानें पंडुस्नुपेची सभेंत ओढिलि निरी ॥ जाहला अनंत
वस्त्रें हरी ॥ चाल-भक्तीस भुकेला नलगे याती कुळ ॥ नामयासंगतीं

जेवियला घननिळ ॥ नेजकरें खुरविले सांवतियाचे मळे ॥ कोठें काढी
उच्छिष्टातें कोठें पाणी भरी ॥ १ ॥ ज्ञानीयाची भित अनंतें चालविली
सत्वरी ॥ सखूस्तव रूप स्त्रियेचें धरी ॥ चोख्यासंगें श्रीरंगानें ढोरें ओढिलीं
करीं ॥ विणिश्ले श्ले कविराघरीं ॥ मिरेसाठें श्रीधरें प्राशिलें विपही
ते अवसरीं ॥ दळियलें दळण जनिच्या घरीं ॥ चाल-उदकांत तारिल्या
तुक्याच्या हो वह्या ॥ दामाजिकारणें महार होवोनियां ॥ पुंडलिकासाठीं
तिष्ठतसे अजुनियां ॥ मेहेत्यासाठीं जगजेठी तो सत्वर हुंडी भरी ॥ २ ॥
समर्थाचिया भावार्थासी जाणुनि रुक्मिणिवरें ॥ दाविलें रामरूप गोजिरें ॥
गोरोवाच्या भक्तीसाठीं गिरिधर प्रभु आदरें ॥ घडवितो मडकीं अपुल्या
करें ॥ रोहिदासास्तव जगन्निवासें जोडे शिविले खरे ॥ खाजवी हय
पार्थाचे वरे ॥ चाल-विकियलें मांस त्या सजन कसाया घरीं ॥ सेनया-
कारणें नीच कार्य जो करी ॥ त्या नरहरिसाठीं शंभुलिंग शिरिं धरी ॥
अघटित लीला श्रीगोपाला वर्णूं मी किति तरी ॥ दयाळा पद दावी
सत्वरी ॥ ३ ॥

कथेचें वेड.

(चाल-कटाव०)

हरिकथा गोड लागलें वेड दिनरजनीं ॥ मोहमयी ही मुंवानगरी । पाहतां
इजसम नसेच दुसरीं । नानापरि नवलाव देखुनी । मोह पडे चित्ताला
भारीं । चातुर्मासचि आला आतां । हर्षचि चित्ता काय पाहाता सहा वाजतां
कान्हेरे शास्त्रांची गीता ठाकुरद्वारीं राम मंदिरीं चला सत्वरी कराल खोटी
होइल दाटी तिळभर जागा न दिसे दृष्टी लोटालोटी तसेंच वसता लठ्ठालठ्ठी
वाया दिसती बहुतचि हट्टी तेथें वसुनी करिती गोष्टी आटाआटी करुनी
येतां गीतेसाठीं शब्द न पडला कर्ण संपुटी बहुतचि कष्टी चला तेथुनीं
गोरा राम वधूं या नयनीं सुहास्य वदनी चापशरार्सीं करीं घेउनी वाट
पाहतसे उभा राहुनी हृदयीं ध्यावा बहुतचि बरवा वदनीं गावा पुढें पाहतां
विष्णूबोवा जिवा शिवाचा करिति निवाडा तेवढाच ध्या ऐकुनि कानीं ॥ १ ॥

नमन करोनी चला सत्वर पुढें पहावें विठ्ठल मंदिर दिसतें सुंदर रुक्मिणीचा वर उभा विटेवर कटावरी कर दिसे मनोहर त्याचे चरणीं ठेउनिया शिर हर्षाचे वाटे कीर्तन करितो वोवा छोटे भक्तचरित लाविलें गोमटें पंढरपुर हे क्षणभर वाटे प्रेमपूर नयनांतुनि लेटे ऐशा परिचा रंग पाहुनी नका वसूं हो दंग होउनी झपाझपा उचलाच पाडलें श्रीरामाचें मंदिर आलें रामकृष्ण वोवांचें कीर्तन घ्या ऐकोनी मार्गावरुनी पडेल कानीं राउळांतरों पहा जाउनी भरली जागा उभे रहा क्षणभरी एक मग वसा रेडुनी शुकमुनि सांगति परिक्षितीला जो का भक्त शिरोमणि पहिला भागवतोत्तम म्हणती ज्याला ज्यासाठीं नरहरी प्रगटला नखें विदारुनि ज्याच्या वाला कोप न शमला पुढें जावया विधि नच धजला लक्ष्मीला तर कंप सूटला विनयुनि तेव्हां प्रल्हादाला पुढें धाडिला भक्तराज तो किमपि न भ्याला निशंक गेला देखुनियां तो भक्त चिमुकला ये ये ऐसें सद्गद वदला हृदयीं धरिला आर्लिगीला अंकीं वसवुनि मुखावरोनी हात फिरवुनी शिर हुंगोनी कृतार्थ केला कथा भाग या परी ऐकिला प्रेमपूर नावरे जनाला दुःख शोक नच शिवति मनाला त्या समयाला वाटे नच जावें सद्नाला झाली आरती नमुनि रघुपती चला पूढतीं चालुं नका पाहुनियां वरती मोटारीचा वसेल धक्का एकाएकी यमलोकाला होइल जाणें लोक बोलती एकामेका कथाका-मुका विमान आले आम्हि पाहिले बहुत चांगलें दिसलें नयनीं ॥ २ ॥ ऐशा परिच्या उपहासाला पात्र न व्हावे जपुनि असावें दत्तमंदिरीं मात्र पुसावे तेथें कीर्तन आहे वरवें बाळकृष्ण गोपाळ कृष्णसम गोमातेची प्रीती मोठी उपदेशाच्या सांगुनि गोष्टी धन मिळवी परि बांधि न गांठीं कृष्णा कांठीं गोशाळा बांधिली गोमटी सत्कृत्यचि हें पाहतां दृष्टी कोणी वंदिति कोणी निंदिति परे त्याची वाटेना खंती ऐशा परिच्या या वोवांचें कीर्तन ऐका वसल्या जागा धरुनि वायका नलगे अडका कडाकडीचें भांडण ऐका वोवा म्हणती पुत्र लाडका कीर्तन करितो नाहिंच शंका मायवहिणिनो जरा आयका चरित सांगतो बहुप्रेमाचें श्रवण भक्तिचें प्रेमावाई नांव जिथेचें श्रवण करितसे कृष्ण कथेचें भागवताचा स्कंद दहावा जीवाभावापासुनि ऐके परमकौतुकें खोडी केली यदुकुळतिलकें कोप नावरे नंदराणिला वनमाळी

उखळासि वांधिला हाती काठी घेवुनी मोठी पाठीवरि मारीन म्हणोनी दटा-
 वीतसे जगजेठी भयभीत होउनी करकमलें मुखकमल झांकुनी अश्रुपूर
 वाहती लोचनीं बोले तेव्हां कोमलवचनीं मारुं नको गे मजला जननी खोडी
 न करी आजपासुनीं सांगतसे तुज शपथ वाहुनी नच जाइन परक्याचें
 सदनीं असें ऐकुनी सद्गदवचनी प्रेमावाई बोले तेव्हां काय सांगतां शास्त्री-
 वोवा पोथी आपुली वांधुनि ठेवा थांवा थांवा माझ्या श्रीकृष्णास सोडवा
 नंदस्त्रियेला नसेच परवा असें पाहतां लोक बोलती देवा देवा म्हातारीला
 वेड लागलें द्वापारीं जें चरित जाहलें हिच्या मनानें सत्य घेतलें थांवा थांवा
 आजीवाई न करा घाई तसिच चालली प्रेमावाई कवणाचें ऐकेना कांही
 सुनिश्चयाला सत्फल येई शेषशाइनें कौतुक केलें नंद यशोदा गाइ गोंवळें
 तमाळ नीळें त्यावेळे तें गोकुळ सगळें तिला दावुनी कृतार्थ केली तल्लीन
 झाली हरिपद कमलीं प्रेमावाई धन्य माउली ऐशापरी हे कथा चांगली
 श्रीकृष्णाच्या कृपेनेचही वदली कीं ही कृष्णेची जिभली उठोनि आतां
 साधू संतां करा मागणें प्रीती द्यावी हरिगुण गातां बोला आतां जय
 गोमाता कीर्तन झालें वारावरती दोन वाजले निघतां तेथुनि किंचित मागें
 वळुनि पाहिले देहासंगें चित्त न आलें कुठें हरपलें बहुत शोधिलें नच
 सांपडलें यावारि सुचलें कीर्तन रंगीं असेल घुसलें तेथें पाहतां अवचित
 दिसलें चाल गृहीं म्हणतां नच हाले उपाय केले परि नच बोले येइल तेव्हां
 येवो आतां असें म्हणोनी देह चालला निजावयाला अपुलाल्या सदनीं ॥ ३ ॥

कथेंचे वेड.

(चाल-असा धरि छंद०)

लागलें वेड ॥ परिसोनि हरिकथा गोड ॥ ध्रु० ॥ सात वाजले हें ऐकोनी ॥
 कामधंदा न दिसे नयनीं ॥ कैचें भोजन रुचतें सदनीं ॥ लागली ओढ ॥ १ ॥
 नावडती कवणाच्या गोष्टी ॥ न सुचे काढाया गृहिं उष्टीं ॥ कीर्तन दिसों
 लागलें दृष्टी ॥ काय करुं तोड ॥ २ ॥ कोणी किति केला उपहास ॥ नच
 तेव्हां ये ऐकायास ॥ काय करावें या चित्तास ॥ धरी ना भांड ॥ ३ ॥ ऐसा

नाद लागला जीवा ॥ ह्यगतिल वाइट किंवा वरवा ॥ चित्तवृत्ती धारे ना परवा ॥
परि पुरो कोड ॥ ४ ॥ परिस विनंती हे प्रभुराया ॥ जोंवरि दिधली मज
हीं काया ॥ देई तुझेचि गुण एकाया ॥ नको दुजी जोड ॥ ५ ॥

नाशीक येथील टिळकांच्या स्वारीचें वर्णन.

(चाल-कटाव०)

मे महिन्याची तारिख वारा लहानथोरां वाटे कीं दिपवाळी दसरा असा
न दुसरा पुण्यनगरिचा दिव्य हिरा जो मातृभूमिचा पुत्र लाडका जन-
कैवारी राष्ट्रपुढारी पहावयास्तव जिकडे तिकडे गडवड मोठी मार्गी दाटी
हर्षभरित जन जाहले पोटीं चंद्रचक्रोरा जैसी भेटी नातरी चातकास धन-
वृष्टी सुखसंतुष्टी गोष्टी झाली त्याचपरी हे उपमा मजला सुचे न दुसरी
पहावया टिळकांची स्वारी कुळुपें लावुनि दारोदारीं करी कोण गृहकृत्यें
तैशिव टाकुनि सारी धांवती नारी कडेवरी वाळकें गोजिरीं नानापरिच्या
पोषाखानीं शृंगारोनीं अलंकार घालोनी बहुपरि ऐशा परिची मौज पाहुनी
आठवलें मज तें द्वापारीं कृष्ण-मुरारी मथुरा नगरी कंसवधास्तव आली
स्वारी तेव्हां त्या मथुरेच्या नारी पहावया गोवर्धन-धारी हर्ष अंतरी तैशी
परि हें गभे क्षणभरी नानापरिचीं सुस्वर वाद्यें टाळ्या टिपच्या बहु आनंदें
नृत्य करिति कीं त्याच्या छंदें हर्षभरें जन जाहले वेडे सोडुनिया गाडीचे
घोडे चढाआडिनें जुना पुराण! देशभक्त जो सांभाळोनी हळुहळु नेती अश्व
सुशोभित पुढें चालती लोकमान्य अवलोकुनि प्रीती जयजयकारें सकल गर्जती
हर्षसमुद्रा आली भरती कडकडाट टाळ्यांचा करिती सद्गद चित्तीं प्रेमाश्रू
नयनांतुनि वाहती कोणी करिती सुमन वृष्टि ती वाळें वदती कोमल वचनीं
टिळक आम्हा नच दिसला नयनीं हांसुनिया तें वदली जननी खूण सांगते
ऐक वाळका देशभक्तिची माळ गळ्यामधिं स्वराज्यसाधन पगडी साजे
दडानिश्चिय करि तुरा विराजे प्रसन्न वदनीं गंभीर वचनीं असें ऐकुनी वाळ
निधे तत्काळ तेथुनी मिरवणूक तें परतुनि येतां दिसे समस्तां लोकमान्य

देखियला पुरता लहान थोर हर्ष समस्तां सदनीं जातां नानापरिच्या
मारिति वाता स्वराज्य आतां येइल हाता काय पहातां कशास जन हो
मागें सरतां बोल बोलतां सरला रस्ता नकळे काई कृष्णावाई प्रभुचे पायीं
करी विनंती स्वराज्य प्राप्ती हेत असे सकळांच्या चित्तीं तव
सत्तेनें सकल वर्तती उचित असें तें खचित देउनी पुरवि मनोरथ प्रार्थितसे
तुजला ॥ टिळकांची देखुनि स्वारी आनंद जनांसी झाला ॥

अक्कलकोट.

(चाल-असा धरि छंद०)

मनाजी ऊठ ॥ बघ आलें अक्कलकोट ॥ ध्रु० ॥ शहरें देखुनि लहान
मोठीं ॥ आला कंटाळा शेवटीं ॥ आतां उघडुनि पाहें दृष्टी ॥ हरितिल
कष्ट ॥ १ ॥ शहरें देखियलीं जरि नाना ॥ ह्मणसी झाल्या बहुत यातना ॥
हे ठायींची देखुनि रचना ॥ होशिल तुष्ट ॥ २ ॥ सोई येथींच्या उत्तम ॥
देखुनि तुजला जाहला भ्रम ॥ थोडा आहेरे मुक्काम ॥ ध्यानि घे गोष्ट ॥ ३ ॥
आत्माराम येथिचा भूप ॥ त्याची करुनी घे ओळख ॥ चुकेल चौऱ्यांशीची
खेप ॥ होइल नष्ट ॥ ४ ॥ बहुतां जन्माच्या शेवटीं ॥ नरदेहाच्या अक्कल-
कोटीं ॥ येउनि व्यर्थ न व्हावें कष्टीं ॥ प्रभुला भेट ॥ ५ ॥

यशोदागोदोहन.

(चाल-गळ्यानीं घ्या हरिच्या नामा०)

एक वेळ जाउनियां पाहावें ॥ यशोदा-गो-दोहन वरवें ॥ ध्रु० ॥
कितितरि शुभ्र सुवक्र गाय ॥ काढिते दुग्ध कृष्ण-माय ॥ पाहातां तल्लीन
मन होय ॥ गमे हें गोकुळ की काय ॥ वाटे परतुनि नच यावें ॥
यशोदा० ॥ १ ॥ देखुनि कृष्णाचें चित्र ॥ भानचि नुरलें क्षणमात्र ॥ हर्ष
रोमांचित गात्र ॥ जाहले धन्यचि तें नेत्र ॥ वाटे पुनः पुन्हा पाहावें ॥ २ ॥
घेतसे दुग्ध भरुनि वाटी ॥ जननिचें भय वागवि पोटीं ॥ यशोदा पाहे
जंव दृष्टी ॥ भयभित झाला जगजेठी ॥ नवल तें मजला नच वदवे ॥ ३ ॥
ऐसा देखावा पाहतां ॥ होइना निज नयनां परता ॥ भूलचि पडली मम
चित्ता ॥ किती तें वर्णन कहं आतां ॥ दिसलें गोकुळ आज नवें ॥ ४ ॥

स्वप्न.

(चाल-कधि करिती लग्न०)

रखुमाई-कांत वाई स्वप्नी मी देखिला ॥ ध्रु० ॥ मुकुट तो रत्नमय शिरीं ॥
 कर कटावरी ॥ हार कितितरी ॥ तुळशिचे ल्याला ॥ स्वप्नीं० ॥ १ ॥ तें दिव्य
 रूप देखुनी ॥ निवालें मनीं ॥ धन्य मानुनी ॥ धेई आपणाला ॥ स्वप्नीं० ॥ २ ॥
 परि नाही चरण वंदिले ॥ भान हरपलें ॥ स्वप्न संपलें ॥ खेद बहु झाला ॥
 स्वप्नीं० ॥ ३ ॥ झांकिले नयन मग पुन्हा ॥ झोंप येइना ॥ चरण दाविना ॥
 दीन अवलेला ॥ स्वप्नीं० ॥ ४ ॥

चहा.

(चाल-उद्धवा शांतवन करजा०)

मोहिलें चहाच्या पायीं ॥ मन वेडें झालें वाई ॥ ध्रु० ॥ निद्रेंतुनि
 जागृत होतां ॥ चित्तांत चहा ये प्रथम ॥ कर चरण चहाविण कांहीं ॥
 नूठती कराया काम ॥ रसनेसी प्रिय बहु झालें ॥ हें देन अक्षरी नाम ॥
 चाल-चित्तास करी संतुष्ट ॥ देहाचे हरितो कष्ट ॥ भूलोकीं अमृत श्रेष्ठ ॥
 यावरिष्ठ दुसरें काई ॥ मोहिलें० ॥ १ ॥ कवणाचे आले व्याही ॥ कवणाचे
 आले स्नेही ॥ प्रथम या चहाची घाई ॥ कुशलोत्तर पुसणें नाहीं ॥ जरि
 नको ह्मणे रसना ही ॥ परि मोह सुटेना कांहीं ॥ चाल-अहो एक चहाचा
 पेला ॥ दृढ करितो मित्रत्वाला ॥ अनुभव हा बहुतेकांला ॥ लटिकें मी न
 वदें कांहीं ॥ मोहिलें० ॥ २ ॥ मैत्रिणी वसाया येती ॥ जरि चहा न केला पुढती ॥
 घरि जाउनियां वडवडती ॥ स्नेहादर लटिका गणिती ॥ अशि साखर
 कितिशी सरती ॥ परि तिजला न कळे रीती ॥ चाल-मी केवळ वदलें
 स्पष्ट ॥ जरि कोणी होतील रुष्ट ॥ व्हावया तयां संतुष्ट ॥ हा घोंट चहाचा
 देई ॥ मोहिलें० ॥ ३ ॥

REFBK-0002143

REFBK-0002143